

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Се прогласува Законот за животната средина,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 јуни 2005 година.

Бр. 07-2458/1
22 јуни 2005 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

З А К О Н
ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

І ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на уредување

(1) Со овој закон се уредуваат правата и должностите на Република Македонија, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, како и правата и должностите на правните и на физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

(2) На постапките утврдени со овој закон се применува Законот за општата управна постапка доколку со овој закон поинаку не е определено.

Член 2

Примена на законот

(1) На заштитата и унапредувањето на квалитетот и состојбата на медиумите на животната средина: почвата, водата, воздухот; на областите на животната средина, на биолошката разновидност и други природни богатства, како и на заштитата на озонската обви-

вка и заштитата од негативното влијание на човекот врз климатскиот систем покрај одредбите од овој закон се применуваат и одредбите на законите за одделни медиуми и области на животната средина (во натамошниот текст: посебни закони).

(2) Заштитата на медиумите и одделните области на животната средина се постигнува преку преземање мерки и активности кои се однесуваат на заштитата од штетните влијанија утврдени со овој и посебните закони од:

- вршењето различни дејности,
- загадувачките супстанции и технологии,
- отпадот,
- бучавата и вибрациите и
- јонизирачкото и нејонизирачкото зрачење.

(3) Сите мерки, стандарди и цели на животната средина, утврдени со овој или друг закон и прописите донесени врз основа на нив, се применуваат како минимални барања.

(4) Доколку со одредбите од овој или друг закон и прописите донесени врз основа на нив се одредени мерки, стандарди и цели за заштита и унапредување на животната средина, се применуваат мерките, стандардите и целите кои обезбедуваат највисок степен на заштита и унапредување на животната средина.

Член 3

Јавен интерес

(1) Мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина се од јавен интерес.

(2) Владата на Република Македонија е должна да обезбеди од Буџетот на Република Македонија, финансиски средства за заштита и унапредување на животната средина.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, се должни, од буџетот на општината, буџетот на градот Скопје и буџетите на општините во градот Скопје, да обезбедат финансиски средства за заштита и унапредување на животната средина.

Член 4

Цели на Законот и начинот на нивното постигнување

(1) Цели на овој закон се:

1) зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина;

2) заштита на животот и на здравјето на луѓето;

3) заштита на биолошката разновидност;

4) рационално и одржливо користење на природните богатства и

5) спроведување и унапредување на мерките за решавање на регионалните и на глобалните проблеми на животната средина.

(2) Целите од ставот (1) на овој член се постигнуваат особено со:

1) предвидување, следење, спречување, ограничување и отстранување на негативните влијанија врз животната средина;

- 2) заштита и уредување на областите од животната средина;
- 3) зачувување на чистата животна средина и санирање на оштетените делови на животната средина;
- 4) спречување на ризикот и опасностите за животната средина;
- 5) поттикнување на користење на обновливи природни извори на енергија;
- 6) поттикнување на употребата на производи и почисто производство и користење на чисти технологии кои се најповолни за животната средина;
- 7) интегриран пристап кон заштитата на животната средина и кон економскиот развој;
- 8) воспоставување на систем на планирање на заштитата, унапредување и управување со животната средина;
- 9) обезбедување средства за финансирање на мерките и активностите за заштита и за унапредување на животната средина;
- 10) контрола на активностите кои ја загрозуваат животната средина;
- 11) развивање на свеста за потребата од заштита на животната средина во образовниот процес и промовирање на заштитата на животната средина;
- 12) усогласување на стопанските и на другите интереси со барањата за заштита и за унапредување на животната средина;
- 13) известување на јавноста и на релевантните институции за состојбата на животната средина и нивно вклучување во заштитата на истата;
- 14) поврзување на системот на заштитата на животната средина и на институциите на Република Македонија од областа на заштитата на животната средина со меѓународните институции;
- 15) стабилизирање на концентрациите на гасовите коишто го предизвикуваат ефектот на стаклена градина во атмосферата и
- 16) справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши.

Член 5

Дефиниции

Одделни изрази употребени во овој закон го имаат следново значење:

- 1. Животна средина** е просторот со сите живи организми и природни богатства, односно природните и создадените вредности, нивните меѓусебни односи и вкупниот простор во кој живее човекот и во кој се сместени населбите, добрата во општа употреба, индустриските и другите објекти, вклучувајќи ги и медиумите и областите на животната средина;
- 2. Заштита и унапредување на животната средина** е систем на мерки и активности (општествени, политички, социјални, економски, технички, образовни и други) со кои се обезбедува поддршка и создавање на услови за заштита од загадување, деградација и влијание на/врз медиумите и одделните области на животната средина (заштита од осиромашување на озонската обвивка, спречување на штетната бучава и вибрации; заштита од јонизирачко и од нејонизирачко зрачење; заштита од непријатна миризба и користење и депонирање на отпадоците и друг вид на заштита на животната средина);
- 3. Природни богатства** е секој изворен составен дел на природата, како што се растенија, габи, животни, минерали, фосили, вода, почва итн.;

4. Природни наследства се делови од природата и локалитети кои се состојат од геолошки, физичко-географски или биолошки формации или група такви формации кои имаат исклучителна вредност од естетска, конзервациска или научна гледна точка. Природно наследство може да биде: заштитено подрачје, строго заштитен или заштитен див вид, карактеристични минерали и фосили или спелеолошки објекти;

5. Природен ресурс, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е заштитен вид или природно живеалиште, вода и почва;

6. Почетна состојба, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е состојбата која би постоела, во времето на настанување на штетата врз природниот ресурс и врз неговата функција, доколку штетата врз животната средина не настанала. Притоа, почетната состојба се проценува врз основа на достапните информации и критериумите определени согласно со Главата XVI од овој закон и во согласност со критериумите утврдени со прописот од членот 157 став (3) на овој закон;

7. Штетна материја за животната средина е биолошки или физички агенс, или појава/состојба чие присуство во животната средина може да предизвика непосредна или одложена закана или загадување за еден или повеќе медиуми или области на животната средина, како и други надразнувачки, запаливи и експлозивни материи кои во одредено количество, концентрација или интензитет имаат такви својства;

8. Опасна супстанција:

- е супстанција или препарат којшто содржи една или повеќе опасни супстанции чиишто својства ја загадуваат животната средина и се опасни за животот и здравјето на луѓето со докажани акутни, хронични, токсични и други штетни ефекти и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите, опасна супстанција е смеса или препарат, определена согласно со прописот од членот 145 став (2) на овој закон, или ги исполнува критериумите или својствата определени во прописот од членот 145 став (2) на овој закон, која е присутна во форма на суровина, производ, нуспроизвод, остаток или полупроизвод, вклучувајќи ги и оние супстанции за кои е разумно да се претпостави дека можат да настанат во случај на несреќа;

9. Присуство на опасни супстанции, во однос на спречување и контрола на хавариите, присуство на опасни супстанции е постоечко или веројатно присуство на опасни супстанции во систем, или присуство на супстанции за кои постои ризик дека можат да настанат за време на губење на контрола над индустриски хемиски процес, во количини еднакви или поголеми од граничните вредности (прагови) определени со прописот од членот 145 став (2) на овој закон;

10. Емисија е испуштање или истекување (фугитивна емисија) на супстанции во течна, гасовита или во цврста состојба, препарати, испуштање на енергија (бучава, вибрации, зрачење, топлина), миризба, организми или микроорганизми, како и испуштање на микробиолошки материјал од некој извор во еден или во повеќе медиуми на животната средина, како резултат на човекова активност;

11. Загадување на животната средина е емисија во воздухот, водата или почвата, којашто може да биде штетна за квалитетот на животната средина, животот и здравјето на луѓето или емисија од којашто може да произлезе штета за имотот или која ги нарушува или влијае врз биолошката и пределската разновидност и врз другите пропишани начини на користење на животната средина;

12. Имисија е концентрација на загадувачките материи и супстанции на одредено место и во одредено време во медиумите на животната средина;

13. Гранични вредности за емисија е масата, изразена во смисла на одредени специфични параметри, концентрацијата и/или нивото на испуштање, кои не смеат да бидат надминати во текот на еден или повеќе временски периоди;

14. Загадувач е секое правно или физичко лице чиешто дејство, посредно или непосредно, предизвикува загадување на животната средина;

15. Катастар за животна средина е квантитативна и квалитативна евиденција на загадувачите и на изворите на загадување кои испуштаат загадувачки материи и супстанции во медиумите на животната средина, во која е вклучена и картата на загадувачи;

16. Регистар на загадувачки материи и супстанции и на нивните карактеристики е каталог во кој се класифицирани отпадните, опасните и штетните материи и супстанции, според нивниот хемиски состав и според степенот на нивната опасност;

17. Квалитет на животната средина е состојба на животната средина изразена со физички, хемиски, естетски и со други показатели;

18. Стандард за квалитет на животната средина е збир од барања кои мора да ги исполнува животната средина или некој дел од животната средина, на начин определен со законите и со другите прописи на Република Македонија и со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија;

19. Инсталација:

- во однос на интегрираните еколошки дозволи, е неподвижна техничка единица каде што се вршат една или повеќе пропишани активности и активности кои се непосредно поврзани со нив, а кои би можеле да имаат ефект врз емисиите и врз загадувањето и

- во однос на спречувањето и контролата на хавариите со учество на опасни супстанции, инсталација е техничка единица во рамките на еден систем во кој се произведуваат, употребуваат, складираат или се ракува со опасни супстанции. Таа ја вклучува целокупната опрема, објектите, цевководите, машините, алатките, приватните железнички споредни колосеци, станиците за истовар кои ја опслужуваат инсталацијата, складовите или сличните градби, потребни за работа на инсталацијата;

20. Постоечка инсталација, во однос на интегрирани еколошки дозволи, е инсталација којашто е оперативна, односно работи пред 1 јули 2007 година;

21. Промена во работењето е промена во природата на функционирањето или проширување на инсталацијата, која би можела да има последици за животната средина;

22. Значителна промена е промена во работењето на инсталацијата за којашто надлежниот орган утврдил дека би можела да има значителни негативни ефекти врз здравјето на луѓето или врз животната средина;

23. Проект е развоен документ со кој се анализираат и се дефинираат конечните решенија за користење на природните и на создадените вредности и се уредува изградбата на објекти и инсталации и спроведувањето на други дејности и активности кои имаат влијание врз животната средина, пределот и врз здравјето на луѓето;

24. Инвеститор/барател е правно или физичко лице кое поднесува барање за одобрување на приватен проект или државниот орган кој иницира проект;

25. Најдобри достапни техники е најефективната и најнапредната фаза во развојот на активностите и на методите на работа кои укажуваат на практичната соодветност на конкретните технологии за обезбедување, во начело, на основата на граничните вредности за емисиите, наменети за спречување и, онаму каде што тоа не е практично возможно, за намалување на емисиите и на негативното влијание врз животната средина. Притоа:

- под **техники** се подразбира користената технологија и начинот на којшто инсталацијата е конструирана, се одржува, се користи и престанува да работи,

- под **достапни техники** се подразбира степенот на развој на техниките што се применуваат во соодветниот индустриски сектор, под економски и технички исплатливи услови, земајќи ги предвид трошоците и предностите, без оглед на тоа дали техниките се користат или се развиени и/или произведени во Република Македонија, доколку се разумно достапни за операторот и

- под **најдобри** се подразбираат оние техники кои се најефективни во постигнувањето на високо општо ниво на заштита на животната средина во целина;

26. Стратегии, планови и програми се плански документи кои се подготвуваат и/или усвојуваат од страна на Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија, органите на државната управа, органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје;

27. Оператор е секое правно или физичко лице кое врши професионална активност, или врши активности преку инсталацијата и/или ја контролира, или лице на кое му се доверени или делегирани овластувања за донесување економски одлуки во однос на активната или техничкото работење, вклучувајќи го и носителот на дозволата или овластувањето за таквата активност, односно лицето кое е задолжено да регистрира или алармира за активната;

28. Дозвола, во однос на интегрираното спречување и контролата на загадувањето, е оној дел од пишаната одлука или целата пишана одлука (или неколку такви одлуки) со којашто се дава овластување за работа на целата или на дел од инсталацијата, а што е предмет на одредени услови со кои се гарантира дека инсталацијата е усогласена со барањата утврдени со овој закон. Дозволата може да опфаќа една или повеќе инсталации или делови од инсталации на истата локација, со кои работи истиот оператор;

29. Оценка на влијанието врз животната средина е процена на можните влијанија на одредени плански документи, проекти и планирани активности врз животната средина;

30. Јавност е едно или повеќе правни или физички лица, граѓани и нивни организации и здруженија;

31. Засегната јавност е јавноста којашто, во моментот или во иднина, е засегната или има интерес, во врска со донесувањето одлука за животната средина со која е во посебен однос со одредена постапка. Засегната јавност ги вклучува и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, како и поединец кој има голема веројатност да ги почувствува последиците од донесувањето на одлуката;

32. Хаварија, во однос на спречување и контрола на хаварии, е појава во вид на голема емисија, пожар или експлозија настаната како резултат на неконтролирани настани во текот на работењето на кој било систем, со учество на една или повеќе опасни супстанции, а што доведува до сериозна опасност за животот и здравјето на човекот и за животната средина, веднаш или подоцна, во или надвор од системот што вклучува една или повеќе опасни супстанции;

33. Опасност е автентичното својство на некоја опасна супстанција или физичка ситуација, со потенцијал за предизвикување штети за животот и здравјето на човекот и за животната средина;

34. Ризик е можноста за појава на одредена последица врз животната средина, во одреден временски период или во одредени околности;

35. Складирање е присуство на одредено количество опасни супстанции заради чување, оставање на сигурно место или држење во резерва;

36. Мониторинг на животната средина е систематизирано мерење, следење и контрола на состојбите, квалитетот и промените на медиумите и областите на животната средина;

37. Управување со податоци е собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на сеопфатни, точни и јавно достапни податоци и информации за состојбите, квалитетот и за трендовите во сите медиуми и области на животната средина;

38. Медиуми на животната средина се водата, воздухот и почвата;

39. Области на животната средина се природата, отпадот, бучавата, вибрациите, јонизирачко и нејонизирачкото зрачење, климата, миризбата и сите други елементи кои претставуваат неделива целина од животната средина;

40. Физичко лице е трговец поединец, вршител на професионална дејност и граѓанин;

41. Систем, во однос на спречување и контрола на хаварии, е целокупниот простор под контрола на операторот на којшто се присутни опасни супстанции во една или повеќе инсталации, вклучувајќи ги и заедничките или сродните инфраструктурни објекти или активности;

42. Загадувачки материи и супстанции се отпадните, опасните и штетните материи и супстанции определени согласно со закон, кои според нивниот хемиски состав и според степенот на нивната опасност ја загадуваат животната средина, а се содржани во прописот од членот 41 став (2) или ги поседуваат карактеристиките содржани во прописот од членот 41 став (2) на овој закон;

43. Штетно влијание и дејство е секое негативно нарушување на квалитетот на медиумите и областите на животната средина;

44. Хемикалии се супстанции и препарати;

45. Штета, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е мерлива негативна промена на природниот ресурс или директно или индиректно мерливо нарушување на функцијата на тој природен ресурс во поглед на друг природен ресурс или на јавниот интерес;

46. Еколошка штета е секоја штета причинета врз:

- заштитените видови и природните живеалишта, што има значителни неповолни влијанија врз постигнувањето и одржувањето на поволниот статус за зачуваност на овие живеалишта или видови. Значителноста на неповолните влијанија се проценува врз основа на почетната состојба, земајќи ги предвид критериумите определени согласно со прописот од членот 157 став (3) и Главата XVI на овој закон,

- водите, што има значителни неповолни влијанија врз еколошкиот, хемискиот и/или квантитативниот статус и/или еколошкиот потенцијал на водите, согласно со Законот за водите и прописите донесени врз основа на тој закон и

- почвата со нејзината контаминација, која предизвикува значителен ризик по здравјето на човекот како резултат на директна или индиректна примена на супстанции, препарати, организми или микроорганизми во, на или под почвата;

47. Реституција, вклучувајќи натурална и парична, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, е:

- во смисла на штета причинета врз води, заштитени видови и природни живеалишта, е враќање на повредениот природен ресурс и неговата функција во почетната состојба и

- во смисла на штета причинета врз почва, е елиминирање на секој значителен ризик кој може негативно да влијае врз здравјето на човекот;

48. Трошоци, во смисла на одговорност на штета предизвикана врз животната средина, се сите трошоци потребни за соодветно и ефективно обезбедување и покривање на целокупната штета, вклучувајќи ги и трошоците за процена на штетата и непосредната закана од штета и другите активности, како и управните, правните и другите трошоци за спроведување, трошоците за собирање на податоците, трошоците за мониторинг, надзор и други трошоци и

49. Управување со природни богатства се активности и работи кои се вршат согласно со овој и друг закон.

II НАЧЕЛА НА ЗАШТИТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 6

Начело на висок степен на заштита

Секој е должен при преземањето активности или при вршењето дејности да обезбеди висок степен на заштита на животната средина и на животот и здравјето на луѓето.

Член 7

Начело на интегрираност

Основите и целите на политиката за заштита и унапредување на животната средина мора да се интегрираат во сите развојни, стратешки, плански и програмски документи кои ги донесуваат органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 8

Начело на одржлив развој

Заради задоволување на потребите за здрава животна средина, како и социјалните и економските потреби на сегашните генерации, без притоа да се загрозат правата на идните генерации да ги задоволат сопствените потреби, при преземањето на секоја активност или вршење на која било дејност задолжително треба да се води сметка за рационалното и одржливото користење на природните богатства.

Член 9

Загадувачот плаќа

Загадувачот е должен да ги надомести трошоците за отстранување на опасноста од загадување на животната средина, да ги поднесе трошоците за санација и да плати правичен надомест за штетата причинета врз животната средина, како и да ја доведе животната средина, во најголема можна мера, во состојба како пред оштетувањето.

Член 10

Корисникот плаќа

Корисникот на природните богатства е должен да ги надомести трошоците за обезбедување на одржливиот развој, како и за санација на деградацијата на медиумите и одделните области на животната средина која настанала со користењето на природните богатства.

Член 11

Начело на супсидијарност

Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, во рамките на своите надлежности определени со закон, имаат право и должност на своето подрачје да ги преземаат сите мерки и активности за заштита и за унапредување на животната средина, кои не се во исклучива надлежност на државните органи.

Член 12

Начело на пропорционалност

Системот за заштита на животната средина се заснова на усвојувањето и на спроведувањето на законите, плановите, програмите и одлуките кои обезбедуваат пропорционалност меѓу потребите за развој и потребите за заштита на животната средина.

Член 13

Начело на претпазливост

Доколку постои основано сомневање дека одредена активност може да предизвика штетни последици врз животната средина, се преземаат неопходни мерки за заштита пред да стане достапен научниот доказ дека такви штетни последици би можеле да настанат.

Член 14

Начело на превенција

Мерките и активностите за заштита на животната средина се преземаат пред да дојде до штетни последици.

Член 15

Начело на почисто производство

Со цел да се намалат ризиците за животот и здравјето на луѓето и за животната средина, како и да се зголеми економската и еколошката ефикасност, се поддржува примената на сеопфатна стратегија за заштита на животната средина и тоа во поглед на суровините, производствените процеси, производите и услугите.

Член 16

Начело на меѓународна соработка

Република Македонија активно учествува во билатерална, регионална и поширока меѓународна соработка во областа на заштитата и унапредувањето на животната средина и во врска со тоа презема соодветни активности.

Член 17

Начело на учество на јавноста и пристап до информации

Органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, се должни да ги обезбедат сите потребни мерки и да пропишат постапки со кои се обезбедува остварување на правото на пристап до информациите и учество на јавноста во донесувањето на одлуките кои се однесуваат на состојбата на животната средина, како и да обезбедат изјаснување на јавноста во постапката за донесување на тие одлуки.

Член 18

Начело на подигање на јавната свест за значењето и заштитата на животната средина

Научните, образовните, здравствените, информативните, културните и другите институции и правни лица, вклучувајќи ги и здруженијата на граѓаните, во рамките на нивните активности, промовираат и обезбедуваат подигање на јавната свест за животната средина, за нејзиното значење, како и за потребата од активното учество во нејзината заштита и унапредување.

Член 19

Заштитна клаузула

Заради заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина, органите на државната власт и органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, во согласност со законот, имаат право и обврска да преземаат мерки и активности кои се однесуваат на привремената или трајната забрана за вршење на определени дејности или промет на определени производи.

III ОПШТИ ОБВРСКИ

Член 20

Општа одредба во врска со вршење на активности

(1) На територијата на Република Македонија се забранети следниве активности:

- градење или реконструкција на инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди од системот за заштитата и унапредувањето на животната средина,

- производство и увоз на превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и на бучава и

- испуштање на загадувачки материи и супстанции во животната средина, освен на начин и под услови пропишани со закон.

(2) Ако активноста којашто го предизвикува загадувањето не е предмет на регулирање на главите XII и XIV од овој закон, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува начинот, постапката, мерките за превенција и за отстранување на загадувањето и враќање на животната средина во задоволителна состојба.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ќе изречат мерка забрана за вршење на активностите и за враќање на животната средина во задоволителна состојба, врз основа на прописот од ставот (2) на овој член.

(4) Концесија, односно дозвола за детални геолошки, хидрогеолошки истражувања и експлоатација на минералните суровини се издава по претходно мислење, односно согласност на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Начинот на постапување, како и поблиските услови за издавање на мислењето, односно согласноста од ставот (4) на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 21

Забрана на производството, прометот и употребата на одделни производи, полу-производи, суровини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги заради заштита на животната средина

Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството ќе го забрани производството, прометот и употребата на одделни производи, полупроизводи, суровини, супстанции и вршењето на одделни активности и услуги, на определено или на неопределено време, доколку постојат доволно докази дека со нив се загрозува животот и здравјето на луѓето и животната средина и/или не се исполнуваат пропишаните стандарди.

Член 22

Ограничување и контрола на извозот и увозот на одделни супстанции и производи

(1) Заради заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството, ги пропишува опасните супстанции, штетните материји и производи чијшто увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија е забранет или строго контролиран.

(2) Заради заштита на животната средина и здравјето на луѓето, Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството, ги определува поблиските услови за увоз, извоз и транзит на опасните супстанции, штетните материји и производи, како и на одделни полупроизводи, суровини и стоки кои се под посебен режим на увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија.

Член 23

Забрана на примена на технологии, технолошки линии, производи, полупроизводи и суровини

(1) Секоја домашна или увезена технологија, технолошка линија, производ, полупроизвод и/или суровина којашто не ги исполнува пропишаните норми за заштита на животната средина не може да се користи на територијата на Република Македонија.

(2) Технологиите, технолошките линии, производите, полупроизводите и/или суровините кои се забранети во земјата - производител и во земјата - извозник, не смеат да се увезат во Република Македонија.

(3) За увоз на технологии, технолошки линии, производи, полупроизводи и/или суровини во Република Македонија, увозникот, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, приложува документ издаден од овластен орган на земјата - производител и на земјата - извозник, со кој се докажува дека увезената технологија, технолошка линија, производи, полупроизводи и/или суровини, не се забранети во земјата - производител и во земјата - извозник.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да побара акредитирано правно и физичко лице да изврши оценка на технологијата, технолошката линија, производите, полупроизводите или суровините од ставот (3) на овој член, доколку има одредени сознанија за нивните негативни влијанија врз животната средина.

(5) За да се стекнат со акредитација за оценка на технологија, технолошка линија, производ, полупроизвод или суровина, правните и физичките лица треба да имаат најмалку еден вработен со високо образование од технолошко-металуршката, хемиската област или

од областа на животната средина, со тригодишно работно искуство во струката, како и да располагаат со соодветни технички услови и средства, опрема и простории.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови во поглед на техничките услови и средства, опремата и просториите кои треба да ги исполнуваат правни и физички лица за да можат да бидат акредитирани за вршење на работите од ставот (4) на овој член, како и постапката за избор на акредитирано правно и физичко лице кое ќе изврши оцена на технологијата, технолошката линија, производите, полупроизводите или суровините.

Член 24

Елаборат за влијанието на проектот врз животната средина

(1) Инвеститорите чии дејности или активности не спаѓаат во проектите за кои, согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, се спроведува постапка за оцена на влијанијата врз животната средина, се должни да изготват елаборат за влијанието на проектите врз животната средина и истиот да го поднесат до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот, кој го доставува за одобрување до органот определен со прописот од ставот (2) на овој член.

(2) Содржината на елаборатот од ставот (1) на овој член, видовите на активности за кои се изработува елаборатот, како и надлежноста, начинот и постапката за одобрување на елаборатот за влијанието на проектот врз животната средина, ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 25

Ограничување на правата на сопственост во врска со заштитата на животната средина

Заради остварување на мерките и активностите за заштита и унапредување на животната средина, правото на сопственост и/или другите стварни права, може да се одземат и/или да се ограничат, под услови, на начин и постапка определена со закон.

IV ПОСЕБНИ ОБВРСКИ И МЕРКИ

Член 26

Известување на јавноста за загадување на животната средина и за преземање и воведување на задолжителни мерки

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да ја информира јавноста за случаите на надминување на дозволените емисии и во другите случаи на загадување на животната средина од

поголеми размери, како и за мерките утврдени со овој или друг закон кои се преземени или воведени или задолжително се преземаат или воведуваат во случаите на надминувањето или загадувањето на животната средина.

(2) Советот на општината и Советот на градот Скопје, во рамките на нивните со закон утврдени надлежности кои се однесуваат на заштитата на животната средина, се должни да ја информираат јавноста за случаите на надминување на дозволените емисии и во другите случаи на загадување на животната средина и да донесуваат посебен акт за преземање задолжителни мерки во случаите наведени во ставот (1) од овој член, доколку загадувањето е ограничено само на подрачјето на општината и градот Скопје и нема влијание на пошироката област и за тоа ја известуваат јавноста, на начинот што е утврден со закон и со статутот на општината и на градот Скопје.

Член 27

Означување на производите и пакувањата за нивното влијание врз животната средина

(1) Производите, полупроизводите, суровините и хемикалиите, како и нивните пакувања, можат да се пуштаат во промет, само ако имаат ознака на којашто, во согласност со закон, е означена можноста за загадување или за можното штетно влијание на производите, полупроизводите, суровините и хемикалиите, како и на нивните пакувања врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето.

(2) Производителите и увозниците на хемикалии или производи се должни, пред да ги продадат или да ги увезат, да обезбедат податоци за нивните особини и ефекти, според кои можат да се класифицираат, пакуваат и да се означат, на начин како што е пропишано со закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот на означување на производот и на пакувањата на производот, полупроизводите, суровините и хемикалиите, видот на ознаката и нивната содржина од аспект на влијанието на пакувањето врз животната средина и начинот на постапување со пакувањето и со одредени искористени производи, полупроизводи и суровини.

Член 28

Обврска за заштита на животната средина и еколошко чисто подрачје

(1) Секое правно и физичко лице коешто спроведува проект, односно активности, е должно да преземе мерки и активности за заштита и унапредување на животната средина и враќање на животната средина во задоволителна состојба, на начин утврден со решение-то со кое се одобрува спроведувањето на проектот, односно на активността.

(2) Правните и физичките лица од ставот (1) на овој член се должни да ги чуваат податоците за користените природни богатства, суровини и енергија, емисиите на загадувачки материји и супстанции, видовите, карактеристиките и количествата на создадениот отпад, како и другите податоци предвидени со овој или со друг закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги прогласува еколошко чистите подрачја.

(4) Критериумите, начинот и постапката за прогласување на еколошко чисто подрачје, како и начинот на водење и содржината на евиденцијата од ставот (5) на овој член, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанство и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да води, одржува и објавува евиденција на прогласените еколошко чисти подрачја и да ја ажурира евиденцијата најмалку еднаш годишно.

Член 29

Еколошка ознака и забрана за употреба на еколошка ознака

(1) На производителите на производи за широка потрошувачка, освен на производителите на прехранбени производи, пијалаци и фармацевтски производи, кои во процесите на производство, промет и постапување со отпадоците применуваат техники и технологии со кои се овозможува помало оптоварување на животната средина и во споредба со другите производи од истата група помалку ја оптоваруваат животната средина, може да им се додели еколошка ознака.

(2) Еколошка ознака може да им се додели и на правните и физичките лица кои вршат услуги, кои во споредба со вршителите на услуги од истата група, вршат помало загадување и со тоа придонесуваат за заштита и за унапредување на животната средина.

(3) Еколошката ознака не може да се употребува на супстанции или препарати кои се означени како токсични и опасни за животната средина или кои се канцерогени, токсични за репродукција или мутагени, ниту пак на производите кои се изработуваат во процеси кои можат да бидат опасни за животот и здравјето на луѓето или за животната средина или чијашто вообичаена примена може да биде опасна за потрошувачите.

(4) Еколошката ознака ја доделува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на барање на правно и физичко лице, а на предлог на Комисијата за еколошка ознака, во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(5) Еколошката ознака се користи врз основа на договор за користење на еколошката ознака склучен меѓу органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и корисникот на ознаката. Во договорот особено се утврдуваат условите за користење на ознаката и надоместокот за користење на ознаката.

(6) Комисијата за еколошка ознака ја формира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(7) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува формата и содржината на еколошката ознака, начинот, условите и постапката за нејзиното доделување и користење, како и составот и начинот на формирање и работа на Комисијата за еколошка ознака.

(8) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува програма за доделување на еколошка ознака, на предлог на Комисијата за еколошка ознака.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите за одделните групи на производи и услуги кои треба да се исполнуваат за добивање на еколошка ознака, како и начинот и постапката за пропишување на критериумите.

Член 30

Доброволно договарање

(1) Органите и организациите кои застапуваат одредени интереси, групи оператори и поединечни оператори, можат да склучат доброволни договори со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, со цел во одделни медиуми на животната средина да се постигне повисок степен на заштита од оној предвиден со овој закон и со посебните закони.

(2) Постапката на доброволно договарање ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Потпишаниот доброволен договор е обврзувачки и за неизвршување на одредбите содржани во него соодветно се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Член 31

Шема за управување со животната средина и за ревизија

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги поддржува правните и физичките лица кои вршат стопанска или друга дејност, научните и образовните организации и институции, како и органите на државната власт, кои заштитата на животната средина ја организираат според европската шема за управување со животната средина и за ревизија.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува шемите за управување со животната средина и за ревизија (EMAS) од ставот (1) на овој член.

V МОНИТОРИНГ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 32

Мониторинг

(1) Мониторингот на медиумите и областите на животната средина се врши преку:
- систематско набљудување, испитување и оценување на загадувањето и состојбата на медиумите и областите на животната средина во целина и

- идентификација и регистрирање на изворите на загадување на одделните медиуми и областите на животната средина.

(2) За мониторингот на медиумите и областите на животната средина е надлежен органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 33

Формирање на државни мрежи за мониторинг

(1) Со цел да се врши мониторинг на медиумите и областите на животната средина, на територијата на Република Македонија се воспоставува државна мрежа за мониторинг, што се состои од државните мрежи за мониторинг на одделните медиуми и области на животната средина (во натамошниот текст: државни мрежи за мониторинг), кои се воспоставуваат на начин и под услови определени со посебните закони, како и со прописите донесени во согласност со тие закони.

(2) Начинот, постапката и образецот на кој се доставуваат податоците од државната мрежа ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа кој, според посебниот закон, е определен како надлежен за вршење на работите во соодветниот медиум или област на животната средина.

(3) Средствата за формирањето, работењето, одржувањето и развојот на државните мрежи за мониторинг се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија и од други извори, во согласност со закон.

Член 34

Локални мрежи за мониторинг

(1) За мониторинг на одделни медиуми и области на животната средина, општината и градот Скопје, во согласност со посебниот закон, можат да формираат локални мрежи за мониторинг.

(2) Средствата за формирањето, работењето, одржувањето и развојот на локалната мрежа за мониторинг се обезбедуваат од буџетот на општината и на градот Скопје и од други извори, во согласност со закон и актот на општината и на градот Скопје.

Член 35

Делегирање на правото за вршење мониторинг

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да го делегира вршењето мониторинг на соодветниот медиум или област на животната средина од државната мрежа, на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, или на други органи на државната управа.

Член 36

Интерен мониторинг

(1) Правните и физичките лица кои имаат извор на емисија и со своите активности влијаат врз еден или повеќе медиуми и области на животната средина и/или користат природни богатства се должни, во согласност со посебниот закон, да вршат интерен мониторинг на изворите на емисија, односно на искористувањето на природни богатства. Правните и физичките лица кои со своите активности придонесуваат во имисиите, вршат мониторинг и на имисиите во согласност со интегрираните еколошки дозволи.

(2) Лицата од ставот (1) на овој член се должни мониторингот од ставот (1) на овој член да го вршат со користење на уреди и инструменти одобрени во постапката за верификација на мерилата, утврдена со закон, како и да ги одржуваат уредите и инструментите за мониторинг во исправна состојба.

(3) Лицата од ставот (1) на овој член, мониторингот од ставот (1) на овој член, можат да го вршат преку сопствени служби или преку акредитирани научни и стручни организации и други правни лица кои ги исполнуваат условите за вршење мониторинг.

(4) Доколку обврската за мониторингот од ставот (1) на овој член е утврдена во обврзувачките услови содржани во интегрираните еколошки дозволи, а издадени во согласност со овој или со посебниот закон, лицата од ставот (1) на овој член се должни да вршат мониторинг во согласност со тие услови.

(5) Лицата од ставот (1) на овој член се должни:

- редовно да ги следат емисиите и влијанието врз животната средина (преку мерење на емисиите, односно пресметување и процена на количествата емисии) од изворот на загадувањето, на начин што е предвиден со посебниот закон,

- редовно да ги следат имисиите во непосредна близина на изворите на емисиите определени со посебниот закон или прописот донесен врз основа на тој закон и на начин утврден во интегрираната еколошка дозвола,

- редовно да го следат искористувањето на природни богатства на начин што е предвиден со посебниот закон или прописот донесен врз основа на тој закон,

- податоците од редовните следења, еднаш месечно, најкасно секој петти во тековниот месец, да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и

- на барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, да ги достават податоците од алинеите 1, 2 и 3 на овој став во рок пократок од утврдениот во алинејата 4 од овој став.

Член 37

Методологија

(1) Мониторингот на одделните медиуми и области на животната средина преку државните и локалните мрежи, како и мониторингот што го вршат лицата од членот 36 на овој закон, се врши според методологија пропишана со посебните закони.

(2) Органите на државната управа, органите на општината и на градот Скопје и лицата од членот 36 на овој закон се должни, без надоместок, податоците од мониторингот да ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

на, на начин и под услови што ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Заради процена на ризикот по здравјето на луѓето од негативните влијанија врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен редовно да ги доставува резултатите од мониторингот до органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството.

Член 38

Овластени научни и стручни организации

(1) Мониторинг на одделните медиуми и области на животната средина можат да вршат и акредитирани или овластени научни и стручни организации и други правни лица, на начин и под услови определени со посебен закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја воспоставува и ја одржува листата на научните и стручните организации од ставот (1) на овој член.

Член 39

Доставување на податоците од мониторингот на меѓународните организации

(1) Заради исполнување на обврските на Република Македонија, преземени со ратификуваните меѓународни договори, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги доставува податоците добиени од мониторингот и податоците кои се однесуваат на животната средина, до меѓународните организации и тела.

(2) Содржината на податоците, начинот на нивното доставување, како и роковите во кои се доставуваат ги пропишува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, согласно со барањата содржани во ратификуваните меѓународни договори.

VI ИНФОРМАТИВЕН СИСТЕМ

Член 40

Информативен систем за животната средина

(1) Заради управување со податоците за состојбата на животната средина на територијата на Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува Информативен систем за животната средина (во натамошниот текст: Информативен систем).

(2) Работите на Информативниот систем од ставот (1) на овој член ги врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина - Македонскиот информативен центар за животна средина.

(3) Информативниот систем од ставот (1) на овој член се воспоставува и се организира на начин што обезбедува база на релевантни податоци - сеопфатни, точни и јавно достапни податоци и информации за состојбата на природата, состојбата, квалитетот и за трендовите во сите медиуми и области на животната средина, како и предвидувања со употреба на техниките за моделирање.

(4) Информативниот систем од ставот (1) на овој член опфаќа собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на податоци и информации добиени од државната мрежа за мониторинг, локалната мрежа за мониторинг, од мониторингот кој го вршат лицата од членот 36 на овој закон, на одделните медиуми и области на животната средина, како и податоците од членовите 41 и 42 на овој закон.

(5) Начинот и постапката за собирање, обработка, систематизирање, чување, искористување, дистрибуција и презентирање на податоци и информации од ставот (4) на овој член го пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 41

Регистар на загадувачките материи и супстанции и на нивните карактеристики

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува и одржува Регистар на загадувачки материи и супстанции и на нивните карактеристики (во натамошниот текст: Регистар).

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината, методологијата и начинот на водењето на Регистарот од ставот (1) на овој член.

(3) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, за своите подрачја, можат да воспостават и одржуваат Регистар на загадувачки материи и супстанции и на нивните карактеристики. Податоците од регистарот на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, најмалку еднаш месечно, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Правните и физичките лица се должни да доставуваат податоци за изготвување и одржувањето на Регистарот од ставот (1) на овој член, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон и во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи.

Член 42

Катастар за животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го воспоставува и одржува единствениот Катастар за животната средина (во натамошниот текст: Катастар), кој ги вклучува Катастарот на загадувачите на воздухот, водите и на почвата, Катастарот на создавачите на бучава, Катастарот на создавачите на отпад, Катастарот на заштитените подрачја и другите катастари утврдени со посебните закони.

(2) Катастарот од ставот (1) на овој член содржи податоци за активностите и за инсталации кои ја загрозуваат или можат да ја загрозат животната средина, а особено податоци за:

- името или називот на операторот и адресата на локацијата на инсталација,
- краток опис на активностите и на техничкиот процес,
- значајни податоци кои се однесуваат на емисиите, опасните супстанции присутни во постројките, создавањето отпад, користењето на природните богатства и на енергијата
- издадени дозволи и измените и дополнувањата на дозволи и
- за контролата што се врши, за значајните резултати и за преземените мерки.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Катастарот.

(4) Правните и физичките лица се должни да доставуваат податоци за изготвување и одржување на соодветните катастри од ставот (1) на овој член, во согласност со прописот од членот 40 став (5) на овој закон и во согласност со издадените интегрирани еколошки дозволи.

(5) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, за своите подрачја, можат да воспостават и одржуваат катастар за животната средина. Податоците од катастарот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, најмалку еднаш месечно градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, ги доставуваат до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 43

Лица овластени за изготвување на катастар и регистар

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, можат изготвувањето и одржувањето на Регистарот од членот 41 на овој закон и Катастарот од членот 42 на овој закон, да го доверат на овластено правно лице.

(2) Овластените правни лица од ставот (1) на овој член ги изготвуваат Регистарот од членот 41 во согласност со членот 41 став (2) на овој закон и Катастарот од членот 42 во согласност со членот 42 став (3) на овој закон доколку ги исполнува потребните услови во поглед на кадар и опрема.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува условите од ставот (2) на овој член што треба да ги исполнат правните лица за да можат да ги изготвуваат и одржуваат Регистарот и Катастарот, како и постапката во која се доделува овластувањето за изготвување и одржување на Регистарот од членот 41 на овој закон и Катастарот од членот 42 на овој закон.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина воспоставува и одржува листа на овластените правни лица од ставот (1) на овој член.

Член 44

Контрола на прекуграничните влијанија

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги презема сите неопходни мерки заради контрола на прекуграничните влијанија врз медиумите и областите на животната средина, врз основа на податоците добиени од мониторингот на животната средина и во согласност со ратификуваните меѓународни договори.

Член 45

Извештај за состојбата на животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со другите органи на државната управа, како и со органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, на секои три години подготвува извештај за состојбата на животната средина во Република Македонија. Извештајот е достапен за јавноста во согласност со Главата VIII од овој закон.

(2) На извештајот од ставот (1) на овој член согласност дава Владата на Република Македонија. Владата на Република Македонија извештајот го поднесува до Собранието на Република Македонија заради информирање.

(3) Содржината на извештајот од ставот (1) на овој член ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, можат да изготват извештај за состојбата на животната средина на нивното подрачје. Извештајот е достапен за јавноста во согласност со Главата VIII од овој закон.

(5) Градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и на општините во градот Скопје, го доставуваат извештајот од ставот (4) на овој член, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради одобрување.

Член 46

Информирање на меѓународните организации и тела

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е надлежен за доставувањето на извештаите кои се однесуваат на животната средина до релевантните меѓународни организации и тела во согласност со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

VII ИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ И ОБРАЗОВАНИЕ ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 47

Поддршка на истражувањата во областа на животната средина

(1) Унапредувањето на заштитата на животната средина се заснова на:

- научниот и техничко-технолошкиот развој,
- поттикнувањето, помагањето и организирањето на научни и на техничко-технолошки истражувања,
- објавувањето на резултатите од истражувањата и нивната примена, како и
- оспособувањето и усовршувањето на кадри од областа на заштитата на животната средина, во согласност со овој и друг закон.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на науката, обезбедуваат поддршка на истражувањата за состојбите на животната средина и на проектите за заштита на животната средина врз основа на годишната програма која е дел од Програмата за инвестирање во животната средина од членот 172 на овој закон.

Член 48

Образование во областа на заштитата на животната средина и одржлив развој

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на образованието и науката, треба да одобри наставни планови за основно или средно училиште, во кој како факултативен или задолжителен предмет се предвидува заштитата на животната средина.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со органот на државната управа надлежен за работите од областа на образованието е должен да им ја даде потребната поддршка на образовните и на научните институции, на стручните организации и на здруженијата на граѓани основани заради промовирање на заштитата на животната средина и одржливиот развој и спроведување на образовните активности.

(3) Владата на Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на образованието и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина се должни да обезбедат поддршка за публикување на книги и брошури на теми поврзани со заштитата и унапредувањето на животната средина и одржливиот развој, со цел за да се подобри образованието во областа на заштитата на животната средина, кои се издаваат на начин и во постапка пропишана согласно со законите за основно и за средно образование.

(4) Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на своето подрачје, се должни да го поттикнуваат развојот на образованието и јавната свест во областа на животната средина.

Член 49

Признанија и награди

(1) Признанијата и наградите за достигнувања во областа на заштитата и унапредувањето на животната средина се доделуваат за:

- достигнувања во спречување на загадувањето на животната средина,
- најповолно решение во производствените процеси во однос на животната средина,
- развојни и истражувачки проекти во областа на заштитата на животната средина,
- достигнувања во одржливиот развој,
- развој на образовните програми за заштита на животната средина,
- придонес на правни лица во развојот и унапредувањето на заштитата на животната средина,
- придонес на поединци за заштитата, развојот и унапредувањето на животната средина или за придонес во меѓународната соработка во заштитата на животната средина и/или
- придонес на стручни и на други друштва или здруженија на граѓани за развојот и унапредувањето на заштитата на животната средина.

(2) Признанијата и наградите ги доделува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на 21 март секоја година.

(3) Постапката, начинот и условите за доделување на наградите и на признанијата, како и начинот на работа и составот на Комисијата за награди и признанија, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 50

Постапка за доделување признанија и награди

(1) Доделувањето на наградите и признанијата се врши врз основа на конкурс што го објавува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Секое физичко и правно лице од Република Македонија има право да предложи кандидат на конкурсот.

(3) Заради оценка на пристигнатите кандидатури, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Комисија за награди и признанија. Членовите на Комисијата за награди и признанија се избираат на предлог на органите на државната управа надлежни за работите од областа на животната средина, образованието и науката, економијата, здравството, градежништвото и земјоделството и на предлог на невладини организации, средства за јавно информирање, производители и научни и стручни институции со мандат од една година. Одлука за избор на субјектот на кој ќе му биде доделено признание или награда донесува Комисијата за награди и признанија, со двотретинско мнозинство, од вкупниот број членови на Комисијата. За одлуката, Комисијата е должна да го информира министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од три работни дена од денот на донесувањето на одлуката.

VIII ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 51

Пристап до информации

(1) Секој има право, без притоа да мора да го докажува својот интерес, од органите и правните и физичките лица определени во членот 52 став (1) од овој закон, да бара валидизирани информации и податоци што се однесуваат на животната средина. Информациите за животната средина можат да бидат во посед или да се поседуваат за органите и правните и физичките лица од членот 52 став (1) на овој закон.

(2) Правото на пристап до информациите за животната средина се остварува во однос на сите информации во писмена, визуелна, аудио, електронска или на кој било друг начин достапна форма, а кои се однесуваат на:

1. Состојбата на медиумите и областите на животната средина, како што се воздухот и атмосферата, водата, почвата, биолошката и пределската разновидност, вклучувајќи ги и генетски модифицираните организми, како и меѓусебната интеракција на овие елементи;

2. Факторите, како што се материјата, енергијата, нуклеарните горива и нуклеарната енергија, бучавата, радијацијата или отпадот, вклучувајќи го и радиоактивниот отпад, емисиите и другите облици на испуштања во животната средина кои влијаат или би можеле да влијаат на медиумите и областите на животната средина и на животот и здравјето на човекот;

3. Мерките, вклучувајќи ги и административните, како што се политиката, законодавството, плановите, програмите, договорите кои се однесуваат на прашањата поврзани со животната средина, како и активностите кои можат - директно или индиректно - да влијаат врз медиумите, областите и врз факторите на животната средина, како и мерките или активностите за заштита на тие елементи;

4. Извештаите, за имплементацијата на законите и другите прописи и акти кои се однесуваат на животната средина;

5. Анализа на трошоците и на придобивките и другите финансиски и економски анализи и претпоставки кои се користат во рамките на преземените мерки и активности за заштита и за унапредување на животната средина и

6. Состојбите поврзани со животот и здравјето и со безбедноста на луѓето, безбедноста на прехранбените производи, условите за живот на луѓето, местата од значење за културата и изградените објекти, во мерка во којашто тие се под влијание или би можеле да бидат под влијание на медиумите и областите на животната средина или преку влијанијата на тие медиуми и области врз кои било од состојбите на наведените елементи и фактори.

Член 52

Субјекти кои поседуваат информации за животната средина

(1) Органи и правни и физички лица (во натамошниот текст: субјекти) кои поседуваат или за кои се поседуваат информации за животната средина се:

- Владата на Република Македонија и органите на државната управа,
- органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје,
- правните и физичките лица на кои, во согласност со закон, им се доверени јавни овластувања, вклучувајќи и специјални должности, активности и услуги во областа на животната средина и/или

- правните и физичките лица кои, врз основа на закон или договор, вршат дејност или услуга од јавен интерес во областа на животната средина, под надзор на органите или лицата од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.

(2) Владата на Република Македонија, по предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, објавува и одржува листа на субјекти кои поседуваат или за кои се поседуваат информации кои се однесуваат на животната средина. Во Листата се определуваат и информациите кои ги поседува секој од наведените субјекти.

Член 53

Услови кои се однесуваат на барањето за информација

(1) Барањето за информација за животната средина може да се достави до секој од субјектите кои поседуваат или за кои се поседуваат информации во врска со животната средина, определени согласно со членот 52 од овој закон.

(2) Субјектите од членот 52 на овој закон кои поседуваат или за кои се поседуваат информации во врска со животната средина, се должни да обезбедат пристап до информациите за животната средина:

1) во најкраток можен рок, но не подоцна од еден месец од денот на приемот на барањето или

2) најдоцна два месеца по приемот на барањето, доколку обемот и комплексноста на информацијата се такви што периодот од еден месец, не е доволен за да се комплетира документацијата. Во таков случај, субјектот од членот 52 на овој закон го известува барателот на информацијата, во што е можно пократок рок, а пред истекот на рокот од еден месец, за потребата од продолжување на рокот со образложение за причините поради кои е потребно продолжувањето.

(3) Субјектот од членот 52 на овој закон е должен на барателот на информација за животната средина, која се однесува на членот 51 став (2) точка 2 од овој закон, да му достави податоци за местото каде што е извршена постапката на мерење, за методите на анализа, за земањето примероци и за преттретманот на примероците употребени за дооформување на информацијата.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот и постапката на обезбедување пристап до информациите во врска со животната средина.

Член 54

Форма во којашто се доставува бараната информација

(1) Информацијата се доставува во бараната форма освен, ако:

- бараната информација веќе постои во однапред пропишана форма и е лесно достапна за јавноста, а со тоа и за подносителот на барањето и/или
- поповолно е информацијата да се достави во форма поинаква од бараната, при што органот е должен да донесе решение со коешто се образложува зошто информацијата се доставува во поинаква форма.

(2) Доколку информацијата не може да се достави во бараната форма, субјектот од членот 52 на овој закон до кој е доставено барањето за информација е должен во рок од седум дена од приемот на барањето да го извести барателот за причината поради која информацијата се доставува во форма поинаква од бараната.

Член 55

Одбивање да се даде информација

(1) Субјектите од членот 52 на овој закон можат да го одбијат барањето за давање информации за животната средина доколку:

- бараната информација ја немаат во посед или не се поседува за нив. Во рок од седум дена од денот на приемот на барањето, субјектот од членот 52 на овој закон до кој е доставено барањето е должен да го препрати до субјектот кој ја поседува бараната информација, доколку знае кој е тој субјект и за тоа да го извести барателот или да го извести барателот кој субјект најверојатно ја поседува бараната информација,

- барањето е очигледно неразумно,

- барањето е премногу воопштено. Субјектот од членот 52 на овој закон е должен во рок кој не може да биде подолг од 15 дена од денот на приемот на барањето, по писмен пат, да го поучи барателот за формата, содржината и за обемот на барањето и/или

- барањето се однесува на информација којашто се наоѓа во фаза на дооформување или служи за интерни потреби и комуникации. Доколку станува збор за информација што се наоѓа во фаза на изготвување, субјектот од членот 52 на овој закон го известува барателот на информацијата за тоа кој субјект ја подготвува информацијата и за колку време ќе биде изготвена.

(2) Субјектите од членот 52 на овој закон можат да одбијат да овозможат пристап до информацијата, доколку нејзиното објавување би имало негативни последици врз:

- 1) доверливоста на постапките кои ги водат надлежните органи;
- 2) меѓународните односи, јавната безбедност и одбраната на земјата;
- 3) судската постапка, правата на правните и на физичките лица на правична судска постапка, како и врз правото да се покрене судска или дисциплинска постапка;
- 4) доверливоста на трговските или на индустриските информации, во случај кога таквата доверливост е загарантирана со закон, со цел за да се заштити легитимниот економски интерес;
- 5) заштитата на лицата и на доверливоста на личните податоци;

6) заштитата на правата на интелектуална и индустриска сопственост;

7) интересите на секое лице коешто ја доставило бараната информација, без каква било обврска истата да ја достави, доколку тоа лице не се согласува со објавувањето на таа информација и/или

8) заштитата на одредени диви видови и/или типови живеалишта.

(3) Субјектите од членот 52 на овој закон нема да го одбијат барањето за информации, според ставот (2) точки 1, 4, 5, 6 и 7 од овој член, ако тоа барање се однесува на информациите за испуштањата или за други емисии во животната средина.

(4) Во секој од случаите наведени во ставовите (1) алинеја 2 и (2) на овој член, субјектите од членот 52 на овој закон се должни да оценат дали заштитата на јавниот интерес на кој се однесува бараната информација е од поголемо значење од интересот на кој му служи доставувањето на информацијата.

(5) Информациите за животната средина се достапни само во делот што не е опфатен со ставовите (1) алинеја 4 и (2) од овој закон.

(6) Субјектите од членот 52 на овој закон се должни да донесат решение за одбивање на барањето, во целост или делумно, односно заклучок во писмена форма кој треба да ги содржи причините за одбивање на барањето, како и поука за можностите за жалба по решението или по заклучокот. Субјектите од членот 52 на овој закон се должни да го достават решението или заклучокот во роковите предвидени во членот 53 од овој закон.

(7) Против решението или заклучокот од ставот (6) на овој член, донесено од субјектот од членот 52 став (1) алинеја 1 на овој закон, барателот има право да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина.

(8) Против решението или заклучокот од ставот (6) на овој член, донесено од субјектот од членот 52 став (1) алинеи 2, 3 и 4 на овој закон, барателот има право на жалба до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 56

Собирање и објавување на информациите за животната средина

(1) Субјектите од членот 52 на овој закон се должни, во зависност од нивната надлежност, информациите за животната средина со кои располагаат или кои други ги чуваат во нивно име, да обезбедат ширење, достапност на јавноста и одржување на информациите, во форми и во формати кои можат лесно да се репродуцираат и да бидат достапни преку компјутерските мрежи за комуникација.

(2) Субјектите од членот 52 на овој закон се должни, во зависност од нивната надлежност, да овозможат учество на јавноста во текот на изготвувањето на закони, други прописи и правни акти во согласност со условите, начинот и постапката определени со членот 61 став (4) на овој закон.

(3) Во случај на непосредна опасност за животот или за здравјето на луѓето или на животната средина, предизвикана од активности на човекот или од влијанието на природата, субјектите од членот 52 на овој закон, се должни, без одлагање, да ги објават сите информации кои ги имаат или што други ги чуваат во нивно име, со цел за да се овозможи на јавноста да преземе мерки за спречување или за ублажување на штетата што би можела да настане.

Член 57

Орган надлежен за ширење на информациите за животната средина

Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина се грижи за ширење на информации за животната средина и за обезбедување на полесен пристап до информациите за животната средина кои ги поседуваат субјектите од членот 52 на овој закон.

Член 58

Надоместок на трошоците за давањето на бараната информација

(1) Субјектите од членот 52 на овој закон за давање на бараните информации, не наплатуваат надоместок.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, субјектите од членот 52 на овој закон, наплатуваат надоместок на трошоците за давање информации по барање на заинтересираната страна, во определени случаи.

(3) Владата на Република Македонија ги пропишува случаите и висината на надоместокот од ставот (2) на овој член, како и случаите за ослободување од обврската за плаќање на надоместокот на трошоците за давање информации.

(4) Висината на надоместокот на трошоците за давање информации, определена со прописот од ставот (3) на овој член, треба да биде разумна и да не ги надминува реалните трошоци направени со цел за да се достави бараната информација.

(5) Пребарувањето на регистрите или евиденциите на податоци, како и проверувањето на информациите на местото каде што се чуваат или се одржуваат се врши без надоместок.

IX ПЛАНИРАЊЕ НА ЗАШТИТАТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 59

Систем за планирање

(1) Заради остварување на целите утврдени во членот 4 став (1) од овој закон, преку систем на мерки и активности за долгорочно планирање на заштитата и унапредувањето на животната средина, развојот на заштитата и управувањето со животната средина се определува и се насочува, во согласност со вкупниот економски, општествен и културен развој на Република Македонија, при што приоритет се дава на мерките за заштита и унапредување на животната средина, во интерес на сегашните и на идните генерации.

(2) Со системот за планирање од ставот (1) на овој член се насочува и се усогласува реализирањето на економските, техничките, научните, образовните, организациските и на другите мерки и активности, како и на мерките за спроведување на обврските преземени со ратификуваните меѓународни договори, со цел да се заштити и унапреди животната средина и да се обезбеди одржлив развој.

(3) Мерките за заштита и унапредување на животната средина, утврдени со планските документи за животната средина, се усогласуваат со мерките определени со стратешките, планските и со програмските документи во областа на регионалниот развој, образованието и науката, стопанските дејности кои се засноваат на користењето на природните богатства, транспортот, телекомуникациите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користењето на земјиштето.

Член 60

Видови плански документи и надлежност за нивното донесување

(1) Врз основа на политиките и целите за животната средина, оцената на состојбите, како и утврдувањето на мерките што треба да се преземат заради постигнување на целите за животна средина, Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, донесува Национален акционен план за животната средина на Република Македонија (во натамошниот текст: Национален акционен план за животна средина).

(2) Советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, врз основа на оцената на своите специфични состојби и потреби, а во согласност со Националниот акционен план за животната средина, донесуваат локални акциони планови за животната средина, во согласност со методологијата од членот 61 став (3) на овој закон.

(3) Одделни делови од локалните акциони планови за животната средина можат да претставуваат соодветни стратегии или планови, доколку тие ги исполнуваат условите предвидени со посебните закони.

(4) Планските документи од ставовите (1) и (2) на овој член се донесуваат за период од шест години и тековно се обновуваат во зависност од новонастанатите услови, а задолжително се обновуваат по истекот на рокот за кои се донесени.

(5) Советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје формира тело, раководено од градоначалникот, кое ќе го следи имплементирањето на локалниот акционен план за животна средина и ќе предлага промени во локалниот акционен план за животна средина, а за тоа еднаш годишно го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 61

Постапка за донесување на планските документи, изготвувањето на прописи и учеството на јавноста во постапката

(1) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, донесува Национален акционен план за животната средина.

(2) Учеството на јавноста во подготовката и донесувањето на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животна средина се одвива на начин и под услови определени со членот 69 од овој закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува методологија за изработка на локалните акциони планови за животна средина.

(4) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува условите, начинот и постапката за учество на јавноста во текот на изработката на прописи и други акти од областа на животната средина.

Член 62

Надлежност за спроведување на планските документи

(1) Националниот акционен план за животната средина го спроведуваат надлежните органи на државната управа и на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, јавните претпријатија и јавните установи, како и другите правни и физички лица кои врз основа на јавно овластување вршат дејност или преземаат активности што имаат влијание врз животната средина.

(2) Врз основа на податоците добиени од органите, организациите, институциите и од правните и физичките лица од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на секои три години изготвува извештај за спроведувањето на планот и го доставува до Владата на Република Македонија.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот на доставување на податоците од органите, организациите и институциите, јавните претпријатија и јавните установи, како и другите правни и физички лица од ставот (1) на овој член надлежни за спроведување на планот.

(4) Локалниот акционен план за животната средина го спроведуваат градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, како и другите правни и физички лица определени со планот. На предлог на градоначалникот, советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје го пропишува начинот на доставување на податоците од органите и правните и физичките лица надлежни за спроведување на планот.

(5) Врз основа на податоците доставени во согласност со одредбите на ставовите (2) и (4) од овој член, органот надлежен за донесување на планот може да одлучи планот да се измени или да се дополни.

Член 63

Содржина на Националниот акционен план за животната средина

Националниот акционен план за животната средина содржи:

1) општи среднорочни и долгорочни мерки за заштита и за управување со животната средина и здравјето на луѓето;

2) насоки за заштита од загадување и за унапредување на квалитетот на водата, воздухот и почвата, заштита на природата, заштита од бучава, јонизирачко и нејонизирачко зрачење, управување со отпадот, како и други активности за заштита на климатскиот систем од негативните антропогени влијанија и активности кои се од значење за заштитата на животната средина и здравјето на луѓето, а се уредуваат со посебни закони;

3) управување и користење на природните богатства;

- 4) предвидени активности за подигање на јавната свест и за развој на образованието за заштита и унапредување на животната средина;
- 5) влијанијата на предвидените мерки врз економскиот развој;
- 6) надлежни субјекти за спроведување на одделните елементи на Планот и
- 7) други мерки и активности од значење за заштита и унапредување на животната средина.

Член 64

Содржина на локалните акциони планови за животната средина

Локалните акциони планови за животната средина, врз основа на оцената за степенот на загаденоста на животната средина во даденото подрачје, содржат среднорочни и долгорочни мерки и активности за заштита на животната средина и здравјето на луѓето, од интерес и во надлежност на општината, на градот Скопје и општините во градот Скопје, а особено за:

- 1) заштита на воздухот од загадување и за подобрување на квалитетот на воздухот;
- 2) снабдување со квалитетна вода за пиење во доволни количини;
- 3) заштита на водите од загадување, пречистување на отпадните води, прогресивно намалување на штетните испуштања и постепено елиминирање на емисиите на опасни супстанции во водите и за ублажување на последиците од штетното дејство на водите и од недостигот на вода;
- 4) управување со отпад;
- 5) заштита од бучава и вибрации настанати како резултат на стопанските и на другите дејности и активности;
- 6) урбан развој и просторно планирање;
- 7) развој на локалниот јавен транспорт и сообраќајот на подрачјето;
- 8) зголемување на енергетската ефикасност;
- 9) развој на еколошко-културниот туризам и неговото влијание врз животната средина;
- 10) заштита на биодиверзитетот;
- 11) управување и користење на природните богатства;
- 12) подигање на јавната свест и развој на образованието за заштита и унапредување на животната средина;
- 13) последиците од економскиот развој врз животната средина и
- 14) надлежните субјекти за спроведување на одделните елементи на планот.

X ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЕТО НА ОПРЕДЕЛЕНИ СТРАТЕГИИ, ПЛАНОВИ И ПРОГРАМИ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 65

Стратегиска оценка

(1) На предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, Владата на Република Македонија ги пропишува стратегиите, плановите

и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми (во натамошниот текст: плански документи), за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето (во натамошниот текст: стратегиска оцена).

(2) Стратегиска оцена се спроведува на плански документи кои се подготвуваат во областа на земјоделството, шумарството, рибарството, енергетиката, индустријата, рударството, транспортот, регионалниот развој, телекомуникациите, управувањето со отпадот, управувањето со водите, туризмот, просторното и урбанистичкото планирање и користење на земјиштето, на Националниот акционен план за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, како и врз сите стратегиски, плански и програмски документи со кои се планира изведување на проекти за кои се врши оцена на влијанието од проектот врз животната средина.

(3) За планските документи кои не се определени со прописот од ставот (1) на овој член, стратегиска оцена се врши само тогаш кога е веројатно дека тие би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето. Во случаите кога планскиот документ го донесува орган на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје може да одлучи да не се спроведува стратегиска оцена на планските документи само по претходно одобрение од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Во случаите кога планскиот документ го донесува органот на државната управа, државниот орган надлежен за изготвувањето на планските документи може да одлучи да не врши стратегиска оцена само по претходно одобрение од Владата на Република Македонија.

(4) Владата на Република Македонија ги пропишува критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките од ставот (3) на овој член во врска со тоа дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето.

(5) При донесувањето на одлуката од ставот (3) на овој член, надлежниот орган е должен да ги консултира органите засегнати од имплементацијата на планските документи.

(6) Одлуката од ставот (3) на овој член, во која се образложени причините за неспроведување на стратегиска оцена, се објавува на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со актот што го донесува согласно со членот 69 став (5) од овој закон.

Член 66

Исклучоци

Стратегиска оцена не се спроведува за плански документи кои се донесуваат:

- за потребите на одбраната на Република Македонија,
- за време на воена или вонредна состојба и
- во областа на финансиите и Буџетот на Република Македонија и буџетот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 67

Извештај за стратегиската оцена на животната средина

(1) Кога е потребно спроведување на стратегиска оцена на влијанијата врз животната средина, во согласност со членот 65 од овој закон, органот кој го подготвува планскиот документ изготвува извештај за стратегиска оцена на животната средина (во натамошниот текст: извештај за животната средина).

(2) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува содржината на извештајот за животната средина.

(3) При определувањето на обемот и на деталноста на информациите во извештајот за животната средина, органот кој ја спроведува стратегиската оцена е должен да побара мислење од органите кои се засегнати од имплементацијата на планскиот документ.

(4) При определувањето на обемот и на деталноста на информациите, во согласност со ставот (2) од овој член, органот кој ја спроведува стратегиската оцена треба да ги земе предвид постоечките знаења и методи на оценување, содржината и нивото на деталност на планските документи и нивниот удел во процесот на одлучување, интересите на јавноста и потребата од информации на органот кој одлучува.

(5) Органот кој го подготвува планскиот документ за изготвувањето на извештајот за животната средина, ангажира најмалку едно лице од Листата на експерти за стратегиска оцена на животната средина од членот 68 на овој закон, кој го потпишува извештајот како одговорно лице за неговиот квалитет. Доколку извештајот за животната средина го изготвуваат повеќе лица, или други експерти или правни лица, тогаш извештајот задолжително го потпишува најмалку едно лице од Листата на експерти од членот 68 на овој закон, како одговорно лице за неговиот квалитет.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за избор на лица од Листата на експерти од членот 68 на овој закон, кој ќе го изготви извештајот од ставот (5) на овој член.

(7) Стратегиската оцена ја спроведува органот кој го подготвува планскиот документ.

(8) Стратегиската оцена на планските документи кои ги донесуваат општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, ја спроведува градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје.

Член 68

Листа на експерти за стратегиска оцена на животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на установува и води Листа на експерти за стратегиска оцена на животната средина.

(2) Експерт за стратегиска оцена на животната средина може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следниве услови да има:

- високо образование од областа на природните науки,

- техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина и
- најмалку пет години работно искуство во областа на која се однесува стратегијата, планот или програмата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите, начинот, постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување на физичко лице од Листата од ставот (1) на овој член.

(4) Листата на експерти од ставот (1) на овој член се води според областите наведени во членот 65 став (2) од овој закон.

Член 69

Известување и учество на јавноста

(1) Пред започнување на постапката за усвојување на планскиот документ и во рок од пет работни дена од денот на комплетирањето на извештајот за животната средина, органот кој го подготвува планскиот документ, објавува информации кои се однесуваат на нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина, местото каде што може да се разгледа нацртот на планскиот документ заедно со информација за постапката за учество на јавноста.

(2) Органот од ставот (1) на овој член е должен истовремено нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина да го достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и органите засегнати од имплементацијата на планските документи, правните и физичките лица и јавноста можат да го достават своето мислење во врска со нацртот на планскиот документ и извештајот за животната средина, до органот кој го подготвува планскиот документ, во рок од 30 дена од денот на доставувањето, односно објавувањето на информациите во врска со нив.

(4) Органот од ставот (1) на овој член е должен, при изработката на планскиот документ, да ги земе предвид мислењата добиени согласно со ставот (3) од овој член за што подготвува посебен извештај.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го пропишува начинот на објавување на информациите и учеството на јавноста од ставот (1) на овој член и начинот на подготвувањето на извештајот од ставот (4) на овој член.

Член 70

Оцена на прекуграничните влијанија при подготовката на планскиот документ во Република Македонија

(1) Доколку постои веројатност спроведувањето на планскиот документ во Република Македонија да предизвика прекугранично влијание врз животната средина и животот и здравјето на луѓето, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на засегнатата држава ѝ се доставуваат:

- опис на планскиот документ,

- извештај за стратемиска оцена на животната средина на планскиот документ и
- покана за учество во консултациите за планскиот документ во рок од два месеца од денот на доставувањето на поканата.

(2) На барање на државата којашто смета дека определен плански документ кој се подготвува во Република Македонија, може да влијае врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето на нејзина територија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги обезбедува информациите од ставот (1) на овој член.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи го пропишува начинот на спроведување на прекуграничните консултации од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 71

Оцена на прекуграничните влијанија кога планските документи се подготвуваат во друга држава

(1) Доколку Република Македонија добие известување од надлежен орган на друга држава за подготовка на плански документ којшто може да има влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето во Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен веднаш да започне постапка за оцена на засегнатоста на Република Македонија од реализацијата на планскиот документ.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина оцени дека планскиот документ од ставот (1) на овој член може да има влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето во Република Македонија, веднаш го известува надлежниот орган на другата држава за намерата релевантните институции и засегнатата јавност на Република Македонија да се вклучат во консултациите пред усвојувањето на планскиот документ, под услови и на начин предвидени со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија.

(3) Ако органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или некоја друга релевантна институција на Република Македонија дознаат за подготовка на плански документ во друга држава од ставот (1) на овој член, тие се должни веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи на Република Македонија за потребата од доставување официјално известување до надлежниот орган на другата држава, со цел за да се овозможи учество во постапката од ставот (2) на овој член.

Член 72

Оцена на извештајот за животната средина

(1) Органот кој го подготвува планскиот документ е должен во извештајот за животната средина, да ги вгради релевантните мислењата, добиени согласно со членот 69 став (3) од овој закон и заедно со планскиот документ да го достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја оценува соодветноста на извештајот за животната средина во рок од 60 дена од денот на доставувањето на документацијата од ставот (1) на овој член и истата ја доставува до органот кој го усвојува планскиот документ.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да овласти лица за оценување на извештајот за животната средина од Листата од членот 68 на овој закон, кое не учествувале во подготовката на извештајот.

(4) Кога за подготовка на планскиот документ е надлежен органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, извештајот за животната средина заедно со оцената на соодветноста на извештајот го прави достапен за јавноста.

Член 73

Одлучување

(1) Органот кој го подготвува планскиот документ или промената на планскиот документ, во согласност со членот 65 од овој закон, е должен да ги земе предвид наодите од извештајот за животната средина, мислењата и коментарите добиени од органите кои се засегнати од имплементацијата на планскиот документ, како и резултатите од прекуграничните консултации.

(2) Органот кој го усвојува планскиот документ е должен да го земе предвид и мислењето на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во врска со соодветноста на извештајот за животната средина.

Член 74

Објавување на одлуката

(1) Органот кој го усвојува планскиот документ е должен да ја објави одлуката за усвојување и за тоа да ја извести другата држава што е консултирана во согласност со членот 70 од овој закон, на начин предвиден со членот 69 став (3) од овој закон.

(2) Во случаите од членот 71 на овој закон органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на Владата на Република Македонија и предлага донесување на заклучок по однос на стратегиската оценка на планскиот документ што го носи другата држава.

(3) Владата на Република Македонија преку органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи ја известува другата држава за исходот од спроведувањето на стратегиската оценка.

Член 75

Следење на ефектите од спроведувањето на планските документи

(1) Органот кој го подготвува планскиот документ е должен да ги следи ефектите врз животната средина и врз здравјето на луѓето од спроведувањето на планскиот документ,

со цел во рана фаза да се согледаат непредвидените негативни ефекти и да се преземат соодветните дејствија за поправање на состојбата.

(2) Во случај на согледани негативни ефекти од спроведувањето на планскиот документ од ставот (1) на овој член, органот кој го подготвува планскиот документ, како и друго правно и физичко лице и здруженија на граѓани од областа на животната средина се должни за тоа да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

XI ОЦЕНА НА ВЛИЈАНИЈАТА НА ОПРЕДЕЛНИ ПРОЕКТИ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 76

Предмет на оцената на влијанијата врз животната средина

(1) Предмет на оцената на влијанијата врз животната средина се проектите определени во согласност со членот 77 од овој закон, кои поради нивниот карактер, обем или локацијата на којашто се изведуваат можат да имаат значително влијание врз животната средина.

(2) Оценувањето од ставот (1) на овој член се врши преку определување, опис и проценка на влијанијата кои ги има или би можел да ги има определениот проект во текот на неговата изведба, работење и престанок со работа врз:

- луѓето и биолошката разновидност,
- почвата, водата, воздухот и другите природни богатства, како и климата,
- историското и културното наследство, како и врз
- меѓусебните влијанија на елементите од алинеите 1, 2 и 3 на овој став.

Член 77

Проекти за кои се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, ги определува проектите за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина и ги определува критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување постапка за оцена на влијанието врз животната средина, за други, генерално определени проекти, кои би можеле да имаат значително влијание врз животната средина, како и ги определува критериумите врз основа на кои се утврдува потреба од спроведување постапка за оцена на влијанието врз животната средина при настанување на промени на постојни објекти.

(2) Потребата од спроведување на постапка за оцена на влијанието врз животната средина се утврдува и со испитување на секој одделен случај, врз основа на карактерот, обемот и локацијата согласно со критериумите од ставот (1) на овој член, а имајќи ги предвид најновите научни и технички сознанија и решенијата во прописите со кои се определуваат најниските граници на емисии во животната средина.

Член 78

Проекти кај кои не се врши оцена на влијанието врз животната средина

(1) Владата на Република Македонија, во посебни случаи, може да одлучи, испитувајќи случај по случај, да не се врши оцена на влијанието врз животната средина, во целост или делумно, за проектите, во случај на:

- воена или вонредна состојба,
- за потребите на одбраната на Република Македонија, доколку се утврди дека спроведувањето на постапката за оцена на влијанијата врз животната средина има негативен ефект врз одбраната или
- потреба од итно спречување на настаните кои не можеле да се предвидат, а кои можат сериозно да влијаат врз здравјето, безбедноста или врз имотот на луѓето или врз животната средина.

(2) За проектите од ставот (1) на овој член за кои не се врши оцена на влијанието врз животната средина, на предлог на Владата на Република Македонија, се спроведува алтернативен метод за оцена на влијанието врз животната средина.

(3) За проектите од ставот (1) алинеја 2 на овој член за кои не се врши оцена на влијанието врз животната средина, Владата на Република Македонија е должна:

- на соодветен начин да ја извести јавноста и да ја образложи одлуката да не се врши оцена на влијанието врз животната средина и
- да ја информира засегнатата јавност за сознанијата добиени со алтернативните методи за оцена на влијанието врз животната средина.

(4) Владата на Република Македонија поблиску ги пропишува начинот и постапката на известување на јавноста во врска со податоците од ставот (2) на овој член за проектите во случаите од ставот (1) на овој член.

(5) По добивањето на известувањето од членот 80 на овој закон, во случаите определени во ставот (1) од овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја известува Владата на Република Македонија.

Член 79

Начин на оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина се состои од определување, опис, оцена и процена на директното и на индиректното влијание врз животната средина од спроведувањето или од неспроведувањето на проектот.

(2) Влијанието на проектот врз животната средина се оценува во согласност со состојбата на животната средина на засегнатото подрачје во времето кога се поднесува известувањето за намерата за спроведување на проектот.

(3) При оцена на влијанието на проектот врз животната средина се зема предвид:

- подготовката, изведувањето, спроведувањето и престанувањето со реализација на проектот, вклучувајќи ги и резултатите и ефектите од завршувањето на проектот,
- отстранувањето на загадувачките супстанции и враќање на засегнатото подрачје во поранешната состојба, доколку таа обврска е предвидена со посебни прописи и
- нормалното функционирање на проектот, како и можностите за хаварии.

Член 80

Известување за намерата за изведување на проектот

(1) Секое правно и физичко лице кое има намера да спроведува проект за кој постои веројатност дека е опфатен со членовите 77 и 78 став (1) алинеја 2 од овој закон (во натамошниот текст: инвеститор) е должно, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, да поднесе известување за намерата за спроведување на проектот, како и негово мислење за потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина (во натамошниот текст: известување).

(2) Инвеститорот е должен известувањето од ставот (1) на овој член да го поднесе до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во писмена и во електронска форма.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето, го известува инвеститорот за потребата од дополнување на известувањето.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од пет работни дена од денот на приемот на целосното известување, да го објави на начин определен во членот 90 став (1) точка 1 од овој закон.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува информациите што треба да ги содржи известувањето. Пропишаните информации треба да бидат доволни за органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да може да ја утврди потребата од оценка на влијанијата на проектот врз животната средина.

Член 81

Постапка за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Постапката за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина се врши за проекти определени согласно со членот 77 од овој закон.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да ја заврши постапката за утврдување на потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина, во рок од 30 дена од денот на приемот на известувањето во целост, според членот 80 од овој закон.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение го известува инвеститорот за потребата од оценка на влијанието на проектот врз животната средина. Врз основа на известувањето, инвеститорот поднесува барање за определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина.

(5) Решението од ставот (4) на овој член се објавува во рок од пет работни дена од денот на донесувањето, на начин определен во членот 90 став (1) точка 2 од овој закон.

(6) Против решението од ставот (4) на овој член, инвеститорот, засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина, можат да поднесат жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од осум дена од денот на објавувањето на решението.

(7) Правното и физичкото лице од членот 80 став (1) на овој закон, може при поднесувањето на известувањето за намерата за изведување на проектот да побара органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, истовремено да поднесе и барање за определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина од ставот (4) на овој член.

(8) Во случаите од ставот (7) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува заедничко решение во кое е содржано и мислењето за обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина од членот 82 на овој закон.

Член 82

Определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Врз основа на барањето за определување на обемот на оцената на влијанието на проектот врз животната средина и видот на проектот, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го определува обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(2) За определување на обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да овласти лица од Листата на експерти од членот 85 став (1) на овој закон.

(3) При изготвувањето на мислењето за определување на обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги зема предвид мислењата на инвеститорот и мислењата добиени согласно со членот 81 став (5) од овој закон.

(4) Мислењето за обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина особено треба да ги содржи:

- алтернативите кои треба да се земат предвид,
- основниот преглед и истражувањата кои треба да се направат,
- методите и критериумите кои се користат за предвидување и за проценка на ефектите,
- мерките за подобрување кои треба да се земат предвид,
- правните лица кои треба да бидат консултирани за време на подготовката на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и
- структурата, содржината и должината на информациите за животната средина.

**Студија за оцена на влијанието на проектот
врз животната средина**

(1) Инвеститорот е должен да ја подготви студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина потребна за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и да ја достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во писмена и во електронска форма.

(2) Инвеститорот кој ја подготвува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина ангажира најмалку едно лице од Листата на експерти од членот 85 став (1) на овој закон, кое ја потпишува студијата како одговорно лице за нејзиниот квалитет. Доколку студијата се изработува од повеќе лица, други експерти или правно лице, инвеститорот назначува најмалку едно лице од Листата на експерти кое ја потпишува студијата како одговорно лице за нејзиниот квалитет.

(3) Органите на државната управа, органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје кои поседуваат информации релевантни за изработката на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, се должни тие информации, на барање на инвеститорот, да му ги направат достапни, во согласност со членот 51 став (1) и членот 53 од овој закон.

(4) Во рок од пет работни дена од денот на приемот, односно комплетирањето, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја објавува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, на начин определен во членот 90 став 1 точка 3 од овој закон и ја доставува за консултации до општината или градот Скопје на чиешто подрачје треба да се спроведува проектот.

(5) Секое лице, органите на државната управа, градоначалниците на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, можат да го достават своето мислење, во писмена форма, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не е обврзан да ги земе предвид мислењата доставени по истекот на рокот од ставот (5) на овој член.

(7) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека доставената студија за оцена на влијанието на проектот врз животната средина не ги содржи барањата пропишани согласно со членот 84 од овој закон, му ја враќа на инвеститорот и определува рок за дополнување или преработка, што не може да биде подолг од 40 дена, почнувајќи од денот на приемот на студијата.

(8) Ако инвеститорот не ја дополни студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, во согласност со ставот (7) од овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја доставува студијата до лицето кое согласно со членот 86 од овој закон, е определено да го подготви извештајот за влијанието на проектот врз животната средина.

Член 84

Содржина на студијата за оцена на влијанието врз животната средина

Содржината на барањата што треба да ги исполнува студијата за оцена на влијанието врз животната средина ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 85

Листа на експерти за оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на установува и води Листа на експерти за оцена на влијанието на проекти врз животната средина.

(2) Експерт за оцена на влијание врз животната средина може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- има техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина, стекнато со високо образование од областа на природните и техничките науки, како и со обука и
- има најмалку пет години работно искуство во соодветната област за којашто се вклучува во Листата на експерти.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот, постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот (1) на овој член.

Член 86

Извештај за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, го изготвува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или од него овластени лица коишто се наоѓаат во Листата на експерти за оцена на влијанија на проекти врз животната средина од членот 85 став (1) на овој закон.

(2) Лицето коешто се наоѓа на Листата од членот 85 став (1) на овој закон доколку го изготвил известувањето за намерата за спроведување на проектот, или мислењето за обемот на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина или студијата за оцена на влијанието врз животната средина, нема право да го изготвува извештајот од ставот (1) на овој член.

(3) Изготвувањето на извештајот од ставот (1) на овој член, се врши врз основа на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, како и врз основа на мислењата доставени во врска со студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(4) Со извештајот од ставот (1) на овој член, се утврдува дали студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина ги задоволува барањата пропишани со овој закон и ги предлага условите кои треба да се утврдат со дозволата за спроведување на проектот, како и мерките за спречување и за намалување на штетните влијанија.

(5) Рокот за подготовка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина не може да биде подолг од 60 дена од денот кога е доставена студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина заедно со мислењата по студијата.

(6) Рокот утврден во ставот (5) од овој член може да биде продолжен од оправдани причини, особено во сложени случаи, но не повеќе од 30 дена.

(7) Доколку при подготовката на извештајот од ставот (1) на овој член е утврдено дека постојат одредени недостатоци во студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина му ја враќа студијата на инвеститорот, кој треба да ја дополни или да ја доработи во рок не подолг од 30 дена. Кога извештајот се подготвува од овластено лице од ставот (1) на овој член, истото нема право да ја дополнува или да ја доработува студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(8) Инвеститорот е должен, на свој трошок, да ги обезбеди документите користени при изработката на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, во рок од пет работни дена од денот на приемот на барањето за обезбедување на документите.

(9) Лицето од ставот (1) на овој член го доставува извештајот за оцена на влијанието на проектот врз животната средина до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во пишана форма.

(10) Во рок од пет работни дена од денот на изготвувањето на извештајот за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го доставува извештајот до органите на државната управа кои се надлежни за вршењето на дејностите на кои се однесува проектот и до органите на општината или на градот Скопје на чиешто подрачје се предвидува да се спроведува проектот и го објавува извештајот на начинот определен со членот 90 став (1) точка 4 од овој закон.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува формата, содржината, постапката и начинот за изработка на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(12) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за овластување на лицата од Листата на експерти од членот 85 став (1) на овој закон, кои ќе го изготват извештајот од ставот (1) на овој член.

Член 87

Решение со кое се дава согласност или се одбива барањето за спроведување на проектот

(1) Врз основа на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животна-

та средина, јавната расправа од членот 91 на овој закон и добиените мислења, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 40 дена од денот на поднесувањето на извештајот од членот 86 на овој закон, носи решение со коешто дава согласност или го одбива барањето за спроведување на проектот (во натамошниот текст: решение).

(2) Решението содржи оценка за тоа дали студијата за оценка на влијанијата на проектот врз животната средина ги задоволува барањата пропишани со овој закон и условите за издавање на дозволата за спроведување на проектот согласно со членот 88 од овој закон, како и мерки за спречување и за намалување на штетните влијанија, а посебно:

- спречување на штетните влијанија врз животната средина како резултат на изведувањето на проектот,

- спречување, ограничување, ублажување или намалување на штетните влијанија,

- зголемување на поволните влијанија врз животната средина, како резултат на спроведувањето на проектот и

- процена на очекуваните ефекти од предложените мерки.

(3) Во рок од пет работни дена од денот на донесувањето на решението од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го доставува решението до инвеститорот, до органот на државната управа надлежен за издавање дозвола, односно решение за спроведување на проектот и до општината или градот Скопје на чиешто подрачје би требало да се спроведува проектот.

(4) Решението од ставот (1) на овој член се објавува во рок од пет работни дена од денот на донесувањето, во согласност со членот 90 став (1) точка 5 од овој закон.

(5) Решението од ставот (1) на овој член престанува да произведува правно дејство, доколку во период од две години од неговото донесување, не се отпочнало со спроведување на проектот. На барање на инвеститорот, важноста на решението може да се продолжи само доколку во периодот од две години нема значителни измени на условите во засегааното подрачје, новите сознанија поврзани со основната содржина на студијата и развојот на нова технологија, што би можела да биде употребена во проектот.

Член 88

Правното дејство на решението

(1) Органот кој е надлежен за издавање дозвола, односно решение за спроведување на проектот за кој се врши оценка на влијание врз животната средина, нема да издаде дозвола, односно решение за спроведување на проектот доколку инвеститорот не го приложи решението од членот 87 на овој закон со коешто се дава согласност за спроведување на проектот или решението од членот 81 став (4) на овој закон со кое за проектот не се спроведува оценка на влијанијата врз животната средина, односно одлуката на Владата на Република Македонија донесена во врска со проектите од членот 78 став (1) алинеја 2 на овој закон.

(2) Органот кој е надлежен за издавање дозвола, односно решение за спроведување на проектот за кој се врши оценка на влијанието врз животната средина, е должен веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за поднесените барања за спроведување на проекти за кои не е направена оценка на влијанијата врз животната средина, а кои се определени согласно со членовите 77 и 78 став (1) од овој закон.

(3) Дозволата или решението за спроведување на проект издадена спротивно од ставот (1) на овој член се смета за ништовна.

Член 89

Остварување на правата на засегнатите правни и физички лица

(1) Засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина имаат право на жалба против решението од членот 87 став (1) на овој закон до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението, согласно со членот 90 став (1) точка 5 од овој закон.

(2) Засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина имаат право на жалба против решението од членот 87 став (1) на овој закон до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот кога дознале за донесување на решението доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не постапувала во согласност со членовите 90 став (1) и 91 од овој закон.

(3) Инвеститорот има право на надомест на штетата, согласно со општите прописи за надомест на штета, доколку дозволата или решението со коешто се дава согласност за спроведување на проектот е поништено, затоа што било издадено спротивно на постапката пропишана со овој закон.

(4) Засегнатите правни или физички лица, како и здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина имаат право, пред надлежниот суд, да поднесат барање за преземање привремена мерка забрана за спроведување на проектот во рок од 15 дена од денот кога дознале за донесување на дозволата, односно решението за спроведување на проектот од членот 88 став (1) на овој закон.

Член 90

Достапноста на документите и на информациите за оцената на влијанијата врз животната средина до јавноста

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да го објави:

1) известувањето од членот 80 став (1) на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

2) решението од членот 81 став (4) на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, на Интернет страницата, како и на огласната табла во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

3) дека студијата за оцена на влијанијата на проектот врз животната средина од членот 83 на овој закон е подготвена и достапна за јавноста во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, на локалната радио и ТВ-станица,

а нетехничкиот извештај се објавува на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

4) извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанијата на проектот врз животната средина од членот 86 на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на Интернет страницата на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина;

5) решението од членот 87 став (1) на овој закон со кое се дава согласност или се одбива барањето за спроведување на проектот во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија на Интернет страницата, како и на огласната табла во органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и

6) местото и времето на одржување на јавната расправа од членот 91 на овој закон во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на локалната радио и ТВ-станица.

(2) По барање на странска држава, информациите од ставот (1) точки 2, 3, 4 и 5 на овој член, се достапни за надлежните органи на странската држава, во согласност со постапката од членот 93 став (1) на овој закон.

(3) Како ден кога е објавена информацијата се смета денот на последното објавување на информацијата, на еден од начините определени во ставот (1) од овој член.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ќе ја пропише содржината на објавата на документите од ставот (1) точки 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член, како и начинот на консултирање на јавноста од членот 91 на овој закон.

Член 91

Јавна расправа

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да обезбеди одржување на јавна расправа, најмалку пет работни дена пред истекувањето на рокот од членот 86 став (5) на овој закон по однос на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и да обезбеди достапност на информациите кои ѝ се потребни на јавноста за учество во јавната расправа, во согласност со членот 90 од овој закон, како и да ги извести здруженијата на граѓани формирани за заштита и за унапредување на животната средина од подрачјето на кое се спроведува проектот.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да ја одложи јавната расправа, доколку на неа не учествуваат инвеститорот, лицата кои ја подготвувале студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и во тој случај е должен да определи нов термин, најмалку пет работни дена од денот кога е прекината јавната расправа.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води записник од јавната расправа во кој се наведуваат учесниците, како и заклучоците, а кон записникот се приложуваат стенографски белешки и аудио или видео запис од расправата.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен до инвеститорот, до органите на државната управа надлежни за дејностите на кои се однесува проектот и до органите на општината, на градот Скопје или на општините во градот Скопје, на чиешто подрачје се предвидува да се спроведува проектот, да доста-

ви примерок од записникот, заедно со прилозите, како и да го објави записникот на својата Интернет страница.

(5) На јавната расправа нема да се расправа за информациите кои се заштитени со посебни прописи.

Член 92

Трошоци за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина

(1) Инвеститорот е должен да ги надомести трошоците за постапување по известувањето за намерата за изведување на проект, определување на обемот на оцена на влијанието врз животната средина, за подготвување на извештајот за соодветноста на студијата за оцена на влијанието на проектот врз животната средина.

(2) Трошоците за организирањето јавна расправа и за обезбедување на достапноста на информациите на јавноста ги надоместува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува висината на трошоците за спроведување на постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина, кои ги надоместува инвеститорот.

Член 93

Оцена на прекуграничното влијание врз животната средина на проектот кој се спроведува во Република Македонија

(1) Доколку спроведувањето на проектот определен согласно со членот 77 од овој закон, може да предизвика значително влијание врз елементите наведени во членот 76 став (2) од овој закон, кои се наоѓаат на територијата на друга држава, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со обврските на Република Македонија кои произлегуваат од ратификуваните меѓународни договори, на надлежните органи на таа држава им доставува:

- опис на проектот,
- информации за можното влијание на проектот врз животната средина,
- покана за учество во постапката за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и
- рок од 30 дена за добивање одговор за прифаќање или за одбивање на поканата за учество.

(2) По приемот на известувањето за заинтересираност за учество во постапката или по добивањето барање за учество во постапката, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на надлежниот орган на странската држава да му обезбеди еднаков третман при учеството во постапката, како и за домашната јавност.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува постапките од ставовите (1) и (2) на овој член, во согласност со начелото на реципроцитет и постапките уредени со меѓународните договори што ги ратификувала Република Македонија.

Член 94

Оцена на прекуграничното влијание врз животната средина на проектот кој се изведува на територија на друга држава

(1) Ако Република Македонија добие известување од надлежниот орган на друга држава за тоа дека проектот што почнал да се изведува на територијата на таа држава може да има влијание врз животната средина во Република Македонија, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен веднаш да започне постапка за оцена на влијанието на проектот врз елементите наведени во членот 76 став (2) од овој закон, на територија на Република Македонија.

(2) Доколку органот надлежен за работи од областа на животната средина оцени дека проектот од ставот (1) на овој член може да има влијание врз животната средина во Република Македонија, веднаш покренува постапка за известување на надлежниот орган на другата држава за тоа, како и за намерата органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, релевантните институции и засегнатата јавност на Република Македонија да се вклучат во постапката за оцена на влијанијата врз животната средина, под услови и на начин предвидени со прописите на другата држава.

(3) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или некој друг орган или институција на Република Македонија дознаат за проектот од ставот (1) на овој член, тие се должни веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи на Република Македонија, кој треба да достави официјално известување до надлежниот орган на другата држава, со цел да се овозможи учество во постапката од ставот (2) на овој член.

XII ИНТЕГРИРАНИ ЕКОЛОШКИ ДОЗВОЛИ ЗА РАБОТЕЊЕ НА ИНСТАЛАЦИИТЕ КОИШТО ВЛИЈААТ ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 95

Општа одредба

(1) Активностите на новите инсталации или значителните промени на постоечките, кои ги определува Владата на Република Македонија, можат да се вршат само по претходно добиена интегрирана еколошка дозвола освен, ако:

- инсталацијата се дефинира како постоечка според членот 5 точка 17 од овој закон во кој случај се применува членот 134 од овој закон и

- операторот на инсталацијата која започнува со работа пред 31 декември 2009 година одлучил да поднесе барање за дозвола за усогласување со оперативен план, во согласност со временскиот распоред од членот 135 став (5) на овој закон и со одредбите од Главата XIV на овој закон.

(2) Дозволата од ставот (1) на овој член се издава како А-интегрирана еколошка дозвола, која ја издава органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Б-интегрирана еколошка дозвола, која ја издаваат општината или градот Скопје, согласно со членот 123 од овој закон.

1. А-интегрирана еколошка дозвола

Член 96

Барање за А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Барањето за добивање на А-интегрирана еколошка дозвола се доставува до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и начинот на кој се поднесува барањето и документацијата која се приложува кон барањето од ставот (1) на овој член.

(3) За изработка на барањето и техничкиот дел од документацијата од ставот (2) на овој член, операторот може да ангажира најмалку еден експерт од Листата на експерти за интегрирани еколошки дозволи, кој одговора за нивниот квалитет.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина на устанува и води Листа на експерти за интегрирани еколошки дозволи.

(5) Експерт од ставот (3) на овој член може да биде секое физичко лице кое ги исполнува следниве услови:

- има техничко познавање на експертско ниво од областа на животната средина, стекнато со високо образование од областа на природните и техничките науки, како и со обука и
- има најмалку пет години работно искуство во соодветната област за којашто се вклучува во Листата на експерти.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува дополнителните критериуми, начинот, постапката и надоместокот на трошоците на вклучување и исклучување од Листата од ставот (3) на овој член.

Член 97

Постапување со барањето за А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од членот 96 на овој закон органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, со заклучок определува со кои од податоците наведени во прописот од членот 96 став (2) на овој закон треба да се дополни барањето и во зависност од видот на недостатоците и достапноста на податоците, определува рок за дополнување на барањето кој не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на заклучокот.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не го донесе заклучокот од ставот (1) на овој член, рокот потребен за издавање на А-интегрираната дозвола започнува да тече од денот на доставувањето на барањето.

(3) Доколку барателот не постапи во согласност со заклучокот од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение го отфрла барањето како некомплетно.

(4) Против решението од ставот (3) на овој член барателот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 98

Усогласување во врска со барањето

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од пет работни дена, да достави по еден примерок од комплетното барање по коешто се постапува, до:

- органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството,
- органите на државната управа надлежни за активностите кои би се вршеле во инсталацијата (во натамошниот текст: другите надлежни органи) и
- општината или градот Скопје на чиешто подрачје се изведува инсталацијата.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, врз основа на нивно писмено барање, да го достави барањето и до здруженијата на граѓани основани заради заштита и унапредување на животната средина.

(3) Органите на државната управа од ставот (1) алинеи 1 и 2 на овој член имаат својство на учесници во постапката, кои се усогласуваат во врска со задолжителните и дополнителните услови што треба да бидат содржани во А-интегрираната еколошка дозвола, а се вршат консултации со општината или градот Скопје од ставот (1) алинеја 3 на овој член и со здруженијата на граѓани од ставот (2) на овој член.

Член 99

Објавување на барањето за А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Во рок од седум дена од денот на приемот на барањето, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да го објави барањето во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на својата Интернет страница. Објавата во дневниот весник е на трошок на барателот на дозволата.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува содржината на објавата од ставот (1) на овој член.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од 15 дена од денот на објавувањето на барањето, да обезбеди на јавноста пристап до достапните информации потребни за оформување на мислењата и на ставовите, во согласност со одредбите од овој закон.

Член 100

Права и обврски на општината и градот Скопје во однос на барањето

(1) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни во рок од 30 дена од приемот на барањето, кое им е доставено во согласност со членот 98 став (1) од овој закон на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина да му достават мислење, во писмена форма, во однос на наводите содржани во барањето.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, врз основа на писмено барање, на градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, во рок од 15 дена, да им ги достави или да им ги направи достапни сите информации потребни за оформување на мислењето од ставот (1) на овој член.

(3) Рокот потребен за доставување на информациите од ставот (2) на овој член не се вклучува во рокот утврден во ставот (1) од овој член.

(4) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, во рамките на рокот од ставот (1) на овој член, можат да организираат јавна расправа во врска со барањето, на начин и во постапка утврдени во статутот и со другите акти на општината и Статутот на градот Скопје.

(5) Доколку градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје во рокот од ставот (1) на овој член не ги достават писмените мислења, се смета дека немаат забелешки по барањето.

Член 101

Постапување со барањето во случај на прекугранични влијанија кога инсталацијата е на територија на Република Македонија

(1) Кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на содржината на барањето, оцени дека вршењето на активности во инсталациите за кои се бара А- интегрирана еколошка дозвола можат да предизвикаат негативни влијанија врз животот и здравјето на луѓето и врз животната средина на територијата на друга држава, во согласност со обврските кои произлегуваат од меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија, на надлежните органи на таа држава им доставува:

- опис на активноста,
- информации за можното влијание на инсталацијата врз животната средина,
- покана за учество во постапката и
- рок од 30 дена за добивање одговор за прифаќање или за одбивање на поканата за учество.

(2) По приемот на известувањето за заинтересираност за учество во постапката или по добивањето барање за учество во постапката, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на надлежниот орган на другата држава да му обезбеди еднаков третман, како и за домашната јавност.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува постапките од ставовите (1) и (2) на овој член.

Член 102

Постапување со барањето во случај на прекугранични влијанија кога инсталацијата е на територија на друга држава

(1) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина добие известување од друга држава за покрената постапка за издавање дозвола за интегрирано спречување и контрола на загадувањето на инсталација чијашто работа би можела да има негативни влијанија врз животот и здравјето на луѓето и врз животната средина на територијата на Република Македонија, тој е должен веднаш да спроведе постапка за оцена на засегнатоста на Република Македонија од работата на таквата инсталација.

(2) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина оцени дека инсталацијата од ставот (1) на овој член може да има негативни последици по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина на територијата на Република Македонија, тој веднаш го известува надлежниот орган на другата држава за намерата, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, релевантните институции и засегнатата јавност на Република Македонија да учествуваат во постапката на издавање дозвола за интегрирано спречување и контрола на загадувањето, на начин и под услови предвидени со прописите на таа држава.

(3) Доколку органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или некој друг орган или институција на Република Македонија дознаат за инсталацијата од ставот (1) на овој член, тие се должни веднаш да го известат органот на државната управа надлежен за работите од областа на надворешните работи на Република Македонија, кој треба да достави официјално известување до надлежниот орган на другата држава, со цел да се овозможи учество во постапката од ставот (2) на овој член.

Член 103

Поднесување мислења во врска со барањето

(1) Во рок од 30 дена од објавувањето на барањето, засегнатата јавност може да ги достави своите мислења и ставови во писмена форма.

(2) При изготвувањето на А-интегрираната еколошка дозвола, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина не е обврзан да ги земе предвид мислењата доставени по истекот на рокот утврден во ставот (1) од овој член.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во образложението на А-интегрираната еколошка дозвола да наведе кои од мислењата и ставовите доставени од јавноста се земени предвид, а кои не се, како и причините за тоа.

(4) На барање на засегнатата јавност, инвеститорот е должен да организира јавна расправа во рок од десет дена по истекот на рокот од ставот (1) на овој член.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува начинот и постапката за организирање на јавната расправа.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја информира општината или градот Скопје за обврската на инвеститорот да организира јавна расправа по барање на засегнатата јавност.

Член 104

Научно-техничка Комисија за најдобри достапни техники

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Научно-техничка комисија за најдобрите достапни техники заради определување за најдобри достапни техники во А-интегрираните еколошки дозволи.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во Комисијата од ставот (1) на овој член назначува истакнати експерти во областа на техниката, економијата и животната средина.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја консултира Комисијата од ставот (1) на овој член, по потреба.

(4) По предлог на Комисијата од ставот (1) на овој член министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, донесува програма за работа на Комисијата.

(5) По предлог на Комисијата од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги утврдува најдобрите достапни техники за Република Македонија утврдени според одделни сектори.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член.

Член 105

Рок за издавање на А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина издава А-интегрирана еколошка дозвола врз основа на ставовите и мислењата доставени согласно со членовите 100, 101 и 103 на овој закон, во рок од 60 дена од истекот на рокот утврден во членот 103 став (1) од овој закон.

(2) Во случај кога барањето се однесува на особено комплексни случаи, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да го продолжи рокот од ставот (1) на овој член, но не подолго од 30 дена, за што е должен писмено да го известат барателот на А-интегрираната еколошка дозвола и да ги образложи причините за продолжувањето.

(3) Ако при постапувањето со барањето од членот 96 на овој закон, врз основа на ставовите и мислењата доставени во согласност со членовите 100, 101 и 103 од овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека се потребни дополнителни податоци, со заклучок ја прекинува постапката и определува рок, кој не може да биде пократок од 15 дена од денот на приемот на заклучокот, во кој барателот на А-интегрираната еколошка дозвола треба да ги достави потребните податоци.

Член 106

Одбивање да се издаде дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина носи решение со коешто се отфрла барањето, ако:

1) начинот на кој се предлага да се вршат активностите може да предизвика штетни последици врз здравјето и животот на луѓето и врз животната средина;

2) доставеното барање не е во согласност со овој и со друг закон и прописите донесени врз основа на нив;

3) предложените техники за вршење на активноста на инсталацијата не се во согласност со најдобрите достапни техники прифатени согласно со членот 104 став (5) од овој закон, за соодветниот индустриски сектор во кој припаѓа инсталацијата и/или

4) операторот не ги доставил потребните податоци на начин и во рок определен со заклучокот од членот 97 став (1) на овој закон, а во согласност со членот 97 став (3) од овој закон.

(2) Операторот може да поднесе жалба против решението од ставот (1) на овој член до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од приемот на решението. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 107

Содржина на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) А-интегрираната еколошка дозвола се заснова на примена на најдобрите достапни техники.

(2) А-интегрираната еколошка дозвола особено содржи податоци за операторот и инсталацијата, како и задолжителни услови кои се однесуваат на граничните вредности на емисиите, мерките за заштита на одделните медиуми и области на животната средина и начинот на вршење на мониторинг од страна на операторот на инсталацијата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува содржината, формата, како и постапката за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола.

(4) При издавањето на А-интегрирана еколошка дозвола, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина задолжително води сметка за:

- природата и за видот на активноста којашто треба да се врши во инсталацијата,
- состојбата на животната средина на локацијата на којашто е сместена инсталацијата,

- барањата за заштита на животот и здравјето на луѓето и на животната средина пропишани со закон,

- информациите содржани во студијата или во извештајот за оцена на влијанијата на проектот врз животната средина, доколку постојат,

- ставовите и мислењата доставени во согласност со членовите 100, 101 и 103 од овој закон и

- најдобрите достапни техники.

(5) Граничните вредности на емисиите за секоја од инсталациите согласно со ставот (2) од овој член, како и другите услови во А-интегрираната еколошка дозвола се утврдуваат врз основа на примената на најдобрите достапни техники.

(6) Граничните вредности на емисиите од инсталацијата што се утврдуваат во А-интегрираната еколошка дозвола не смеат да бидат повисоки од пропишаните гранични вредности на емисиите.

(7) Доколку со примената на најдобрите достапни техники не можат да се постигнат пропишаните гранични вредности на емисиите, операторот е должен да преземе дополнителни мерки со кои се овозможува тоа.

(8) Врз основа на граничните вредности на емисиите утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола, преку примената на најдобрите достапни техники и согласно со локалните географски и хидрометеоролошки услови, операторот е должен да ги задоволи стандардите на заштита на животната средина и да го спречи или да го намали, до најмала можна мера, прекуграничното влијание врз животната средина.

(9) Граничните вредности на емисиите што се утврдуваат во А-интегрираната еколошка дозвола се применуваат на местото каде што емисиите излегуваат од инсталацијата, а можат да се определуваат и како маса и како концентрација.

(10) Доколку емисиите се испуштаат индиректно во површинска вода, при утврдувањето на граничните вредности на емисиите во А-интегрираната еколошка дозвола, се земаат предвид и ефектите од постројките за пречистување на отпадните води.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува супстанциите и нивните гранични вредности на емисии кои се утврдуваат со А-интегрираната еколошка дозвола.

(12) Нацртот на А-интегрираната еколошка дозвола му се доставува на операторот. Операторот може да ги достави своите забелешки во рок од 14 дена од денот на приемот на нацртот на дозволата.

(13) Нацртот на А-интегрираната еколошка дозвола се објавува за јавноста на начин пропишан од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Јавноста може да ги достави своите забелешки во рок од 14 дена од објавувањето на нацртот на дозволата.

Член 108

Издавање на А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение со кое се издава А-интегрирана еколошка дозвола во кое се наведуваат условите за работа на инсталацијата со А-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Покрај операторот, по еден примерок од дозволата се доставува и до органите на државната управа надлежни за работите од областа на транспортот и врските, земјоделс-

твото, шумарството и водостопанството, здравството и економијата, а еден примерок се задржува за Регистарот на А-интегрирани еколошки дозволи.

(3) Надлежниот орган нема да издаде дозвола за работа на инсталацијата за која се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, доколку операторот не му ја достави А-интегрираната еколошка дозвола.

(4) За инсталациите за кои е задолжителна оценка на влијанијата врз животната средина, А-интегрирана еколошка дозвола може да се издаде само по претходно донесено решение, во согласност со членот 87 став (1) од овој закон.

(5) Жалба против решението од ставот (1) на овој член може да се поднесе од страна на засегнати правни и физички лица, како и од здруженија на граѓани основани заради унапредување и заштита на животната средина, до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 30 дена од објавувањето на решението. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(6) Против решението од ставот (1) на овој член операторот може да изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена единствено во однос на задолжителните услови утврдени во дозволата, а кои не биле предвидени во нацртот на дозволата или за кои операторот дал забелешки, а не биле прифатени од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(7) Решението од ставот (1) на овој член се издава врз основа на увид во инсталацијата и нејзината работа заради утврдување на исполнувањето на барањата утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола, што го спроведува, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. За спроведениот увид, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина издава заклучок.

(8) Против заклучокот од ставот (7) на овој член, инвеститорот може да изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(9) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува начинот и постапката за вршење на увидот од ставот (7) на овој член.

Член 109

Регистар на А-интегрирана еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да води и одржува Регистар на А-интегрирани еколошки дозволи.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Регистарот од ставот (1) на овој член, како и начинот на доставувањето на податоците за упис во Регистарот.

Член 110

Општи обврски на операторот

Операторот е должен, за време на важноста на А-интегрираната еколошка дозвола и пет години по истекот на нејзината важност, да ги чува сите документи и податоци во врска со барањето, издавањето и мониторингот предвиден со задолжителните услови во интегрираната еколошка дозвола и да ги направи достапни по барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Државниот инспекторат за животна средина.

Член 111

Обврски на носителот на А-интегрираната еколошка дозвола за известување

Носителот на А-интегрираната еколошка дозвола е должен да го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, и тоа:

- редовно, за резултатите од мониторингот спроведуван согласно со задолжителните условите од А-интегрираната еколошка дозвола,
- веднаш, за секој дефект што имал или можел да има значително влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или на имотот,
- за секоја промена во работата на инсталацијата која може да има влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или имотот и
- за секоја планирана промена на лицата со посебни овластува во врска со А-интегрираната еколошка дозвола кои управуваат со инсталацијата.

Член 112

Обврска за асистенција

По барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Државниот инспекторат за животна средина, носителот на А-интегрираната еколошка дозвола е должен:

- да обезбеди целосна асистенција на државниот инспектор кој врши инспекција на инсталацијата,
- да овозможи пристап до местата каде што се земаат мостри и до точките на мониторинг означени во А-интегрираната еколошка дозвола и да овозможи собирање на податоци за усогласеноста на работата на инсталацијата со задолжителните услови од А-интегрираната еколошка дозвола со овој закон и
- да ги достави потребните податоци до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за издавање, измена или за одземање на А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 113

Објавување на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во рок од 15 дена од денот на издавањето да ја објави А-интегрираната еколошка дозвола на својата Интернет страница и во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и да овозможи увид на заинтересираната јавност во информациите во врска со учеството на јавноста во постапката за издавање на дозволата и во мислењата кои се земени предвид и врз основа на кои е издадена дозволата.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува содржината на објавата од ставот (1) на овој член.

Член 114

Изменувања на А-интегрираната еколошка дозвола

А-интегрираната еколошка дозвола може да биде изменета по службена должност или по барање на операторот.

Член 115

Измена на А-интегрираната еколошка дозвола по службена должност

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина одлучува за изменување на А-интегрираната еколошка дозвола по службена должност во следниве случаи:

- при промени во развојот на најдобрите достапни техники кои можат да овозможат значително намалување на емисиите, без прекумерни трошоци,
- кога безбедноста во работењето на инсталацијата бара употреба на поинакви технологии,
- кога загадувањето на животната средина се зголемило до таа мера што предизвикува штетни последици по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина,
- при настанување на измени во прописите за заштита на животната средина кои можат да влијаат врз работењето на инсталацијата и/или
- кога генералната еколошка ревизија бара условите во А-интегрираната еколошка дозвола да бидат променети.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение за измена на А-интегрираната еколошка дозвола.

(3) Операторот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од доставувањето на решението од ставот (2) на овој член.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го определува временскиот период во кој вршителот на активноста е должен да го усогласи работењето на инсталацијата со барањата содржани во изменетата А-интегрирана еколошка дозвола.

(5) Измените на А-интегрираната еколошка дозвола или измените на условите во А-интегрираната еколошка дозвола се вршат според постапката за издавање на нова А-интегрирана еколошка дозвола.

(6) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, редовно, секои десет години да ги провери условите утврдени со дозволата и доколку е потребно истите да ги промени.

(7) Операторот поднесува барање за обновување на А-интегрираната еколошка дозвола до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина најдоцна една година пред истекот на временскиот период од ставот (6) на овој член.

(8) Одредбите од овој закон кој се однесуваат на издавање на А-интегрирана еколошка дозвола, постапката, учеството на јавноста, условите и содржината на А-интегрираната еколошка дозвола, како и условите за поднесување на жалби ќе се применуваат и на постапката за обновување на А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 116

Измена на А-интегрираната еколошка дозвола по барање на носителот на дозволата

(1) Известувањето од членот 111 алинеја 3 на овој закон задолжително треба да содржи информации за обемот и за начинот на кој се извршуваат планираните промени во работењето на инсталацијата, како и за влијанието на промените врз животната средина.

(2) Како надминување на пропишаното ниво на негативни влијанија врз животната средина не се смета надминувањето коешто не ги менува задолжителните услови на А-интегрираната еколошка дозвола, а особено, ако:

- не ја зголемува потрошувачката на суровини или на енергија,
- не го зголемува количеството отпад што се создава при работењето,
- не го зголемува нивото на емисиите во животната средина и/или
- не бара изменувања во извештајот за безбедноста, кога е пропишано дека таквиот извештај се доставува задолжително.

(3) Во случај кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе утврди дека промените од ставот (1) на овој член можат да предизвикаат поголемо надминување на пропишаното ниво на негативни влијанија врз животната средина, од операторот се бара да го дополни барањето со елементите наведени во прописот од членот 96 став (2) на овој закон и се определува временскиот рок во кој треба да се достави дополнувањето.

(4) Ако органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина утврди дека со изведувањето на промената во работењето на инсталацијата нема да се надмине нивото на негативното влијанија врз животната средина, тој треба да ја измени А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 117

Постапка за изменување на А-интегрираната еколошка дозвола

Во случаите од членовите 115 и 116 на овој закон органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина треба да ја измени А-интегрираната еколошка дозвола во рок од 90 дена од денот на приемот на целосната документација при што треба да ги земе предвид одредбите од овој закон кои се однесуваат на:

- општите услови за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола,
- учеството на јавноста во постапката за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола,
- постапката за издавање на А-интегрираната еколошка дозвола и
- постапката за утврдување на исполнетоста на барањата утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 118

Пренос на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може да изврши делумен или целосен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола, по заедничко барање на операторот од кој се пренесува дозволата и на операторот на кој се пренесува дозволата.

(2) Содржината на барањето ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Кон барањето се приложува и А-интегрирана еколошка дозволата, за којашто или за дел од којашто се бара пренос.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен во рок од 60 дена од поднесувањето на барањето да донесе решение за делумен или целосен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола и истото да го објави во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија и на својата Интернет страница.

(4) Засегнатите правни и физички лица и здруженијата на граѓани основани заради унапредување и заштита на животната средина имаат право на жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од објавувањето на решението од ставот (3) на овој член. Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(5) Во случај на делумен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола, операторот е должен да достави скица на којашто е точно наведено која инсталација или дел од инсталацијата има намера да го пренесе на друг оператор. При делумен пренос на дозволата можат да се променат условите на дозволата, поради поделбата на емисиите.

(6) При делумен пренос, на операторот на кој се пренесува дозволата му се издава нова дозвола за делот на инсталацијата којашто ја презема, а на операторот од кој се пренесува дел од инсталацијата му се враќа дозволата приложена во согласност со ставот (2) од овој член, со точна назнака за тоа на кои делови од инсталацијата се однесува.

(7) Операторите од ставот (1) на овој член имаат право да поднесат жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од приемот на решението од ставот (3) на овој член само во однос на новите задолжителни услови утврдени во дозволата.

Член 119

Одземање на А-интегрираната еколошка дозвола

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение за одземање на А-интегрирана еколошка дозвола, доколку операторот:

- повеќе од трипати ги прекршил задолжителните услови утврдени во А-интегрираната еколошка дозвола, што е утврдено со правосилни решенија на Државниот инспекторат за животна средина,

- извршил измени на инсталацијата, без да добие дозвола од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или

- активноста не ја врши во обем и во време утврдено во А-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина веднаш го известува операторот кој е носител на А-интегрираната еколошка дозвола, како и други надлежни органи, за започнувањето на постапката за донесување решение за одземање на А-интегрираната еколошка дозвола, како и за причините поради кои се донесува решението.

(3) Операторот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина против решението од ставот (1) на овој член, во рок од 15 дена од доставувањето на решението.

(4) Жалбата од ставот (3) на овој член не го одложува извршувањето на решението.

(5) Носителот на А-интегрираната еколошка дозвола нема право на надоместок за штетата настаната со одземањето на А-интегрираната еколошка дозвола.

Член 120

Обврска за враќање на животната средина во задоволителна состојба, по престанокот на работата на инсталацијата

(1) Операторот на инсталација со А-интегрирана еколошка дозвола е должен да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за намерата за престанок на работа на инсталацијата и е должен да му предложи план со мерки за ремедијација на локацијата на која се наоѓа инсталацијата.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го одобрува планот од ставот (1) на овој член ако оцени дека со предложените мерки ќе се обезбеди враќање на животната средина во задоволителна состојба.

(3) Операторот е должен да ги спроведе мерките на начин и во рок утврден во планот од ставот (1) на овој член.

(4) Доколку операторот ја врати животната средина во задоволителна состојба, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина одлучува дел од надоместокот од членот 121 став (1) алинеја 2 на овој закон да му биде вратен земајќи ги предвид трошоците за ремедијација на локацијата, состојбата на локацијата и одобриениот план.

(5) Доколку операторот не ја врати животната средина во задоволителна состојба органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе го стори тоа со средствата од надоместокот предвиден во членот 121 став (1) алинеја 2 од овој закон.

Член 121

Надоместок

(1) Операторите на инсталациите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за А-интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на А-интегрираната еколошка дозвола,
- за поседување на А-интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во А-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Владата на Република Македонија ја пропишува висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите.

(3) Средствата добиени од надоместокот од ставот (1) на овој член се уплаќаат на посебна сметка на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, а се користат за покривање на трошоците за добивање, пренос или измена, како и контрола на А-интегрираната еколошка дозвола, за покривање на трошоците за мерките за ремедијација од членот 120 на овој закон, како и за работата на Комисијата за најдобри достапни техники.

2. Б-интегрирана еколошка дозвола

Член 122

Б-интегрирана еколошка дозвола

(1) Операторите на нови инсталации со емисии штетни за животната средина и за животот и здравјето на луѓето, кои не се определени во согласност со прописот од членот 95 став (1) на овој закон, се должни да обезбедат Б-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Владата на Република Македонија ги определува инсталациите за кои е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, поблиску ја пропишува постапката за издавање, измена, целосен или делумен пренос на Б-интегрираната еколошка дозвола, условите за престанок на активноста и условите за одземање и престанок на доволата.

Член 123

Органи надлежни за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола

(1) Орган надлежен за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола е градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје. Во случај кога инсталацијата се наоѓа во заштитено подрачје утврдено согласно со закон, орган надлежен за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола е органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) За издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола, општината и градот Скопје, треба да имаат определено најмалку едно лице во локалната администрација за секој сектор на индустријата што постои на нејзиното/неговото подрачје, кое има висока стручна подготовка од областа на техничките науки.

(3) Општината и градот Скопје, за исполнување на условите од ставот (2) на овој член, го известуваат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Општините можат да формираат заедничка администрација за издавање на Б-интегрирани еколошки дозволи.

Член 124

Барање за издавање Б-интегрирана еколошка дозвола

(1) За издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола операторот поднесува барање до надлежните органи на општината, на градот Скопје или до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата и содржината на барањето, како и начинот на кој се поднесува барањето од ставот (1) на овој член и потребната документација која се приложува кон барањето.

Член 125

Содржина на Б-интегрираната еколошка дозвола

(1) Б-интегрираната еколошка дозвола особено содржи податоци за операторот и инсталацијата, како и барањата кои операторот мора да ги исполни во врска со работењето на инсталацијата, во согласност со условите утврдени во закон и прописите донесени врз основа на закон.

(2) Во дозволата од ставот (1) на овој член се наведуваат и обврските во однос на мониторингот на емисиите, определувањето на методите и зачестеноста на мерењата.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува формата и содржината на дозволата од ставот (1) на овој член.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува супстанциите и нивните гранични вредности на емисии кои се утврдуваат со Б-интегрираната еколошка дозвола.

Член 126

Издавање на Б-интегрираната еколошка дозвола

(1) Ако надлежниот орган од членот 123 став (1) на овој закон, врз основа на целосното барање, утврди дека влијанието на инсталацијата врз животната средина е во рамките на пропишаните граници и вредности, тој е должен да донесе решение со кое се издава Б-интегрираната еколошка дозвола, во рок од 60 дена од денот на приемот на барањето.

(2) Против решението на градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје од ставот (1) на овој член, операторот на инсталација има право да поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на донесувањето на решението.

(3) Против решението на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина од ставот (1) на овој член, операторот на инсталација има право да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот на донесувањето на решението.

(4) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје е должен да води општински регистар на Б-интегрирани еколошки дозволи за своето подрачје, како и да достави копија до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води и одржува Регистар на издадени Б-интегрирани еколошки дозволи.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува формата, содржината и начинот на водењето на Регистарот од ставовите (4) и (5) на овој член, како и начинот на доставување на податоците за упис во Регистарот.

(7) Кога покрај Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталацијата се потребни добивање на други дозволи поврзани со користење и експлоатација на природни богатства или дозволи за испуштања во животната средина, органот надлежен за издавање на Б-интегрираната дозвола од членот 123 став (1) на овој закон нема да ја издаде доволата доколку инвеститорот не ги обезбеди потребните дозволи.

Член 127

Исполнување на барањата

(1) Надлежниот орган нема да издаде дозвола за работа на инсталацијата, за која се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола, доколку операторот не му ја достави Б-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Исполнувањето на барањата утврдени во Б-интегрираната еколошка дозвола, го утврдува надлежниот орган од ставовите (3) и (4) на овој член преку увид во инсталацијата и нејзината работа, за што издава заклучок.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член издадено од градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје операторот на инсталација има право да поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од 15 дена од денот на издавањето на заклучокот.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член издадено од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина операторот на инсталација има право да поднесе жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од 15 дена од издавањето на заклучокот.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува начинот и постапката за вршење на увидот од ставот (2) на овој член.

Член 128

Оцена на влијанијата врз животната средина

За инсталации за кои е задолжителна оцена на влијанијата врз животната средина, Б-интегрирана еколошка дозвола може да се издаде само по претходно донесено решение со кое се дава согласност за спроведување на проектот, во согласност со членот 87 став (1) од овој закон.

Член 129

Надоместоци

(1) Советот на општината и Советот на градот Скопје, ја пропишуваат висината на надоместокот кој треба да го плаќаат операторите на инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола, освен за оние инсталации за кои се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола, а кои се во заштитено подрачје:

- при поднесување на барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б-интегрирана еколошка дозвола,
- за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б-интегрираната еколошка дозвола.

(2) Операторите на инсталациите се должни да плаќаат надоместок:

- при поднесување на барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје,
- при поднесување на барање за измени или пренос на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје,
- за поседување на Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје, кој се плаќа годишно и
- за редовен надзор на инсталацијата, во согласност со условите во Б-интегрираната еколошка дозвола во заштитено подрачје.

(3) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува критериумите и начинот на определување и пресметување на надоместокот од ставовите (1) и (2) на овој член.

(4) Средствата добиени од надоместокот од ставот (1) на овој член се уплаќаат на посебна буџетска сметка, како приход на буџетот на општината, односно како приход на Буџетот на градот Скопје, а се користат за покривање на трошоците за добивање, пренос или измени на Б-интегрираната еколошка дозвола и за контрола на Б-интегрираната еколошка дозвола.

(5) Средствата добиени од надоместокот од ставот (2) на овој член се уплаќаат на посебна сметка на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, а се користат за покривање на трошоците за добивање, пренос или измена, како и контрола на Б-интегрираната еколошка дозвола во заштитено подрачје.

ХИИ ГЕНЕРАЛНА ЕКОЛОШКА РЕВИЗИЈА

Член 130

Генерална еколошка ревизија

(1) Операторот е должен да изврши генерална еколошка ревизија при:

- престанокот на активностите на инсталацијата со А-интегрирана еколошка дозвола и
- целосен или делумен пренос на А-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Кон барањето за спроведување на работите од ставот (1) на овој член, операторот го приложува извештајот од извршената генерална еколошка ревизија.

(3) Генерална еколошка ревизија можат да вршат правни и физички лица согласно со членот 131 од овој закон.

(4) Генералната еколошка ревизија се изведува според меѓународни унифицирани стандарди и општоприфатени методологии и принципи.

(5) Наодите од генералната еколошка ревизија му се доставуваат на операторот во вид на извештај. Операторот го доставува извештајот до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(6) Генерална еколошка ревизија може да се врши и врз други инсталации или објекти на барање на операторот, или на барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во случај кога се врши пренос на сопственост на инсталацијата.

Член 131

Право на генерална еколошка ревизија

(1) Генерална еколошка ревизија може да врши физичко лице кое поседува сертификат за еколошки ревизор и кое е регистрирано согласно со членот 132 од овој закон.

(2) За спроведување на ревизијата од ставот (1) на овој член може да се оформи експертски тим на еколошки ревизори, при што се назначува главен ревизор кој ја потпишува ревизијата. За главен ревизор може да се назначи само лице кое поседува соодветно овластување од другите членови на експертскиот тим и е регистрирано согласно со членот 132 од овој закон.

(3) Ревизијата од ставот (1) на овој член може да врши и правно лице кое е регистрирано за вршење на еколошка ревизија, согласно со членот 132 од овој закон.

Член 132

Регистрација на еколошки ревизори

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Комисија за регистрирање на еколошки ревизори (во натамошниот текст: Комисија).

(2) Комисијата од ставот (1) на овој член е составена од пет члена избрани од редот на истакнати експерти со мандат од две години, со право на реизбор.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат членовите на Комисијата од ставот (1) на овој член, како и начинот на нивниот избор и разрешување од Комисијата.

(4) Комисијата од ставот (1) на овој член, од редот на своите членови, избира претседател.

(5) Комисијата од ставот (1) на овој член ги врши следниве работи:

- утврдува дали лицата кои бараат да се регистрираат како еколошки ревизори ги исполнуваат условите за тоа,

- им издава сертификат “еколошки ревизор” на лицата кои ги исполнуваат условите,

- предлага суспензија на сертификатот, како и бришење на регистрацијата од Регистарот од ставот (10) на овој член и

- врши надзор над работата на еколошките ревизори.

(6) Комисијата од ставот (1) на овој член донесува деловник за својата работа.

(7) Физичко лице може да биде регистрирано како еколошки ревизор доколку:

- има високо образование од областа на природните и техничките науки,

- има пет години соодветно работно искуство и

- еколошкиот ревизор не е избришан од Регистарот на еколошки ревизори од ставот (10) на овој член.

(8) Регистрацијата на еколошкиот ревизор може да се избрише од Регистарот од ставот (10) на овој член, доколку Комисијата утврди дека:

- не се точни податоците доставени до Комисијата од ставот (1) на овој член,

- еколошкиот ревизор не достави извештај за својата работа во пропишаниот рок и/или

- еколошкиот ревизор е ангажиран во активности кои влијаат или можат да влијаат врз неговата непристрасност, односно постои конфликт на интереси.

(9) Правно лице може да биде регистрирано за вршење на еколошка ревизија доколку има вработено најмалку едно лице кое поседува сертификат за еколошки ревизор, кое во име на правното лице ги потпишува наодите од извршената ревизија.

(10) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина води Регистар на еколошки ревизори на физички лица кои поседуваат сертификат за еколошки ревизор и на правни лица кои вршат еколошка ревизија (во натамошниот текст: Регистар на еколошки ревизори).

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ги пропишува формата и содржината на Региста-

рот на еколошки ревизори од ставот (10) на овој член, како и постапката за регистрација и бришење на регистрацијата.

(12) Образецот на сертификатот за еколошки ревизор, како и постапката за верификација на исполнувањето на условите за издавањето на сертификатот и за суспензијата на важноста на сертификатот ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 133

Надзор на работата на еколошките ревизори

(1) Надзорот на работата на еколошките ревизори го врши Комисијата за регистрација на еколошки ревизори.

(2) Еколошкиот ревизор до Комисијата за регистрација на еколошки ревизори доставува извештај за својата работа еднаш годишно, во обем што го определува Комисијата за регистрација.

(3) Комисијата за регистрација има право да ги провери извештаите подготвени од еколошкиот ревизор.

(4) Против одлуките на Комисијата за регистрација може да се поднесе жалба до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за своите наоди, за секој случај одделно, ја известува Комисијата за регистрација на еколошки ревизор и по потреба ѝ дава упатства за постапување.

XIV ДОЗВОЛИ ЗА УСОГЛАСУВАЊЕ СО ОПЕРАТИВНИ ПЛАНОВИ

Член 134

Дозволи за усогласување со оперативни планови

Операторите на постојните инсталации, кои се определени од страна на Владата на Република Македонија согласно со членовите 95 став (1) и 122 став (2) од овој закон, се должни да обезбедат дозвола за усогласување со оперативен план како услов за продолжување, односно отпочнување на работата на инсталацијата, до исполнување на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола.

Член 135

Барање за добивање дозвола за усогласување со оперативен план

(1) Постапката за добивање дозвола за усогласување со оперативен план започнува со доставување барање за добивање дозвола за усогласување заедно со предлогот на оперативниот план, до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, кога се работи за инсталација за којашто е потребна А-интегрирана еколо-

шка дозвола, односно за Б-интегрирана еколошка дозвола за инсталација во заштитено подрачје и до градоначалникот на општината, односно градоначалникот на градот Скопје, кога се работи за инсталација за којашто е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола.

(2) Барањето од ставот (1) на овој член особено содржи:

- 1) финансиски показатели за работењето на правното или на физичкото лице;
- 2) број и структура на вработените;
- 3) податоци за операторот и за локацијата на којашто се наоѓа инсталацијата;
- 4) опис на инсталацијата и на нејзините активности;
- 5) приказ на емисиите во сите медиуми и области на животната средина;
- 6) податоци за отпадот, суровините и за користењето на природните богатства и енергијата;
- 7) оценка на состојбата на животната средина во околината на инсталацијата;
- 8) предлог на оперативен план, со рокови за неговата реализација и план за финансирање;
- 9) извештај за состојбата на локацијата;
- 10) оценка на уделот на инсталацијата во загадувањето на животната средина и
- 11) оценка на ризикот за животната средина.

(3) Документите кои ги содржат податоците од ставот (2) точки 9, 10 и 11 на овој член се изготвуваат под надзор и со консултација со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за А-интегрирана еколошка дозвола и за Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитени подрачја, односно со општината или градот Скопје за Б-интегрирана еколошка дозвола.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, поблиску ги пропишува формата, содржината и начинот на доставување на барањето од ставот (1) на овој член, како и документацијата која се приложува кон барањето.

(5) Операторите се должни барањето од ставот (1) на овој член да го достават до надлежниот орган од членот 135 став (1) на овој закон, почнувајќи од 1 јануари 2006 година и најкасно до 31 декември 2009 година, а во согласност со временскиот распоред што го утврдува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(6) Временскиот распоред од ставот (5) на овој член се утврдува како временски интервал од шест месеца, посебно за секој индустриски сектор.

Член 136

Објавување на барањето за дозвола за усогласување со оперативен план и одржување на јавна расправа

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни барањето за добивање на дозвола за усогласување со предлогот на оперативниот план да го објават во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, во рок од седум дена од денот на приемот на барањето, со информации каде што јавноста може да има пристап до истото за да го разгледа во целост и/или да даде мислење.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, можат да организираат јавна расправа во рок не подолг од 25 дена од денот на објавувањето на барањето.

(3) Засегнатата јавност, во рок од 30 дена од денот на објавувањето на барањето, има право да достави мислења и коментари до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно до градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје.

Член 137

Содржина на оперативните планови и експерти за изработка на оперативните планови

(1) Оперативниот план е составен дел на дозволата за усогласување.

(2) Оперативниот план содржи:

- мерки, фазни решенија и рокови за постигнување на условите за добивање интегрирана еколошка дозвола,

- услови за работа на инсталацијата,

- распоред за реализација на планот, по одделни фази,

- мониторинг и начин на известување,

- приказ на финансиските средства потребни за реализација на секоја од фазите на оперативниот план и приказ на вкупните потребни средства за реализација на планот,

- вредностите на емисиите за време на реализација на одделните фази на планот,

- индикатори за потрошувачка на суровини, енергија, природни богатства, вода и други материјали по одделни фази на планот и

- други работи утврдени во посебните закони за заштита на одделни медиуми и области на животната средина.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува содржината на оперативните планови.

(4) Фазата на оперативниот план од ставот (2) точка 3 на овој член претставува збир од задачи што треба да се исполнат во период кој не може да биде подолг од 12 месеца.

(5) За изработка на оперативниот план, операторот може да ангажира најмалку еден експерт од Листата на експерти за интегрирани еколошки дозволи од членот 96 став (3) на овој закон, кој го потпишува оперативниот план како одговорно лице за неговиот квалитет.

Член 138

Рок за реализација

(1) Операторите се должни оперативните планови да ги реализираат во поединечно утврдениот рок, но не подоцна од 1 април 2014 година.

(2) Поединечниот рок за реализација на оперативните планови, од ставот (1) на овој член, се утврдува во оперативниот план за секоја инсталација посебно, според влијанието врз животна средина, емисиите и обемот на емисиите од секоја инсталација, финансиска-

та можност за реализација на оперативниот план, бројот и структурата на вработените, локацијата и местоположбата на инсталацијата и техничката опременост на инсталацијата.

(3) Поединечните рокови за реализација на оперативните планови од ставот (1) на овој член, за инсталации кои треба да поседуваат А-интегрирана еколошка дозвола, се определува во временска рамка која е доволна за постигнување на условите за добивање на А-интегрирана еколошка дозвола.

(4) Поединечните рокови за реализација на оперативните планови од ставот (1) на овој член, за инсталации кои треба да поседуваат Б-интегрирана еколошка дозвола, се определува во временска рамка која е доволна за постигнување на условите за добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола.

(5) Операторот е должен во рок од шест месеца пред истекот на поединечниот рок за реализацијата на оперативниот план од ставот (2) на овој член и исполнувањето на обврските од оперативниот план, да го извести надлежниот орган од членот 135 став (1) на овој закон.

(6) Врз основа на известувањето од ставот (5) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина донесува решение со кое се издава А-интегрирана еколошка дозвола во согласност со членовите 107 став (13) и 108 ставови (1), (2), (5), (6), (7), (8) и (9) од овој закон, односно со членовите 126 и 127 ставови (2), (4) и (5) од овој закон за Б-интегрирани еколошки дозволи во заштитено подрачје.

(7) Врз основа на известувањето од ставот (5) на овој член, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, донесуваат решение со кое се издава Б-интегрирана еколошка дозвола во согласност со членовите 126 и 127 ставови (2), (3) и (5) од овој закон.

Член 139

Исклучоци

(1) По исклучок од членот 138 на овој закон кога органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе утврди дека постигнувањето на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола не може да се постигне до 1 април 2014 година, за тоа ја известува Владата на Република Македонија, со предлог за добивање на дополнителен рок за реализација на оперативниот план.

(2) По исклучок од членот 138 на овој закон, кога градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје ќе утврдат дека постигнувањето на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола не може да се постигне до 1 април 2014 година, за тоа го известуваат органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, со предлог за добивање на дополнителен рок за реализација на оперативниот план.

(3) Во случаите од ставот (2) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го разгледува секој случај поединечно и за тоа ја известува Владата на Република Македонија, со предлог за добивање на дополнителен рок за реализација на оперативниот план.

(4) Владата на Република Македонија, во случајот од ставовите (1) и (2) на овој член, може да утврди дополнителен рок, за секоја инсталација поединечно, кој не може да биде подолг од 1 април 2019 година.

(5) Во рамките на рокот од ставот (4) на овој член операторите се должни да ги усогласат своите оперативни планови, согласно со постапката пропишана со членовите 141 и 144 од овој закон.

Содржина на дозволата за усогласување со оперативен план

(1) Во дозволата за усогласување со оперативен план се утврдува висината на финансиската гаранција, која треба да ја обезбеди операторот, како посебна мерка за обезбедување на реализацијата на оперативните планови, доволна за покривање на трошоците за спроведување на една фаза од оперативниот план со средна вредност.

(2) Сите постојни дозволи поврзани со инсталацијата за која се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола, се заменуваат со дозволата за усогласување со оперативен план, доколку се опфатени во оперативниот план.

(3) По исклучок, кога во дозволата за усогласување со оперативен план не се предвидени финансиски гаранции од ставот (1) на овој член, тогаш во дозволата се определуваат посебни пенали на товар на операторите на инсталациите, кои се активираат доколку операторите не се придржуваат кон утврдените мерки, рокови и услови во дозволата.

(4) Во рок од десет дена од денот на издавањето на дозволата за усогласување со оперативен план органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија, да објават дека е издадена дозвола за усогласување со оперативен план, со информации каде што може да се добие на увид дозволата заедно со оперативниот план.

(5) Органите од членот 135 став (1) на овој закон се должни да водат Регистар на дозволи за усогласување со оперативни планови. Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, се должни да доставуваат податоци за дозволите за усогласување со оперативни планови до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во согласност со прописот од ставот (6) на овој член.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува содржината на дозволата за усогласување со оперативен план и начинот на водење, како и начинот и постапката на кои се доставуваат податоците за Регистарот од ставот (5) на овој член.

Постапката за добивање на дозволата и начинот на преговарање и постигнување согласност околу содржината и рокот за реализација на оперативните планови

(1) Постапката за добивање на дозволата за усогласување со оперативен план се одвива по пат на преговори меѓу операторот на инсталацијата и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје.

(2) Постапката за преговарање и постигнување согласност за содржината на оперативниот план и рокот за реализација на оперативниот план, поблиску ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Согласноста за содржината и рокот за реализацијата на оперативниот план, треба да се постигне во рок од една година од поднесувањето на барањето за добивање дозвола за усогласување со оперативниот план. Доколку во тој рок не се постигне согласност, орга-

нот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни за тоа да го известат министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(4) Во случај кога градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, односно органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина нема да постапат согласно со ставот (3) од овој член, операторот е должен за тоа да го известат министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(5) Во случаите од ставовите (3) и (4) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, во рок од 30 дена од денот на добивање на известувањето од ставовите (3) и (4) на овој член, да ја формира Комисијата за оперативни планови од членот 144 на овој закон.

Член 142

Измени во дозволата за усогласување со оперативниот план

Дозволата за усогласување со оперативен план може да се измени, ако:

- операторот на инсталацијата предложи поефикасно решение од гледна точка на животната средина,
- потребата од измена е резултат на измената во законите и во другите прописи,
- дојде до промена во најдобрите достапни техники или
- генералната еколошка ревизија тоа го бара.

Член 143

Финансиска гаранција и пенали за неисполнување на обврските

Во случај на неисполнување на обврските утврдени во оперативниот план, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје може да ја активира финансиската гаранција или да бара извршување на пеналите определени во дозволата за усогласување.

Член 144

Решавање на спорите

(1) Спорите во врска со содржината и рокот за реализација на оперативните планови, како и спорите во врска со преговорите од членот 141 на овој закон, кои не завршиле со постигнување на согласност, ги решава Комисијата за оперативни планови (во натамошниот текст: Комисијата).

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, врз основа на номинацијата од ставовите (3) и (4) на овој член формира Комисија, за секој случај одделно. Комисијата е составена од пре-

тседател и четири члена од Листата на експерти. Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина формира Листа на експерти од областа на животната средина, економијата, техничките и правните науки, од која ќе се избираат членовите на Комисијата.

(3) При формирање на Комисијата по два члена од Листата од ставот (2) на овој член номинираат операторот и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, односно градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје .

(4) Номинираните членови од ставот (3) на овој член заеднички го назначуваат претседателот на Комисијата од Листата на експерти од ставот (2) на овој член, со што се констатира дека е формирана Комисијата за одделниот случај.

(5) Комисијата донесува одлука во рок од два месеца по приемот на потребните податоци.

(6) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина поблиску ја пропишува работата и организацијата на Комисијата, како и начинот на нејзината работа.

(7) Кога Комисијата расправа за оперативен план за кој е утврден дополнителен рок согласно со членот 139 став (4) од овој закон, таа е надлежна да решава само за содржината на оперативниот план во однос на условите кои треба да се исполнат во утврдениот рок.

(8) Комисијата во својата работа е независна и работи во согласност со своите експертски наоди, а одлучува со мнозинство гласови.

(9) Одлуката на Комисијата е задолжителна и конечна за страните на спорот, која органот на државната управа надлежен за работите од областа за животната средина или градоначалникот на општината или градоначалникот на градот Скопје задолжително ја внесуваат во дозволата за усогласување со оперативен план.

(10) Против одлуката од ставот (9) на овој член, може да се поведе управен спор пред надлежен суд, само за условите кои се предмет на преговарање, при што се зема предвид негативното влијание што го предизвикуваат врз животната средина и мислењето на засегнатата јавност по нив.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови кои треба да ги исполнат експертите од ставот (2) на овој член како и постапката за формирање на Листата на експерти од ставот (2) на овој член.

(12) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја пропишува постапката за избор на експертите кои ќе учествуваат во Комисијата.

(13) Членовите на Комисијата имаат право на надоместок. Висината на надоместокот и начинот на плаќање на надоместокот го утврдува Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

XV СПРЕЧУВАЊЕ И КОНТРОЛА НА ХАВАРИИТЕ СО ПРИСУСТВО НА ОПАСНИ СУПСТАНЦИИ

Член 145

Општи одредби

(1) Секое правно или физичко лице, кое е сопственик или врши дејност во производствен, транспортен или во систем за складирање (во натамошниот текст: систем) во кој се присутни опасни супстанции во количества поголеми или еднакви на пропишаните гранични вредности (прагови) определени со прописот од ставот (2) на овој член (во натамошниот текст: оператор), е должно:

- да ги преземе сите мерки неопходни за спречување на хавариите и за ограничување на нивните последици врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето пропишани со овој закон и

- за преземените мерки да го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува опасните супстанции од ставот (1) на овој член, гранични вредности (прагови) за присуство на опасните супстанции и критериумите или својствата според кои супстанцијата се класифицира како опасна.

Член 146

Исклучоци

Одредбите од оваа глава не се однесуваат на:

- инсталациите и складиштата на вооружените сили на Република Македонија;
- опасностите предизвикани од јонизирачки зрачења;
- транспортот на опасните супстанции по јавните патишта, железницата, внатрешните водни патишта или воздухот и нивното привремено складирање, освен во системите на кои се однесува овој закон, вклучувајќи го и нивното товарење и истовар и транспортот до и од друго превозно средство на доковите, пристаништата за стока или ранжирните станици;
- транспортот на опасните супстанции по цевководите, вклучувајќи ги и пумпните станици, освен во системите на кои се однесува овој закон и
- екстрактивните индустриски дејности (како, на пример, истражување и експлоатација на минерални суровини), доколку спречувањето и контролата на хавариите при вршењето на овие дејности е уредено со посебен закон.

Член 147

Известување

(1) Операторот е должен да доставува известување до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во врска со системите во кои се присутни опасни супстанции, и тоа:

1) во рок од три месеца пред започнувањето со градба или пред отпочнувањето на новите системи со работа и

2) во рок од една година од денот на отпочнувањето на примената на одредбите од оваа глава, за постоечките системи.

(2) Известувањето од ставот (1) на овој член задолжително треба да ги содржи следниве податоци:

1) името на фирмата на операторот и целосната адреса на системот на која се однесуваат обврските за спречување и за контрола на хавариите;

2) името и статусот на лицето кое е одговорно за спроведувањето на обврските за спречување и за контрола на хавариите во системот;

3) информации потребни за целосна идентификација на опасните супстанции или на видот на супстанциите кои се користат во системот, како и нивното количество и физичка состојба;

4) дејноста што се врши или се предвидува да се врши во системот и

5) карактеристиките на локацијата на којашто е сместен системот (особено елементите што имаат потенцијал да предизвикаат хаварија или да ги влошат последиците од истата).

(3) Во случај на значителна промена на количеството или на физичката состојба на присутната опасна супстанција од ставот (2) точка 3 на овој член, како и на трајно затворање на системот, операторот е должен, без одлагање, да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за изменетата ситуација.

(4) Известувањето од ставот (1) на овој член, операторот е должен да го достави и до градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје.

Член 148

Извештај за мерките за безбедност

(1) За системите во кои опасните супстанции се присутни во пропишаните количества, операторот треба да изготви извештај за мерките за безбедност, од кој органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина може недвосмислено да заклучи дека:

1) се предвидени мерки и активности за спречување на хавариите и систем за управување со безбедноста;

2) опасностите од можните хавариите се определени и дека се преземени неопходните мерки за спречување на такви несреќи и за ограничување на нивните последици по животот и здравјето на луѓето и животната средина;

3) се вклучени пропишаните мерки на безбедност и сигурност во проектирањето, изградбата, работата и во одржувањето на системот и

4) се изготвени внатрешни планови за вонредни состојби и дека се обезбедени информации со кои е овозможено изготвување на надворешен план.

(2) Извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член мора да содржи доволно информации врз основа на кои надлежниот орган може да ги одреди локациите за новите активности во близината на постоечките, при изработката на просторните и на урбанистичките планови. Извештајот треба да содржи список на опасни супстанции кои се присутни во системот.

(3) Операторот е должен извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член и внатрешниот план за вонредни состојби од ставот (1) точка 4 на овој член, да ги достави

до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и до градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, и тоа:

1) во рок од три месеца пред започнувањето со градба или отпочнувањето на новите системи со работа и

2) во рок од две години од денот на отпочнување на примената на одредбите од оваа глава, за постоечките системи.

(4) Извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член, периодично се анализира и обновува најмалку на секои пет години, а и порано по иницијатива на операторот или по барање на надлежниот орган, кога тоа произлегува од создавањето нови факти или кога треба да се земат предвид новите научни и технички знаења во врска со подобрувањето на безбедноста.

(5) Извештајот за мерките за безбедност од ставот (1) на овој член треба да биде достапен на јавноста. Доколку таквиот извештај содржи информации со кои се повредува индустриската и комерцијалната доверливост или доверливоста на личните податоци, јавната безбедност или националната одбрана, а по дадена согласност од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, операторот може да стави на увид друг извештај во којшто нема да бидат содржани таквите податоци.

Член 149

Промени во системот или промени во видот или во количеството на супстанциите

Во случај на промена во системот, процесот на производство или на видот или количеството на опасни супстанции, кои би можеле да предизвикаат хаварија, како и траен престанок на работата, операторот е должен да изврши анализа и ревизија на мерките за безбедност и на активностите за спречување на хаварии, како и на извештајот за мерките за безбедноста и за тоа да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 150

Информации за мерките за безбедност

(1) Операторот е должен за предвидените активности и мерките за безбедност, како и за начинот на постапување во случај на хаварија, да ги информира лицата на кои би влијала хаваријата предизвикана од системот.

(2) Информациите од ставот (1) на овој член се анализираат и проверуваат на секои три години и се обновуваат доколку настанала промена од членот 149 на овој закон.

(3) Информациите од ставовите (1) и (2) на овој член постојано се достапни на јавноста.

Член 151

Информации кои се доставуваат од страна на операторот во случај на хаварија

(1) Операторот е должен за настанатата хаварија, веднаш, да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина и штом ќе бидат достапни, да му ги достави податоците кои се однесуваат на:

- 1) околностите во кои се случила хаваријата;
- 2) присутните опасни супстанции за време на и после хаваријата;
- 3) податоците потребни за проценување на последиците по здравјето на луѓето и по животната средина, до кои дошло како резултат на хаваријата и
- 4) преземените вонредни мерки.

(2) Операторот е должен за мерките предвидени за ублажување на среднорочните и на долгорочните последици од хаваријата и за спречување на можностите за повторување на хаваријата, да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Доколку во натамошната истрага се откријат дополнителни факти кои би предизвикале измена на предвидените мерки и активности, операторот истите треба да ги дополни .

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, по пат на увид, истражувања или на друг погоден начин, како и со соработка со други надлежни органи на државната управа, градоначалникот на општините и градоначалникот на градот Скопје, да ги обезбеди сите неопходни информации за целосна анализа на техничките, организационите, управувачките и други причини кои довеле до хаваријата.

(4) Операторот е должен информациите од ставовите (1) и (2) на овој член за настаната хаварија, веднаш, да ги достави и до градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје, како и до другите органи и тела определени со закон кои се надлежни за преземање мерки во рамките на системот за заштита и спасување.

Член 152

Обврски на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(1) Врз основа на известувањата кои се поднесуваат од страна на операторите, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да установи и да одржува Регистар на системите и да води евиденција на настанатите хаварији.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение ја забранува употребата или отпочнувањето со работа на кој било систем или на некој негов дел, во случаите кога мерките преземени од операторот за спречување и за ублажување на хавариите имаат сериозни недостатоци или при нивното изготвување не се земени предвид укажувањата, ставовите и мислењата на надлежниот орган.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина со решение ја забранува употребата или ставањето во употреба на постројките, инсталациите или на складовите, или некој нивен дел, доколку операторот во одредениот период не достави известување, извештаи или други информации пропишани со овој закон.

(4) Операторот може да поднесе жалба против решението од ставовите (2) и (3) на овој член до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

(5) Жалбата од ставот (4) на овој член не го одложува извршувањето на решението.

Член 153

Кумулативен ефект

(1) Користејќи ги информациите добиени од операторите, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, ги определува системите каде што веројатноста за случување хаварија или последиците од евентуалната хаварија можат да се зголемат поради локацијата и меѓусебната близина на таквите системи, како и поради количествата опасни супстанции кои се наоѓаат во нив.

(2) По определувањето на системите од ставот (1) на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на соодветен начин да обезбеди размена на релевантните информации, со цел да се овозможи операторите на овие системи да ги земат предвид природата и големината на севкупната опасност од хаварија во мерките и активностите за спречување на хавариите, системите за управување со безбедноста, извештаите за безбедноста и внатрешните планови за вонредни состојби.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да обезбеди услови за меѓусебна соработка на операторите во однос на информирањето на јавноста и обезбедувањето информации заради изготвување на надворешните планови за вонредни состојби.

Член 154

Планови за вонредни состојби

(1) Операторот е должен да изготви внатрешен план за вонредни состојби, кој ќе ги содржи мерките што треба да се преземат внатре во системот во случај на хаварија и планот да им го достави на општината и на градот Скопје, врз основа на кој се должни да изготват надворешен план за вонредни состојби. Операторот е должен планот за вонредни состојби да го достави на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од 15 дена од денот на донесувањето.

(2) Во подготовката на внатрешните планови за вонредни состојби треба да учествуваат и лицата вработени во системите.

(3) Содржината на внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби, како и начинот на нивното одобрување ја пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со други надлежни органи на државната управа.

(4) Операторот е должен, во рок од 30 дена од денот на донесувањето на внатрешниот план, истиот да им ги достави на општината и на градот Скопје и дополнителните податоци определени со прописот од ставот (3) на овој член, со цел да им овозможи изготвување на надворешен план за вонредни состојби.

(5) Плановите за вонредни состојби треба да бидат изработени на начин со кој се овозможува:

- локализирање и контролирање на хавариите, со цел да се минимизираат последиците и да се ограничат штетите по животот и по здравјето на луѓето, животната средина и имотот,

- спроведување на мерките потребни за заштита на луѓето и на животната средина од последиците од хавариите,

- пренесување на потребните информации на јавноста, како и на службите и органите засегнати со оваа проблематика и

- обновување и рекултивација на животната средина откако ќе се случи хаваријата.

(6) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни да і овозможат на јавноста пристап до содржината на надворешниот и на внатрешниот план за вонредни состојби.

(7) Внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби треба да бидат применети без одложување од страна на операторот и, доколку е потребно, од страна на општината и на градот Скопје, во случај на хаварија или неконтролиран настан за кој, поради неговата природа, со право може да се очекува да доведе до хаварија.

(8) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни надворешниот план за вонредни состојби, во рок од 15 дена од денот на неговото донесување, да го достават на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(9) Операторот, градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје и органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина се должни, во периоди не подолги од три години од денот на донесувањето на плановите, да ги анализираат и да ги тестираат, а онаму каде што е потребно и да ги обновуваат и ревидираат внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби, притоа водејќи сметка за новите технички достигнувања на полето на справувањето со хавариите.

(10) Операторите се должни внатрешните планови за вонредни состојби да ги донесат најдоцна три месеца пред истекот на рокот од членот 148 став (3) на овој закон.

(11) Градоначалникот на општината и градоначалникот на градот Скопје се должни надворешниот план за вонредни состојби да го донесат најдоцна три години од денот на отпочнувањето на примената на одредбите од оваа глава.

(12) Внатрешните и надворешните планови за вонредни состојби се составен дел на единствениот систем за заштита и спасување на Република Македонија.

Член 155

Просторно и урбанистичко планирање

(1) При изработката на просторните и урбанистичките планови треба да се земат предвид мерките и активностите за спречување на хавариите и за ограничување на нивните последици, особено при одредувањето на просторот за кој се предвидени нови системи, промените што ќе настанат на постоечките системи и на новите градби во близината на зоните за живеење и местата што ги посетува јавноста.

(2) При изработката на просторните и урбанистичките планови, општината и градот Скопје се должни да водат сметка за оддалеченоста меѓу системите и местата за живеење, местата што ги посетува јавноста и еколошки значајните подрачја, како и за употребата на дополнителни технички мерки од страна на постоечките системи со цел за да не се зголеми опасноста по животот и по здравјето на луѓето и на животната средина.

Член 156

Прекугранични ефекти од хавариите и прекугранична соработка

Во случај на хаварија на систем што се наоѓа на територијата на Република Македонија, којашто би можела да има прекугранични ефекти, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ќе им ги достави на потенцијално засегнатите држави сите информации кои се неопходни за преземање на потребните активности и мерки за безбедност, дури и тогаш кога надлежните органи на потенцијално засегнатите држави не го побарале тоа.

XVI ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ПРЕДИЗВИКАНА ВРЗ ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 157

Одговорност за еколошка штета

(1) Целта на одговорноста за штета предизвикана врз животната средина, заснована на принципот “загадувачот плаќа”, е:

- превенција и ремедијација на целокупната штета предизвикана врз животната средина (во натамошниот текст: еколошка штета),
- реституција на животната средина и
- воведување на мерки и практики за минимизирање на ризикот од штета врз животната средина.

(2) Одговорноста за еколошка штета настанува заради:

- непосредна закана од еколошка штета или еколошка штета која настанала како последица на вршење на професионални активности определени со прописот од ставот (3) на овој член и/или
- непосредна закана од штета врз заштитени видови и природни живеалишта или штета врз заштитени видови и природни живеалишта, која настанала како последица на вршење на професионалните активности определени со прописот од ставот (3) на овој член, без оглед на степенот на вина на операторот.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува професионалните активности од ставот (2) на овој член, со чие вршење може да настапи одговорност за еколошка штета. Со прописот се определуваат и критериумите за определување на постоење на еколошка штета, како и случаите во кои, по исклучок, нема да настапи одговорноста за еколошка штета.

(4) Одговорен за штета предизвикана врз животната средина е операторот којшто врши професионална активност определена со прописот од ставот (3) на овој член и со вршењето предизвикал еколошка штета, односно непосредна закана од еколошка штета.

(5) Операторот е одговорен, доколку:

- 1) не ги презел потребните превентивни мерки;
- 2) не ги презел потребните мерки за ремедијација и
- 3) не го известил надлежниот орган за опасноста од еколошка штета, којашто може да настане и покрај преземените мерки или за настанатата штета.

(6) Доколку еколошката штета сè уште не настанала, но постои непосредна закана од таква штета, операторот е должен, веднаш и без одлагање, да ги преземе сите неопходни мерки за спречување на настанувањето на еколошката штета. Доколку операторот не ја исполни обврската, превентивните мерки ги презема органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, на сметка на операторот.

(7) Доколку и покрај преземањето на мерките од ставот (6) на овој член, операторот не ја отстранил непосредната закана од еколошка штета, тој е должен, веднаш и без одлагање, за тоа да го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина. Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина носи решение со кое ќе:

- побара од операторот информации за каква било непосредна закана од еколошка штета или за случаите за кои постои сомневање за непосредна закана од еколошка штета,

- побара од операторот преземање на неопходни превентивни мерки и да му даде насоки за преземање на превентивни мерки и

- ги преземе неопходните превентивни мерки, или ќе определи друго правно и физичко лице кое ќе ги преземе мерките, за сметка на операторот.

(8) Во случај на сторена еколошка штета, операторот е должен:

- за настанатата штета да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина,

- да изврши реституција на целокупната штета, во согласност со начелото “загадувачот плаќа”,

- да ги преземе сите неопходни мерки за контрола, задржување, отстранување или друг вид на управување со факторите кои ја предизвикуваат еколошката штета со цел да ја ограничи или спречи натамошната штета врз животната средина, негативно дејство врз животот и здравјето на човекот и загрозување на функцијата на природниот ресурс и

- да ги преземе сите неопходни мерки за ремедијација определени согласно со прописот од ставот (10) на овој член.

(9) Во случај на сторена еколошка штета, органот на државната управа надлежен за работите од област на животната средина носи решение со кое ќе:

- побара од операторот дополнителни информации за сторена штета,

- преземе, побара од операторот и/или да му даде на операторот упатство за преземање на мерки за контрола, задржување, отстранување или друг вид на управување со факторите кои ја предизвикуваат еколошката штета со цел да ја ограничи или спречи натамошната штета врз животната средина, негативно дејство врз животот и здравјето на човекот и загрозување на функцијата на природниот ресурс,

- побара од операторот преземање на неопходните мерки за ремедијација и да даде упатства за преземање на мерките за ремедијација и

- ги преземе неопходните мерки за ремедијација, или ќе определи друго правно и физичко лице кое ќе ги преземе мерките, за сметка на операторот.

(10) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува мерките за ремедијација на сторена еколошка штета.

(11) Во случај на сторена еколошка штета операторот е должен, врз основа на прописот од ставот (10) на овој член, да определи и предложи мерки за ремедијација и истите да ги достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради одобрување. При определување на мерките за ремедијација, операторот води сметка дека мерките за ремедијација се соодветни и ефикасни за отстранување на целокупната штета предизвикана врз животната средина.

(12) Доколку сторената еколошка штета е повеќекратна така што мерките за ремедијација не можат да се преземат истовремено, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина одлучува за приоритетот на преземање на мерките. При определување на приоритетните мерки за ремедијација, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен особено да води сметка за природата, обемот и сериозноста за секоја сторена еколошка штета, ризикот по здравјето на човекот и можноста за природно обновување на ресурсот.

(13) Против решенијата од ставовите (7) и (9) на овој член, операторот може да поднесе жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управните работи во втор степен од областа на животната средина во рок од 15 дена од приемот на решението. Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

(14) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е надлежен да го утврди операторот кој предизвикал непосредна закана од штета, односно еколошка штета, да изврши процена на значителноста на штетата, како и да ги определи мерките за ремедијација кои се во негова исклучива надлежност. На барање на органот на државната управа, процената ја врши операторот или друго правно и физичко лице.

Член 158

Трошоци за преземање на превентивни мерки и мерки за ремедијација

(1) Операторот е должен да ги покрие сите трошоци за преземање превентивни мерки и мерки за ремедијација.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член операторот не е должен да ги надомести трошоците за преземање превентивни мерки и мерки за ремедијација за штета сторена врз животната средина, доколку докаже дека штетата сторена врз животната средина или заканата од штета сторена врз животната средина:

- е предизвикана од трето лице и/или се случила и покрај преземањето на соодветните мерки и

- е резултат на постапување согласно со задолжителна одлука на државен орган.

(3) Операторот не е должен да ги покрие трошоците за преземање превентивни мерки и мерки на ремедијација, доколку докаже дека не е виновен за еколошката штета и доколку докаже дека еколошката штета е предизвикана од:

- емисија или настан кој овластен или во согласност со услови определени во дозвола издадена врз основа на закон и

- емисија или активност или употреба на производ при вршење на активноста, која во моментот на предизвикување на штетата и врз основа на степенот на научно и техничко достигнување не било познато дека може да предизвика штета врз животната средина.

(4) Во случајот од ставовите (2) и (3) на овој член операторот поднесува барање до органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, согласно со Законот за општата управна постапка.

Реституција на еколошка штета

(1) Правно или физичко лице, како и здружение на граѓани формирано заради заштита на животната средина, коешто е директно загрозувано или трпи последици од настанатата еколошка штета, има право пред надлежен суд од операторот да бара:

- 1) да изврши враќање во почетната состојба на животната средина или
- 2) надомест за сторена еколошка штета, во согласност со општите прописи за надоместок на штета, доколку е невозможно враќање во почетната состојба.

(2) Република Македонија го задржува правото да бара враќање во почетната состојба на животната средина и надомест за сторена еколошка штета, доколку нема или не се јават други лица кои, согласно со одредбите од овој закон, имаат право на тоа.

(3) Ако еколошката штета е предизвикана врз добро од општ интерес за Републиката, коешто ужива посебна заштита утврдена со закон, враќање во почетна состојба, односно надоместок за сторена еколошка штета, може да бара Република Македонија или општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на чие подрачје се наоѓа доброто.

(4) Во случај од ставот (1) на овој член органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен на надлежниот суд да ги достави сите податоци неопходни за утврдување на одговорноста за еколошка штета, обемот на одговорноста, како и за утврдување на враќањето во почетната состојба, односно висината на надоместот на штетата.

(5) Носителот на правото на тужба од ставот (1) на овој член може да бара од судот да му наложи на тужениот да обезбеди информации или да овозможи прибирање информации од изворот на загадувањето, потребни за определување на одговорноста за еколошка штета и за обемот на одговорноста.

(6) Доколку и покрај судскиот налог, тужениот не овозможи прибирање на информациите, односно не ги обезбеди потребните информации, информациите се прибавуваат по службена должност на товар на тужениот.

XVII УПРАВА ЗА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Формирање на Управа за животната средина

Заради вршење на стручни работи во врска со медиумите и областите на животната средина, се формира Управа за животната средина како орган надлежен за вршење на стручните работи во областа на животната средина, во состав на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Надлежности на Управата за животната средина

Управата за животната средина:

- 1) врши стручни работи во заштита на природата;

2) врши стручни работи во управувањето со отпадот, воздухот, хемикалиите, бучавата и други области на животната средина;

3) врши стручни работи во заштита на водите и почвата од загадување;

4) врши стручни работи во постапката за оцена на влијанијата на определени проекти врз животната средина и во постапката за издавање на интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативен план;

5) го води Катастарот за животна средина и Регистарот на загадувачки материји и супстанции и на нивните карактеристики;

6) го води мониторингот на животната средина и

7) врши други работи определени со овој и друг закон.

XVIII ФИНАНСИРАЊЕ

Член 162

Основа за финансирање на активностите во областа на животната средина

(1) Средства за финансирање на активности за поттикнување, зачувување, одржливо користење, заштита и унапредување на животната средина, како и за подготовка, спроведување и развој на програми и проекти за заштита и унапредување на животната средина, се обезбедува од надоместокот од ставот (2) и од средствата од ставот (3) на овој член.

(2) Финансирањето на активностите од ставот (1) на овој член се обезбедува од надоместокот што го плаќаат правните и физичките лица коишто:

- имаат извори што вршат загадување на животната средина,
- ја загадуваат животната средина со користење на производи и супстанции,
- се корисници на природните богатства,
- ја оптеретуваат животната средина со отпадоци,
- увезуваат одредени употребувани производи во Република Македонија и
- произведуваат или увезуваат производи и стоки кои се штетни или содржат штетни материји за животната средина и природата.

(3) Финансирањето на активностите од ставот (1) на овој член се обезбедува и од:

- Буџетот на Република Македонија,
- средства остварени врз основа на меѓународна соработка на програми и проекти,
- донации од домашни и странски правни и физички лица;
- фондации и подароци и
- други извори.

(4) Средствата од ставот (2) на овој член се приходи на Буџетот на Република Македонија и се уплаќаат на соодветна уплатна сметка, во рамките на трезорската сметка.

Член 163

Обврзници за плаќање на надоместоци

Обврзници за плаќање на надоместокот од членот 162 став (2) на овој закон се правни и физички лица кои:

1) имаат извори што вршат загадување и со своето дејствување, посредно или непосредно, предизвикуваат загадување на животната средина или се одговорни за емисија во животната средина, во смисла на Катастарот за животна средина и Регистарот на загадувачки материји и супстанции и нивните карактеристики, како и во смисла на посебните закони и меѓународните договори што ги ратификувала Република Македонија;

2) ја загадуваат животната средина со користење на моторни возила и пловни објекти; со производство или увоз на нафтени деривати; со производство или увоз на тутунски производи и со увоз на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка;

3) се корисници на природните богатства со искористување на шумите со сеча на дрво; собирање и извезување на растенија и делови на растенија, гранки и други делови од растенија и собирање и извезување мекотелци со черупки или без черупки;

4) ја оптеретуваат животната средина со отпадоци преку создавање индустриски неопасен отпад со својата дејност или создавање опасен отпад; пластични производи и амбалажа од пластични маси; увоз на отпадоци и остатоци од олово, пепел и отпадоци, остатоци што содржат главно олово, отпадоци и остатоци од потрошени примарни келии, примарни батерии и електрични акумулатори и отпадоци и остатоци што содржат олово и производство и увоз на остатоци од нафта или масла и отпадни масла;

5) увезуваат употребувани производи, и тоа употребувани патнички автомобили и други моторни возила, моторни возила за превоз на стоки; техничка стока, фрижидери, други уреди за ладење и замрзнување; протектирани и употребувани гуми; магнетофони и други апарати за снимање на звук, приемни апарати за телевизија, видеомонитори и видеопројектори и

6) произведуваат или увезуваат производи и стоки кои се штетни или содржат штетни материји за животната средина и природата.

Член 164

Основица за определување на износот на надоместокот

(1) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто имаат извори што вршат загадување се определува според:

- количината, видот и обемот на влијанието врз животната средина и на емисијата на загадувачките материји, на топлина, бучава, вибрации, светлина, јонизирачкото и нејонизирачкото зрачење во животната средина и

- начинот на постапување со отпадот и отпадните материји, производи или предмети, кои директно или индиректно после употребата, доаѓаат во животната средина, или други активности или појави кои се неповолни за животната средина.

(2) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто ја загадуваат животната средина се определува според:

- тоа дали моторните возила и пловните објекти имаат или немаат катализатор, односно врз основа на висината на основното осигурување,

- видот и количината на произведените или увезените нафтени деривати,

- видот и количината на увезените или произведените тутунски производи и

- видот и количината на увезените супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка.

(3) Износот на надоместокот којшто го плаќаат правните и физичките лица корисници на природните богатства се определува според:

- количината на исечени дрва,
- видот и количината на растенијата и деловите на растенија, гранки и други делови од растенија што се собираат или извезуваат и
- количината на мекотелци со черупки или без черупки кои се собираат или извезуваат.

(4) Износот на надоместок кој го плаќаат правните и физичките лица коишто ја оптереќуваат животната средина со отпадоци се определува според:

- количината на создаден индустриски неопасен отпад,
- видот и количината на создадениот опасен отпад,
- количината на увезените употребувани производи,
- видот и количината на увезените и произведените пластични производи и амбалажа од пластични маси,
- видот и количината на отпадоци и остатоци од олово, од пепел и остатоци што содржат главно олово, отпадоци и остатоци од потрошените примарни ќелии, примарни батерии и електрични акумулатори коишто се увезуваат и отпадоци и остатоци што содржат олово коишто се увезуваат и
- видот и количината на остатоци од нафта, масла и отпадочни масла коишто се увезуваат или создаваат.

(5) Износот на надоместок кој го плаќаат правните и физичките лица коишто увезуваат употребувани производи се определува според:

- работниот обем и снагата на моторот на возилото, односно висината на бруто масата на возилото,
- видот, количината и зафатнината на употребуваната техничката стока што се увезува: фрижидери, замрзнувачи и други уреди за ладење и замрзнување, магнетофони и други апарати за снимање звук, приемни апарати за телевизија, видеомонитори и видеопроектори и
- количината на употребувани или протектираните гуми што се увезува.

(6) Износот на надоместокот кој го плаќаат правните и физичките лица коишто произведуваат или увезуваат производи и стоки кои се штетни или содржат штетни материи за животната средина се определува според:

- цената, односно царинската вредност на производот, стоката и количината и степенот на штетност или неповолното влијание врз животната средина.

Член 165

Ослободување од плаќање на надоместок и враќање на надоместокот

(1) Од плаќање на дел од идниот надоместок од членовите 179 и 182 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица, во висина на надоместокот што би се платил за количината и видот на производите и отпадот кој го предале на правни и физички лица кои поседуваат дозвола за преработка на отпад со кои имаат склучено договор за собирање на отпадот.

(2) Од плаќање на дел од идниот надоместок од членот 185 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица кои воспоставиле систем за собирање и повратен прием на искористени производи и пакувања во висина на надоместокот што би се платил за количината на искористени производи и пакувања кои ги собрале и повратиле.

(3) Од плаќање на идниот надоместок од членовите 179 и 182 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица кои извршиле извоз на отпад од Република Македонија, во висина на надоместокот што би се платил за количината и видот на извезениот отпад за кој се наплаќа надоместокот.

(4) Од плаќање на дел од идниот надоместок од членот 185 на овој закон се ослободуваат правните и физичките лица кои извршиле извоз на пакувања од пластична маса или на производи со пакувања од пластична маса, во висина на надоместокот што би се платил за видот и количината на пакувањата од пластична маса.

(5) Правните и физичките лица кои извршиле инвестирање во животната средина заради спроведување на оперативните планови од дозволите за усогласување од Главата XIV на овој закон, се ослободуваат од плаќање на дел од надоместокот којшто го платиле во претходната година, но не повеќе од сумата на инвестицијата која ја спровеле од тековната фаза на оперативниот план.

(6) Ослободувањата од плаќање на надоместокот од ставовите (1) и (2) на овој член не се исклучуваат меѓусебно со ослободувањето на надоместокот од ставот (5) на овој член.

(7) Обврзникот за плаќање на надоместокот од членовите 183 и 184 на овој закон може до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина да поднесе барање за враќање на надоместокот од членовите 183, 184 и 185 на овој закон, за количината која е извезена.

(8) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите, ја пропишува постапката и начинот за ослободување од плаќање на надоместокот од ставовите (1) до (5) на овој член.

(9) Ослободување од плаќање на идниот надоместок се остварува со поднесување на барање за ослободување од плаќање на надоместок, од страна на правните и физичките лица од ставовите (1), (2), (3), (4) и (5) на овој член доставено до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(10) Кон барањето од ставот (9) на овој член се приложуваат образложение на барањето и дополнителна документација определена со прописот од ставот (8) на овој член.

(11) За барањето од ставот (9) на овој член одлучува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(12) Условите, начинот и постапката за враќање на надоместоците од ставот (7) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

Член 166

Обврска, начин и постапка за утврдување, пресметување, уплатување и рокови за пресметување и уплатување на надоместокот

(1) Начинот и постапката на утврдување, пресметување, уплатување, како и роковите за пресметување и уплатување на надоместоците ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите.

(2) Во постапката за утврдување, пресметување, уплатување на надоместокот и утврдување на роковите за пресметување и уплатување, се применуваат одредбите од Законот за општата управна постапка, Законот за утврдување и наплата на јавните приходи и Законот за персонален данок на доход, доколку со овој закон поинаку не е определено.

(3) Обврзникот за плаќање на надоместокот е должен навремено и правилно да го пресметува и уплатува надоместокот, како и да води, одржува и чува уредна и точна евиденција за пресметаниот и уплатениот надоместок.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите донесува поблиски прописи за начинот и постапката за водење, одржување и чување на евиденцијата од ставот (3) на овој член.

(5) Надлежна за контрола на утврдувањето, пресметувањето и уплатата на надоместокот, ослободувањето од плаќањето на идниот надоместок, како и за почитување на роковите за уплатување на надоместоците е Управата за јавни приходи.

Член 167

Решение за плаќање надоместок од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(1) Утврдувањето и пресметување на надоместокот од членот 179 ставови (1), (2), (4), (5) и (8) на овој закон го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, при издавањето на дозволата за увоз или извоз.

(2) Обврзниците го плаќаат надоместокот врз основа на решение кое го донесува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Во решението од ставот (2) на овој член се определува и рокот во кој треба да се уплати надоместокот.

(4) Против решението од ставот (2) на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на финансиите во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(5) Жалбата од ставот (4) на овој член не го задржува извршувањето на решението.

Член 168

Решение за плаќање надоместок од царинскиот орган

(1) Пресметување на надоместокот од членот 179 ставови (3) и (6) на овој закон го врши царинскиот орган при спроведувањето на царинската постапка за извоз, врз основа на нето количината на извозот што се реализира и дозволата за извоз издадена од органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Против решението од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на финансиите во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(3) Жалбата од ставот (2) на овој член не го задржува извршувањето на решението.

Член 169

Наплата на пристигнати неплатени надоместоци и присилна наплата на надоместоците

(1) Наплатата на пристигнатите неплатени износи на надоместоците, утврдени врз основа на решенијата од членот 167 на овој закон, заедно со каматите кои им припаѓаат, ги врши банката кај која обврзникот врши платен промет.

(2) Наплатата од ставот (1) на овој член се врши со пренос на средствата од сметката на обврзникот на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, согласно со членот 162 став (4) од овој закон, врз основа на извршното решение на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Извршното решение од ставот (2) на овој член се спроведува со извршен налог на банката, за пренос на средствата од сметката на обврзникот.

(4) Во поглед на наплатата на пристигнатите неплатени износи на надоместоците, присилната наплата на надоместоците и трошоците за присилна наплата, каматата, роковите на застареност и враќањето на погрешно пресметаниот надоместок, соодветно се применуваат одредбите од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи, освен доколку поинаку не е определено со овој закон.

Член 170

Застареност

(1) Обврската за плаќање на надоместокот застарува пет години по истекот на годината во која требало да биде пресметан.

(2) Правото на ослободување од плаќање на надоместок застарува за три години по истекот на годината кога е извршена наплатата на надоместокот за кој се бара ослободување.

Член 171

Евиденција на обврзниците

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен да води евиденција на обврзниците за плаќање на надоместоците.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува содржината, начинот и роковите за воспоставување, одржување и водење на евиденцијата на обврзниците, како и начинот на доставување на податоците за водење на евиденцијата.

(3) Обврзникот за плаќање на надоместокот е должен, во рок од 15 дена од денот на настанувањето на обврската за плаќање на надоместокот, до органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина, да достави податоци заради негово евидентирање, во согласност со прописот од ставот (2) на овој член.

(4) Обврзникот запишан во евиденција е должен да го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за престанувањето со работата или промената на дејноста, во рок од 15 дена од денот на настанувањето на тие промени.

Член 172

Програма за инвестирање во животната средина

(1) Финансирање и реализирање на активностите од областа на животната средина од членот 174 на овој закон се врши врз основа на годишна програма за инвестирање во животната средина (во натамошниот текст: програмата).

(2) Програма од ставот (1) на овој член се изготвува во согласност со Националниот акционен план за заштита на животната средина, Просторниот план на Република Македонија, другите стратегии, програми и акти од областа на животната средина, како и во согласност со меѓународните договори ратификувани од страна на Република Македонија.

(3) Програмата од ставот (1) на овој член за одредена фискална година се доставува до Владата на Република Македонија во рок од 30 дена од денот на објавувањето на Буџетот на Република Македонија за истата фискална година во “Службен весник на Република Македонија”.

(4) Програмата од ставот (1) на овој член ја донесува Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Програмата од ставот (1) на овој член се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ја реализира програмата од ставот (1) на овој член преку пласирање на средства за целосно или делумно финансирање на програми, проекти и други активности.

(6) За програми, проекти и други активности од ставот (5) на овој член подобни за финансирање со средствата од програмата особено се сметаат: набавка на опрема наменета за директна заштита на животната средина и заштита и унапредување на здравјето на луѓето; изготвување на инвестициона документација и студии за изводливост (физибилити студии) и нивна реализација; изработка на оперативни планови и реализација на одделни фази на оперативните планови од дозволата за усогласување; изведување на градежни работи за директна заштита на животната средина; поттикнување на селектирање, рециклирање и отстранување на отпад; усогласување со нормите и стандардите на животната средина; изработка на студии и плански документи за заштита и унапредување на биолошката разновидност; едукација и обука на кадри и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина.

(7) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина до Владата на Република Македонија поднесува годишен извештај во врска со реализацијата на програмата од ставот (1) на овој член за претходната година.

Член 173

Корисници на средствата

Корисници на средствата од програмата од членот 172 на овој закон се правни и физички лица, вклучувајќи ги и органите на државната власт, како и органите на општините, на градот Скопје и на општините во градот Скопје и органите на месните заедници во општините, кои реализираат програми, проекти и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина и природата.

Член 174

Намена на средствата

(1) Средствата од програмата од членот 172 на овој закон се користат за финансирање на подготовката и спроведувањето на програми, проекти и други активности од членот 172 став (6) на овој закон, како и за преземање превентивни мерки и мерки за поттикнување, зачувување, одржливо користење, заштита и унапредување на животната средина и кои особено имаат за цел:

- заштита, зачувување и подобрување на квалитетот на воздухот, земјиштето, ублажување на климатските промени; заштита на озонската обвивка и заштита од радијација,
- санирање и изградба на депонии за отпад, поттикнување на намалувањето на настанување на отпадот, преработка и селектирање на отпадот,
- унапредување и заштита на биолошката разновидност,
- унапредување и заштита на здравјето на луѓето,
- поттикнување на почисто производство,
- замена на користење на фосилни горива со природен гас, биолошки горива и други видови на горива прифатливи за животната средина,
- подигнување на јавната свест во областа на животната средина,
- подобрување на мониторингот и оценувањето на состојбата во животната средина и воведување на начин на управување со животната средина,
- поттикнување на одржливо користење на природните добра,
- поттикнување за исполнување на еколошките стандарди при вршење на стопански дејности и активности,
- поттикнување на образовни, истражувачки и развојни студии, програми, проекти и други слични активности за заштита и унапредување на животната средина и природата,
- поддршка на невладини и непрофитабилни организации од областа на животната средина,
- поддршка на изработка на локални акциони планови за заштита на животната средина и
- поттикнување на одржлив развој на руралните простори.

(2) При доделувањето на средствата од програмата од членот 172 на овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина особено цени дали програмите, проектите и активностите предизвикуваат забележителни и мерливи еколошки ефекти, дали истите се усогласени со стратегиите, плановите и програмите на Република Македонија и на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, дали истите се во согласност со приоритетите и целите за заштита на животната средина или приоритетите за заштита на определен медиум или унапредување на состојбата во определена област на животната средина и дали истите се во согласност со обврските од меѓународните договори кои ги ратификувала Република Македонија.

Член 175

Начин на доделување на средства

(1) Доделувањето на средствата од програмата од членот 172 на овој закон, се врши по пат на јавен конкурс којшто го објавува и спроведува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, средствата од програмата од членот 172 на овој закон, може да се доделат и со одлука на Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, доколку:

- средствата се наменуваат за изградба на инфраструктурни објекти за заштита на животната средина од поширок јавен интерес,
- изградбата на објектите е предвидена со планските документи од областа на животната средина и
- намената на средствата е утврдена во програмата од членот 172 на овој закон.

Член 176

Кофинансирање на проекти и програми

(1) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, како деловна страна, може со средствата од програмата од членот 172 на овој закон, во согласност со членот 175 на овој закон, да учествува и во кофинансирање на програми, проекти и други слични активности од членот 174 на овој закон кои ги организира и финансира општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, месните заедници, правните и физичките лица, како и меѓународните организации, финансиски и други слични институции.

(2) Во случаите кога средствата се доделуваат како кофинансирање, корисникот на средствата е должен да распише јавен повик за избор на најповолен понудувач.

Член 177

Средства од домашни и странски донатори

Средствата од домашни и странски донатори се пласираат за реализација на програми, проекти и други слични активности на начин и под услови определени од донаторот.

Член 178

Договор за доделување на средства

(1) За доделување на средствата од програмата од членот 172 на овој закон, се склучува договор меѓу органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина и корисникот на средствата.

(2) Корисникот на средствата е должен доделените средства да ги користи на начин, под услови и за намените утврдени со договорот и во согласност со овој закон.

(3) За време и по завршувањето на договорот од ставот (2) на овој член, корисникот е должен до органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, да поднесе извештај со ревизија за реализација на средствата определени со договорот, како и извештај за постигнатите еколошки ефекти со реализацијата.

Висината на надоместоците за увоз и извоз

(1) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на протектирани или употребувани гуми изнесува:

- за патнички автомобили 60,00 ден/парче и
- за автобуси, камиони и други возила 150,00 ден/парче.

(2) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на употребувани фрижидери, замрзнувачи и други уреди за ладење и замрзнување изнесува, и тоа:

- со зафатнина до 250 литри 200 ден/парче,
- со зафатнина од 250 до 340 литри 300 ден/парче и
- со зафатнина од 340 до 900 литри 400 ден/парче.

(3) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за извоз на загрозе-ни или строго заштитени растенија и делови на растенија, гранки и други делови од расте-нија собрани од природата, изнесува за:

- модра смрека 1,30 ден/кг,
- дабов лишај 1,00 ден/кг,
- мечкино уво 3,00 ден/кг,
- кантарион 0,80 ден/кг,
- печурки - свежи 1,00 ден/кг,
- печурки - конзервирани 2,00 ден/кг,
- печурки - суви 4,00 ден/кг и
- други растенија 1,00 ден/кг.

(4) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на супстан-ции што ја осиромашуваат озонската обвивка, а се класифицирани со анексите на Монтре-алскиот протокол, изнесува за:

- супстанции од Анекс А, група I и II
- супстанции од Анекс Б, група I, II и III и
- супстанции од Анекс Ц, група II 64,00 ден/кг,
- супстанции од Анекс Е, група I 100,00 ден/кг и
- супстанции од Анекс Ц, група I 6,00ден/кг.

(5) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на отпадоци и остатоци од олово; пепел и остатоци што содржат главно олово; отпадоци и остатоци од потрошени примарни ќелии, потрошени примарни батерии и потрошени електрични аку-мулатори и отпадоци и остатоци што содржат олово, изнесува за:

- пепел и остатоци 20,00 ден/кг,
- отпадоци и остатоци 25,00 ден/кг и
- отпадоци и остатоци од примарни ќелии,
- примарни батерии и електрични акумулатори,
- потрошени примарни ќелии, потрошени
- примарни батерии и потрошени електрични
- акумулатори 200,00 ден/тон.

- (6) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за извоз на:
- мекотелци со черупки или без черупки и за полжави собрани од природата 1,00 ден/кг и
  - други заштитени диви видови собрани од природата 1,00 ден/кг.
- (7) Висината на надоместокот што се плаќа при увоз на:
- 1) употребувани моторни возила за превоз на десет или повеќе лица, вклучувајќи го и возачот и со клипен мотор со внатрешно согорување со палење со помош на компресија или со помош на свеќички, изнесува 6.000,00 ден/парче;
  - 2) употребувани патнички автомобили и други моторни возила главно конструирани за превоз на лица, освен возилата од точката 1 на овој став, со клипен мотор (освен ротационен клипен мотор) со внатрешно согорување со палење со помош на свеќички:
    - со зафатнина на цилиндарот што не надминува 1.000 см³, изнесува 2.500,00 ден/парче,
    - со зафатнина на цилиндарот што надминува 1.000 см³, но не надминува 1.500 см³, изнесува 3.500,00 ден/парче,
    - со зафатнина на цилиндарот што надминува 1.500 см³, но не надминува 3.000 см³, изнесува 4.000,00 ден/парче и
    - со зафатнина на цилиндарот што надминува 3.000 см³, изнесува 5.000,00 ден/парче;
  - 3) употребувани патнички автомобили и други моторни возила главно конструирани за превоз на лица, освен возилата од точката 1 на овој став, со клипен мотор со внатрешно согорување на палење со помош на компресија (дизел и полудизел):
    - со зафатнина на цилиндарот што не надминува 1.500 см³, изнесува 4.000,00 ден/парче,
    - со зафатнина на цилиндарот што надминува 1.500 см³, но не надминува 2.500 см³, изнесува 5.000,00 ден/парче и
    - со зафатнина на цилиндарот што надминува 2.500 см³, изнесува 6.000,00 ден/парче;
  - 4) употребувани моторни возила за превоз на стоки, со клипен мотор со внатрешно согорување на палење со помош на компресија (дизел и полудизел):
    - со бруто маса што не надминува 5 т, изнесува 7.500,00 ден/парче,
    - со бруто маса што надминува 5 т, но не надминува 20 т, изнесува 10.000,00 ден/парче и
    - со бруто маса што надминува 20 т, изнесува 12.500,00 ден/парче и
  - 5) употребувани моторни возила за превоз на стоки, со клипен мотор со внатрешно согорување со палење со помош на свеќички:
    - со бруто маса што не надминува 5 т, изнесува 6.000,00 ден/парче и
    - со бруто маса што надминува 5 т, изнесува 8.500,00 ден/парче.
- (8) Висината на надоместокот што се плаќа за добивање на дозвола за увоз на употребувани магнетофони и други апарати за снимање звук, приемни апарати за телевизија, видеомонитори, видеопроектори, изнесува 200,00 ден/парче.
- (9) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставовите (1), (2), (4), (5) и (8) на овој член е правното лице кое бара дозвола за увоз на производите.
- (10) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (7) на овој член е правното или физичкото лице кое ги увезува производите.
- (11) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставовите (3) и (6) на овој член е правното лице кое бара дозвола за извоз на производите.
- (12) Надоместокот од ставовите (1), (2), (4), (5) и (8) на овој член го пресметува и наплатува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина при

издавањето на дозволата за увоз или извоз и се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, пред издавањето на дозволата, а надоместокот од ставот (7) на овој член го пресметува и наплатува царинскиот орган, при наплата на царинските давачки и се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(13) Надоместокот од ставовите (3) и (6) на овој член го пресметува и наплатува царинскиот орган, при наплата на царинските давачки во царинската постапка за извоз и се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(14) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува видовите на производите во врска со надоместоците од ставот (7) на овој член.

(15) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува другите видови на заштитени диви видови растенија и животни собрани од природата, во врска со надоместоците од ставот (3) алинеја 8 и ставот (6) алинеја 2 на овој член.

Член 180

Висината на надоместоците за моторни возила и пловни објекти

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при регистрација на моторни возила и пловни објекти, изнесува:

- за возила без уред за пречистување - катализатор, во висина од 4% од основното осигурување и

- за возила со уред за пречистување - катализатор, во висина од 2% од основното осигурување.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правно или физичко лице на чие име е регистрирано моторното возило, односно пловниот објект.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член го пресметува и наплатува правното лице надлежно за регистрација на моторните возила и пловните објекти и го уплатува еднаш неделно на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

Член 181

Висината на надоместоците за сеча на дрва

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при сеча на дрва се утврдува со Законот за шумите.

(2) Надоместокот од ставот (1) на овој член, се уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

Член 182

Висината на надоместоците за управување со отпад

(1) Висината на надоместокот што се плаќа за создавање индустриски неопасен отпад, изнесува

- 0,5% од утврдената цена за извршена услуга за собирање на отпад.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е физичко или правно лице кое го создава отпадот од ставот (1) на овој член.

(3) Надоместокот од ставот (1) на овој член го пресметува давателот на услуга за собирање на отпад, а го наплатува при наплата на цената за извршена услуга за собирање на отпад и го прикажува одвоено на сметката.

(4) Давателот на услуга од ставот (3) на овој член е должен еднаш месечно да го уплатува наплатениот надоместок на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

Член 183

Висината на надоместоците за тутунски производи

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при производство и увоз на тутунски производи:

- за една произведена или увезена цигара што содржи тутун, изнесува 0,05 ден/парче и

- за една произведена или увезена пура или цигарилос што содржи тутун, изнесува 0,0160 ден/парче.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое произведува тутунски производи.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое увезува тутунски производи.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (2) на овој член го пресметува производителот кој е должен да го уплати надоместокот на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најкасно 30 дена од денот на пуштањето на тутунските производи од акцизниот склад во слободно-правниот промет.

(5) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (3) на овој член го пресметува и наплатува царинскиот орган при наплата на царинските давачки за увоз и го уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(6) Надоместокот за производство на тутунски производи не се плаќа, доколку количината на производите што се фактурира е извезена.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количината на производот на кој не е пресметан надоместокот е извезен од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на тутунски производи, за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (1) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на тутунски производи, во согласност со прописот од членот 165 став (12) на овој закон.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите ги пропишува видовите на производите во врска со надоместоците од ставот (1) на овој член

Член 184

Висината на надоместоците за нафтени деривати

(1) Висината на надоместокот што се плаќа при увоз на нафтени деривати или производство на нафтени деривати, изнесува за:

1) моторен бензин, и тоа:

- моторен бензин со содржина на олово повисока од 0,013 г/л и авионски бензин, изнесува 0,15 ден/л и

- безоловен бензин со содржина на олово до 0.013 г/л, изнесува 0,08 ден/л;

2) гасно масло, и тоа за употреба како:

- гориво за дизел мотори, изнесува 0,03 ден/л и

- масло за горење екстра лесно, изнесува 0,04 ден/л и

3) масло за горење M1, M2 (мазут), изнесува 0,05 ден/кг.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое произведува нафтени деривати.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното лице кое увезува нафтени деривати.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (2) на овој член го пресметува производителот кој е должен да го уплати на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најкасно 30 дена од денот на фактурирањето на нафтените деривати при пуштањето во слободно-правен акцизен промет, согласно со Законот за акцизите и го прикажува одвоено во фактурата.

(5) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (3) на овој член го пресметува царинскиот орган при наплата на царинските давачки и го уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(6) Надоместокот од ставот (1) на овој член не се плаќа, доколку количината на производите што се фактурирани се извезат.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количината на производот на кој не е пресметан надоместокот е извезен од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на нафтени деривати, за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (1) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на нафтени деривати, во согласност со прописот од членот 165 став (12) на овој закон.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите поблиску ги определува видовите на производи во врска со надоместоците од ставот (1) на овој член.

Висината на надоместоците за пластични производи и амбалажа од пластични маси

(1) Висината на надоместокот што се плаќа за пластика и пластични производи изнесува:

1) вреќи и кеси за транспорт или пакување на стоки 10,00 ден/кг и

2) производи спакувани во амбалажа од пластични маси со зафатнина или маса:

а) за производи во течна состојба:

- 0,5 л или помала	2,50 ден/1000парчиња,
- 1 л или помала, но поголема од 0,5 л	4,00 ден/1000парчиња,
- 1,5 л или помала, но поголема од 1 л	5,50 ден/1000парчиња,
- 2 л или помала, но поголема од 1,5 л	6,00 ден/1000парчиња,
- 3 л или помала, но поголема од 2 л	7,50 ден/1000парчиња,
- 5 л или помала, но поголема од 3 л	8,50 ден/1000парчиња,
- 10 л или помала, но поголема од 5 л	10,00ден/1000парчиња,
- 50 л или помала, но поголема од 10 л	11,00ден/1000парчиња и
- поголема од 50 л	12,00ден/1000парчиња и

б) за производи во цврста состојба:

- 0,5 кг или помала	1,20 ден/200 парчиња,
- 1 кг или помала, но поголема од 0,5 кг	1,50 ден/200 парчиња,
- 1,5 кг или помала, но поголема од 1 кг	1,80ден/200 парчиња,
- 2 кг или помала, но поголема од 1,5 кг	2,10ден/200 парчиња,
- 3 кг или помала, но поголема од 2 кг	2,40ден/200 парчиња,
- 5 кг или помала, но поголема од 3 кг	2,70ден/200 парчиња,
- 10 кг или помала, но поголема од 5 кг	3,00ден/200 парчиња,
- 50 кг или помала, но поголема од 10 кг	3,30ден/200 парчиња и
- поголема од 50 кг	3,60ден/200 парчиња.

(2) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е правното или физичкото лице кое ги произведува производите од ставот (1) на овој член.

(3) Обврзник за плаќање на надоместокот од ставот (1) на овој член е и правното лице кое ги увезува производите од ставот (1) на овој член.

(4) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (2) на овој член го пресметува производителот кој е должен да го уплати надоместокот на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка, најкасно 30 дена од денот на фактурирањето на производите при пуштањето во слободно-правниот промет од ставот (1) на овој член и го прикажува одвоено во фактурата.

(5) Надоместокот од ставот (1) на овој член за обврзникот од ставот (3) на овој член го пресметува царинскиот орган при наплата на царинските давачки за увоз и го уплатува на соодветната уплатна сметка во рамките на трезорската сметка.

(6) Надоместокот од ставот (1) на овој член не се плаќа доколку количината на производите што се фактурирани се извезат.

(7) Во случајот од ставот (6) на овој член производителот што го фактурирал производот е должен кон фактурата да приложи извозна царинска декларација од извозникот како доказ дека количината на производот на кој не е пресметан надоместокот е извезен од Република Македонија.

(8) Во случај на извоз на производите од ставот (1) на овој член за кои претходно е наплатен надоместокот од ставот (1) на овој член, обврзникот има право на враќање на уплатениот надоместок за извезената количина на производите од ставот (1) на овој член, во согласност со прописот од членот 165 став (12) на овој закон.

(9) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на финансиите поблиску ги определува видовите на производи во врска со надоместоците од ставот (1) на овој член.

ХИХ ОДРЖЛИВ РАЗВОЈ И ГЛОБАЛНИ ПРАШАЊА ОД ОБЛАСТА НА ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Член 186

Одржлив развој

(1) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во соработка со другите органи на државната управа и други институции и со општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, е должен да се грижи за имплементирање на принципите на одржлив развој, како и да го промовира и поддржува одржливиот развој во Република Македонија.

(2) Заради усогласување на економскиот развој, социјалниот напредок и заштитата на животната средина на национално ниво, Владата на Република Македонија може да изработи Национална стратегија за одржлив развој. Националната стратегија за одржлив развој ја усвојува Владата на Република Македонија, која е должна пред усвојувањето да ја достави на разгледување до Собранието на Република Македонија.

(3) Заради усогласување на економскиот развој, социјалниот напредок и заштитата на животната средина на локално ниво, на предлог на градоначалникот, советите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, можат да усвојат Локална агенда 21, како локален стратешки, плански и програмски документ за одржлив развој, во согласност со принципите за одржлив развој од ставот (1) на овој член и Стратегијата за одржлив развој од ставот (2) на овој член.

(4) Заради усогласување на содржината и начинот на изготвување на Локалната агенда 21 од ставот (3) на овој член, министерот кој раководи со органот на државна управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на локалната самоуправа, донесуваат методологија за изготвување на Локална агенда 21.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина спроведува постапка за оценка на влијанијата на Локалната агенда 21 од ставот (3) на овој член во согласност со постапката од Главата X на овој закон.

Национален план за ублажување на климатските промени

(1) Заради стабилизирање на концентрациите на стакленичките гасови, на ниво со коешто би се спречило опасното антропогено влијание во климатскиот систем во временска рамка доволна за да им се овозможи на екосистемите природно да се адаптираат на климатските промени, во согласност со начелото за меѓународна соработка, како и во согласност со целите на националниот социјален и економски развој, се донесува Национален план за ублажување на климатските промени (во натамошниот текст: Национален план за климатски промени).

(2) Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член особено содржи:

- национален инвентар на емисиите на стакленички гасови,
- анализа и проекции на емисиите на стакленички гасови за намалување на емисиите на стакленички гасови,
- процена на ранливоста и мерки за адаптација,
- информации и картографски прикази за активностите за мониторинг, истражување и систематско следење на климатските промени,
- акционен план и мерки за ублажување на климатските промени,
- економска анализа на предлогот на мерките за спречување на причините и за ублажување на климатските промени,
- надлежни органи, институции и други правни лица за спроведување на националниот план, акциониот план и мерките за спречување на причините и за ублажување на климатските промени,
- опис на активностите и резултатите од учеството на јавноста при подготвување на планот,
- опис на активностите и резултатите од подигнување на јавната свест, едукацијата и од стручно оспособување на научниот, техничкиот и раководниот кадар,
- информации за остварување на обврските преземени со меѓународни договори кои се однесуваат на климатските промени ратификувани од Република Македонија и
- други работи определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член се донесува за период од шест години.

(4) Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, го донесува Владата на Република Македонија.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството; органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата; органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на економијата; органот на државната управа надлежен за вршење на хидрометеоролошките работи, органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на транспортот и врските и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на здравството, е надлежен за изработка на Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член и го доставува до Владата на Република Македонија.

(6) Поблиската содржина и начинот на изработката на Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член, се определува со методологијата пропишана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(7) Определбите во Националниот план за климатски промени од ставот (1) на овој член, задолжително треба да се имаат предвид при изготвувањето на другите стратешки документи со кои се определува политиката и целите на користење на земјиштето, целите на развојот на стопанството во Република Македонија, искористувањето на природните ресурси и заштитата на животната средина.

Член 188

Национален инвентар на антропогени емисии по извори и понори на стакленички гасови

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, усвојува Национален инвентар на антропогени емисии по извори и понори на стакленички гасови (во натамошниот текст: Национален инвентар).

(2) Националниот инвентар од ставот (1) на овој член е составен дел на Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги пропишува поблиските услови, начинот и постапката за изготвување на инвентарот од ставот (2) на овој член.

(4) Националниот инвентар од ставот (1) на овој член се изготвува еднаш на три години.

Член 189

Акционен план на мерки и активности за спречување на причините и ублажување на негативните ефекти од климатските промени

(1) Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина усвојува Акционен план за спречување на причините и ублажување на негативните ефекти од климатските промени (во натамошниот текст: Акционен план за климатски промени).

(2) Акциониот план за климатски промени од ставот (1) на овој член е составен дел на Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(3) Акциониот план за климатски промени од ставот (1) на овој член особено содржи:

- институционални и правни мерки,
- превентивни мерки и активности за намалување на емисиите на стакленичките гасови,
- мерки и активности за ублажување на негативните ефекти од климатските промени,
- мерки за едукација и подигнување на јавната свест,
- мерки за стручно оспособување на научниот, техничкиот и раководниот кадар и

- временска рамка и финансиски план за реализација на предвидените мерки и активности. При изготвување на финансискиот план се зема во предвид економската анализа изготвена согласно со членот 187 став (2) алинеја 8 од овој закон.

(4) Акциониот план за климатски промени од ставот (1) на овој член се ажурира и по потреба се дополнува најмалку на секои три години.

Член 190

Спроведување на Националниот план и известување за спроведувањето

(1) Органите, институциите и другите правни лица од членот 187 став (2) алинеја 9 на овој закон се должни, самостојно или во соработка со другите органи, институции и другите правни лица, да ги преземаат сите неопходни мерки и активности утврдени со Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(2) Органите, институциите и другите правни лица од членот 187 став 2 алинеја 9 на овој закон се должни до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, најмалку еднаш годишно, да достават извештај за реализацијата на мерките и активностите утврдени со Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

(3) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е должен, најмалку еднаш на три години, да ја известува Владата на Република Македонија за спроведувањето на Националниот план за климатски промени од членот 187 на овој закон.

Член 191

Национален план за справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши

(1) Заради справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши, во согласност со начелото за меѓународна соработка, начелото на интегрираност, како и во согласност со целите на националниот социјален и економски развој, се донесува Национален план за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши (во натамошниот текст: Национален план против опустинување).

(2) Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член особено содржи:

- опис и процена на состојбата со опустинувањето,
- приоритети за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши,
- акциона програма за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши,
- економска анализа,
- надлежни органи, институции и други правни лица за спроведување на националниот план, акционата програма и мерките за спречување за земјиштата што сè уште не се деградирани или се благо деградирани, како и мерки за ублажување на ефектите од опустинувањето и сушите,

- опис на активностите и резултатите од учеството на јавноста при подготвување на планот,

- опис на активностите и резултатите од подигнување на јавната свест, едукацијата и од стручно оспособување на научниот и техничкиот кадар,

- информации за остварување на обврските преземени со меѓународни договори кои се однесуваат на справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши ратификувани од Република Македонија и

- други работи определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина

(3) Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член се донесува за период од шест години.

(4) Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, го донесува Владата на Република Македонија.

(5) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството и органот на државната управа надлежен за вршење на хидрометеоролошките работи, е надлежен за изработка на Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член и го доставува до Владата на Република Македонија.

(6) Поблиската содржина и начинот на изработката на Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член, се определува со методологијата пропишана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(7) Определбите во Националниот план против опустинување од ставот (1) на овој член, задолжително треба да се имаат предвид при изготвувањето на другите стратешки документи со кои се определува политиката и целите на користење на земјиштето, целите на развојот на стопанството во Република Македонија, искористувањето на природните ресурси и заштитата на животната средина.

Член 192

Акциона програма за справување со опустинувањето и ублажувањето на ефектите од суши

(1) Со цел за идентификување на факторите кои придонесуваат кон опустинувањето и неопходните практични мерки во борба против опустинувањето и за ублажување на ефектите од суши, Владата на Република Македонија, на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството, усвојува Акциона програма за справување со опустинувањето и ублажување на ефектите од суши (во натамошниот текст: Акциона програма против опустинување).

(2) Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член е составен дел на Националниот план против опустинување од членот 195 на овој закон.

(3) Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член особено содржи:

- институционални и правни мерки,
- превентивни мерки и активности за предвидување, спречување и минимизирање на причините за опустинување, како и превентивни мерки за земјишта што сè уште не се деградирани или се благо деградирани,
- мерки за обезбедување на навремено предупредување за суши,
- мерки и активности за ублажување на негативните ефекти од опустинувањето и сушите,
- мерки за едукација и подигнување на јавната свест,
- мерки за стручно оспособување на научниот, техничкиот и раководниот кадар,
- временска рамка и финансиски план за реализација на предвидените мерки и активности. При изготвување на финансискиот план се зема предвид економската анализа изготвена согласно со членот 191 став (2) алинеја 4 од овој закон и
- други мерки и активности определени од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството.

(4) Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член се ажурира најмалку на секои три години.

(5) Со цел за справување со промените во општествено- економските, биолошките и геофизичките околности, Акционата програма против опустинување од ставот (1) на овој член може да се дополнува и изменува и во рок пократок од оној утврден со ставот (4) од овој член.

Член 193

Спроведување на Националниот план и известување за спроведувањето

(1) Органите, институциите и другите правни лица од членот 191 став (2) алинеја 5 на овој закон се должни, самостојно или во соработка со другите органи, институции и други правни лица, да ги преземаат сите неопходни мерки и активности утврдени со Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон.

(2) Органите, институциите и другите правни лица од членот 191 став (2) алинеја 5 на овој закон се должни до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, најмалку еднаш годишно, да достават извештај за реализацијата на мерките и активностите утврдени со Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон.

(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството поблиску ги пропишува критериумите за следење и оценување на спроведувањето на Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон, како и содржината и постапката за доставување на извештајот од ставот (2) на овој член.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на земјоделството, шумарството и водостопанството е должен, најмалку еднаш на три години, да ја известува Владата на Република Македонија за спроведувањето на Националниот план против опустинување од членот 191 на овој закон.

XX НАДЗОР

Член 194

Надлежни органи

(1) Надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(2) Инспекцискиот надзор над примената на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон го врши Државниот инспекторат за животна средина, преку државните инспектори за животна средина и инспектори за заштита на природата.

(3) За работите од надлежност на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, утврдени со овој закон, инспекциски надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон го вршат овластени инспектори за животна средина на општината, овластени инспектори за животна средина на градот Скопје и овластени инспектори за животна средина на општините во градот Скопје (во натамошниот текст: овластени инспектори за животна средина).

(4) Инспекциски надзор над примена на овој закон во делот на прометот со производи, полупроизводи, суровини, хемиски супстанции и пакувања и означување на производите и пакувања со информации за влијанието врз животната средина врши Државниот пазарен инспекторат, преку државните пазарни инспектори, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, преку државните санитарни и здравствени инспектори, Фитосанитарната управа преку фитосанитарниот инспектор и Државниот инспекторат за земјоделство преку државните инспектори за земјоделство.

(5) Инспекциски надзор над примената на овој закон во делот на прометот со производи, полупроизводи и суровини наменети за човекова употреба за исхрана и пиење и нивните пакувања и означување со информации за влијанието врз животната средина врши Дирекцијата за храна преку инспекторите за храна.

Член 195

Начин на вршење на работите на инспекторите

Државните инспектори за животна средина, инспекторите за заштита на природата и овластените инспектори за животна средина, заради подобра примена на овој закон и другите закони од областа на животната средина во кои имаат овластувања, своите задачи ги извршуваат на начин и во постапка пропишани од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 196

Државни инспектори за животна средина, инспектори за заштита на природата и овластени инспектори за животна средина

(1) Државни инспектори за животна средина во Државниот инспекторат за животна средина, можат да бидат лица со најмалку три години работно искуство и високо образование од следниве области: дипломиран инженер за заштита на животната средина, дипломиран машински инженер, дипломиран инженер технолог, дипломиран инженер металург, дипломиран рударски инженер, дипломиран инженер хемичар, дипломиран инженер метеоролог, доктор по медицина, дипломиран географ, дипломиран градежен инженер, дипломиран биолог, дипломиран инженер агроном, дипломиран шумарски инженер, дипломиран електро инженер, дипломиран инженер физичар, дипломиран инженер архитект, дипломиран инженер по хортикултура и дипломиран инженер геолог.

(2) Инспекторите за заштита на природата во Државниот инспекторат за животна средина треба да ги исполнуваат условите утврдени со Законот за заштита на природата.

(3) Едно лице може да ги врши работите со кои е овластен инспекторот за животна средина и инспекторот за заштита на природата, доколку ги исполнува условите пропишани за инспектор за животна средина утврдени со овој закон и ги исполнува условите пропишани за инспектор за заштита на природата утврдени со Законот за заштита на природата, врз основа на решение донесено од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животна средина.

(4) Овластени инспектори за животна средина можат да бидат лица со најмалку една година работно искуство и високо образование од областите од ставот (1) на овој член.

Член 197

Службена легитимација

(1) Службеното својство на државен инспектор за животна средина, инспектор за заштита на природата и овластен инспектор за животна средина се докажува со легитимација.

(2) При вршење надзор инспекторите од членот 194 на овој закон се должни да ја покажат легитимацијата од ставот (1) на овој член.

(3) Легитимацијата од ставот (1) на овој член за инспекторите за животна средина и инспекторите за заштита на природата ја издава и одзема министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина .

(4) Легитимацијата од ставот (1) на овој член за овластените инспектори за животна средина ја издава и одзема градоначалникот на општината ,односно градоначалникот на градот Скопје .

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува образецот, формата и содржината на легитимацијата од ставот (1) на овој член, како и начинот и постапката за издавање и за одземање на легитимацијата.

**Делокруг на Државниот инспектор за животна
средина**

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг, инспекторот за животна средина има право:

1) да утврди дали се испуштаат загадувачки материји и супстанции во животната средина којашто ги надминува пропишаните норми (член 20);

2) да утврди дали се произведуваат и увезуваат превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и за бучава (член 20);

3) да утврди дали се градат или реконструираат инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди од системот за заштитата на животната средина (член 20);

4) да утврди дали се произведуваат, пуштаат во промет и употребуваат одделни производи, супстанции и се вршат одделни активности и услуги и покрај забраната од членот 21 на овој закон;

5) да утврди дали се врши увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија на опасните супстанции, штетните материји и производи, спротивно на ограничувањето и контролата од членот 22 на овој закон;

6) да утврди дали се користи домашна или увезена технологија или технолошка линија, производ, полупроизвод и суровина којашто не ги исполнува пропишаните норми за заштита на животната средина (член 23 став (1));

7) да утврди дали технологиите или технолошките линии, производите, полупроизводите и суровините коишто се увезуваат се забранети во земјата производител или во земјата извозник, од причини за заштита на животната средина (член 23 став (2));

8) да утврди дали е изработен елаборат за влијанието на проектот врз животната средина, да изврши увид дали се исполнуваат условите од елаборатот за животната средина, како и дали елаборатот е доставен до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот (член 24);

9) да утврди дали се пуштаат во промет производи, полупроизводи, суровини, хемикалии, како и нивните пакувања, на кои нема ознака за можноста за загадување или за можно штетно влијание врз животната средина (член 27 став (1));

10) да утврди дали се пуштаат во промет полупроизводи, суровини и хемикалии во пакување кое не е означено согласно со членот 27 став (3) на овој закон;

11) да утврди дали се чуваат податоците за користењето на природните богатства, суровини и енергија, за емисиите на загадувачки материји и супстанции, видовите, карактеристиките и количеството отпад и другите податоци предвидени со овој или со друг закон (член 28 став (2));

12) да утврди дали се рекламира, етикетира и пушта во промет производ означен со еколошка ознака, на начините и според критериумите кои не се во согласност со членот 29 од овој закон;

13) да изврши увид и контрола во спроведување на условите од доброволниот договор (член 30);

14) да утврди дали се врши мониторинг на изворите на емисија со која се загадува еден или повеќе медиуми на животната средина, на имисиите, односно на искористувањето на

природни богатства (член 36 став (1)), како и да утврди дали се исполнуваат должностите од членот 36 став (5) на овој закон;

15) да утврди дали при мониторингот се користат уреди и инструменти одобрени во постапката за верификација на мерилата и истите се одржуваат во исправна состојба (член 36 став (2));

16) да утврди дали се врши мониторинг, во согласност со условите содржани во интегрираната еколошка дозвола (член 36 став (4));

17) да утврди дали податоците добиени од мониторингот се доставуваат на начин и под услови што ги пропишува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 37 став (2));

18) да утврди дали на изготвувачот му се доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Регистарот на загадувачки материи и супстанции и нивните карактеристики (член 41 став (4));

19) да утврди дали на изготвувачот му се доставуваат потребните податоци за изготвување и одржување на Катастарот на животната средина (член 42 став (4));

20) да утврди дали субјектите од членот 52 став (1) алинеи 3 и 4 на овој закон обезбедуваат пристап до информациите за животната средина кои ги поседуваат и дали тоа го сториле во определен рок и форма (членови 53 и 54);

21) да утврди дали е известен органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за намерата за изведување проект (член 80 став (1));

22) да утврди дали е изготвена студија за оцена на влијанието на проектот врз животната средина и истата е доставена до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 83 став (1));

23) да утврди дали за проектот кој се спроведува е донесено решение со кое се дава согласност за спроведување на проектот (член 87 став 1);

24) да изврши увид и контрола дали проектот се спроведува во согласност со мерките утврдени во решението со кое се дава согласност за спроведување на проектот (член 87 став (2));

25) да утврди дали е добиена А или Б-интегрирана еколошка дозвола и да изврши увид и контрола дали операциите во инсталацијата се спроведуваат согласно со условите утврдени во интегрираните дозволи (членови 95 и 122 став (1));

26) да утврди дали за време на важноста на А-интегрираната еколошка дозвола и пет години по истекот на важноста се чуваат сите документи и податоци во врска со барањето, издавањето и мониторингот предвиден со обврзувачките услови во интегрираната еколошка дозвола и дали се направени достапни, по барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или на инспекторатот за животна средина (член 110);

27) да утврди дали се исполнуваат обврските за известување од членот 111 на овој закон;

28) да утврди дали е извршена генерална еколошка ревизија, како и дали е приложен извештај од извршена еколошка ревизија (член 130);

29) да утврди дали еколошката ревизија е изработена од лице кое е регистрирано и поседува соодветен сертификат (член 131);

30) да утврди дали е добиена дозвола за усогласување со оперативен план за продолжување, односно отпочнување на работата на инсталацијата до исполнување на условите за добивање на интегрирана еколошка дозвола и да изврши увид и контрола дали активностите во инсталацијата се спроведуваат согласно со условите утврдени во дозволата и оперативниот план (член 134);

31) да утврди дали е доставено барањето за дозвола за усогласување со оперативен план во пропишаниот рок (член 135 став (5));

32) да изврши увид и контрола во начинот на спроведување на одделните фази од оперативните планови и да утврди дали се спроведуваат во утврдените рокови за реализација (членови 137, 138 и 139);

33) да утврди дали е поднесено известување за реализацијата на оперативните планови и исполнувањето на обврските од оперативниот план заради добивање на интегрирана еколошка дозвола и дали тоа е сторено во определениот рок (член 138 став (5));

34) да утврди дали е доставено известување за присуство на опасни супстанции и дали тоа е сторено во определениот рок (член 147);

35) да утврди дали е изготвен извештај за мерките за безбедност со соодветна содржина, дали е доставен во соодветен рок и дали е соодветно анализиран и обновуван во определениот рок (член 148);

36) да утврди дали се преземени неопходните мерки за спречување на хаварии и за ограничување на последиците врз животот и здравјето на луѓето, во производствениот, транспортниот или во системот за складирање во кој се присутни опасни супстанции, во количества поголеми или еднакви на пропишаните (член 148 став (1) точка 2);

37) да изврши увид и контрола и да утврди дали е извршена анализа и ревизија на мерките за безбедност и активностите за спречување на хаварии, како и на извештајот за мерките за безбедноста и дали за тоа е известен надлежниот орган (член 149);

38) да утврди дали информациите за мерките за безбедност се достапни на начин утврден во членот 150 од овој закон;

39) да изврши увид и контрола и да утврди дали е известен надлежниот орган, веднаш, за настанатата хаварија и дали му се доставени, веднаш штом станале достапни, податоците за околностите во кои се случила несреќата, опасните супстанции кои се присутни; податоците кои се потребни за проценување на последиците од несреќата по здравјето на луѓето и по животната средина, како и за преземените вонредни мерки (член 151 став (1));

40) да утврди дали е известен надлежниот орган за мерките предвидени за ублажување на среднорочните и на долгорочните последици од хаваријата и за спречување на хаваријата и ако не ги дополни предвидените мерки и активности со дополнителни факти откриени во истрагата (член 151 став (2));

41) да изврши увид и контрола и да утврди дали е изготвен внатрешен план за вонредни состојби и дали е доставен на надлежниот орган во согласност со членот 154 од овој закон;

42) да утврди дали се анализирани и тестирани, обновувани и ревидирани внатрешните планови за вонредни состојби водејќи сметка за новите технички достигнувања на полето на справувањето со хавариите, во период не подолг од три години (член 154 став (9));

43) да утврди дали се постапило согласно со членот 157 од овој закон во случај на штета врз животната средина предизвикана од работата на инсталациите (член 157) и

44) да утврдува и други состојби заради обезбедување на спроведување на овој и друг закон.

(2) При вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот за животна средина може да побара присуство на лице од органот надлежен за вршење на стручни работи во животната средина.

(3) На барање на инспектор за животна средина, овластено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 199

Други надлежности на државниот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето инспекциски надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита на почвата од загадување и пренамена на користењето на почвата, и тоа дали:

- се почитуваат пропишаните проекти за рекултивирање на почвата,
- се преземаат мерки за заштита на почвата од загадување,
- се исправни уредите/апаратите за мониторинг и
- се утврдуваат и други состојби од негова надлежност.

(2) Во вршењето надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од штетната бучава од инсталации со А-интегрирана еколошка дозвола и Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитени подрачја, и тоа дали:

- уредите за мерење на бучавата функционираат според пропишаните норми,
- се почитуваат мерките за заштита од бучава,
- нивото на бучава при вршење на дејност е во рамките на пропишаната,
- правното и физичкото лице ги презело сите предвидени техничко-технолошки мерки и ги исполнило сите предвидени стандарди за сведување на бучавата во рамките на пропишаните граници за соодветната опрема и технологија што ја употребува, како и за средината во којашто човекот престојува и
- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(3) При вршењето на надзорот на спроведувањето на мерките на заштита од непријатна миризба од инсталации со А-интегрирана еколошка дозвола и Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитени подрачја, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор дали:

- се преземаат мерки за заштита од непријатна миризба во просторијата и околината каде што претстојува и се движи човекот,
- дејноста се врши на начин на кој се обезбедува спречување на ширење на непријатна миризба во околината,
- се острануваат работите и се спречуваат активностите кои предизвикуваат непријатна миризба и
- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(4) Во вршењето надзор од својот делокруг, државниот инспектор за животна средина има право да врши надзор во сите инсталации, системи и постројки кои имаат или би можеле да имаат влијание врз животната средина.

Член 200

Донесување на решенија од државниот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор, државниот инспектор за животна средина со решение:

- ќе нареди да се отстранат штетните последици што настанале со загадувањето или со деградацијата на животната средина и на природата и доведување на животната средина во претходна состојба, во рок од најмногу 90 дена,

- ќе определи мерки за превенција и за отстранување на загадувањето и враќање на животната средина во задоволителна состојба,

- ќе нареди забрана на употреба на превозни средства кои не ги исполнуваат пропишаните услови за емисија кај мобилните извори на загадување, во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините на настанатата состојба,

- ќе ја забрани изградбата или реконструкцијата на инсталација, ако не се почитуваат утврдените норми и стандарди за заштита на животната средина, во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ја ограничи и забрани работата на објектите, постројките и инсталациите, поради штетните дејствија со кои се врши загадување или деградација на животната средина и на животот и здравјето на луѓето, без оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивното работење и дали се обезбедени дозволи, одобренија и согласности, пропишани со закон, во траење од најмногу 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе забрани работа и употреба на технологија, технолошка линија производи, полупроизводи, суровини, опрема, апарати и уреди кои имаат штетно дејство и кои не ги исполнуваат пропишаните услови,

- привремено ќе одземе опрема, производи, уреди и апарати кои претставуваат извори на загадување или деградација на животната средина, или не ги исполнуваат пропишаните услови, сè до отстранување на недостатоците, односно до правосилноста на одлуката на надлежниот суд,

- ќе ги задолжи правните и физичките лица да изработат елаборат за влијанијата на проектот врз животната средина во рок од најмногу 90 дена од денот кога е констатирано дека немаат изработено елаборат,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не поднело барање за добивање интегрирана еколошка дозвола, а најмногу до 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно или физичко лице кое не ги исполнува условите предвидени во интегрираните еколошки дозволи, дозволите за усогласување со оперативни планови, елаборатите за влијанијата на проектот врз животната средина, студиите за оценка на влијанието врз животната средина, плановите за заштита од хаварији, се до исполнувањето на условите, а најмногу до 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- привремено ќе ги одземе производите, полупроизводите, суровините и хемикалиите кои не се означени за можноста за загадување или можното штетно влијание врз животната средина, како и не обезбедат податоци за нивните особини и ефекти,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не го спроведуваат мониторингот на начин пропишан со закон, во траење од најмногу 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ги задолжи правните и физичките лица да ги доставуваат потребните податоци од мониторингот и за Регистарот и Катастарот во рок од најмногу 30 дена,

- ќе го ограничи или забрани спроведувањето на проект за кој не е добиено решение за оценка на студијата за влијанијата на проектот врз животната средина со кое се дава согласност за спроведување на проектот, без оглед дали надлежниот орган издал дозвола за спроведување на проектот, во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба,

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не поседуваат интегрирана еколошка дозвола и дозвола за усогласување со оперативен план во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба и

- ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои немаат поднесено барање за добивање на дозвола за усогласување со оперативен план, во траење од 90 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор, државниот инспектор за животна средина утврди дека правните и физичките лица не се придржуваат кон законите и другите прописи, техничките прописи, стандарди и други општи акти, со записник ги констатира утврдените неправилности и во решението го определува рокот во кој треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на државниот инспектор за животна средина и не ги отстранат причините за настанатата состојба утврдени со решението, државниот инспектор за животна средина поднесува прекршочна, односно кривична пријава пред надлежен суд, како и отпочнува постапка за одземање на добиените дозволи и овластувања.

(4) Во случај кога ќе се утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, државниот инспектор за животна средина издава усна наредба за итно и неодложно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарно-здравствен инспекторат, како и ги известува и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(5) Ако констатираните неправилности од ставот (4) на овој член претставуваат опасност за животната средина, животот и здравјето на луѓето, државниот инспектор за животна средина веднаш ќе ја забрани работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употребата на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, државниот инспектор за животна средина донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

(7) Трошоците за чување и складирање на одземената опрема, производи, уреди и апарати кои се извори на загадување или деградација на животната средина, паѓаат на товар на лицето од кое се одземени.

Член 201

Делокруг на овластениот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето на инспекциски надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина има право:

1) да утврди дали е изготвен елаборат за влијанието врз животната средина на проектите и истиот е поднесен до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот (член 24 став (1));

2) да утврди дали е добиена Б-интегрирана еколошка дозвола (член 122 став (1));

3) да утврди дали е добиена дозвола за усогласување со оперативен план, кога се работи за инсталација за која се издава Б-интегрирана еколошка дозвола (член 134);

4) да утврди дали е доставено барањето за добивање дозвола за усогласување со оперативен план во пропишаниот рок, кога се работи за инсталација за која се издава Б-интегрирана еколошка дозвола (член 135 став (5));

5) да изврши увид и контрола во начинот на спроведување на одделните фази од оперативните планови и да утврди дали се спроведуваат во утврдените рокови за реализација на дозволите за усогласување, за инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола (членови 137, 138 и 139);

6) да утврди дали е доставено известувањето до надлежниот орган во определениот рок (член 147);

7) да утврди дали се изработени и доставени внатрешни планови за вонредни состојби до општината и до градот Скопје (член 154) и

8) да утврдува и други состојби заради обезбедување на спроведување на овој и друг закон.

(2) На барање на овластен инспектор за животна средина, овластено лице на органот на државната управа надлежен за внатрешни работи е должно да учествува во извршувањето на работите од ставот (1) на овој член.

Член 202

Други надлежности на овластениот инспектор за животна средина

(1) Во вршењето на надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита на почвата од загадување и пренамена, и тоа дали:

- се преземени сите мерки за спречување на загадувањето и дали е сведено во пропишаните граници,

- се преземени соодветни мерки во случај на пречекорување на загадувањето и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(2) Во вршењето на надзор од својот делокруг, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од штетната бучава, и тоа дали:

- имателот, односно корисникот на изворот на бучава има обезбедено услови бучавата да биде сведена во пропишаните граници,

- се намалила бучавата, во случаите кога престанале околностите под кои било дозволено поголемо ниво на бучава,

- нивото на бучава при вршење на угостителска и туристичка дејност е во рамките на пропишаното,

- сопственикот на изворот на бучавата ги презел сите предвидени техничко-технолошки мерки за сведување на бучавата во пропишаните граници за соодветната опрема, технологија и градежна конструкција, како и за средината во којашто човекот престојува и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

(3) При вршењето на надзорот на спроведувањето на мерките на заштита од непријатна миризба, овластениот инспектор за животна средина има право да врши надзор над примената на мерките за заштита од непријатна миризба, и тоа дали:

- се преземаат мерки за заштита од непријатна миризба во просторијата и околината каде што престојува и се движи човекот,

- угостителската и туристичката дејност се врши на начин на кој се обезбедува спречување на ширење на непријатна миризба во околината,

- дали се отстрануваат работите и се спречуваат активностите кои предизвикуваат непријатна миризба и

- утврдува и други состојби од негова надлежност.

Донесување на решенија на овластениот инспектор за животна средина

(1) При вршењето на инспекцискиот надзор, овластениот инспектор за животна средина за инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола согласно со членот 122 став (1) од овој закон и за други објекти и постројки и работата на правните и физичките лица кои немаат обврска за добивање на интегрирана дозвола, со исклучок на инсталациите со А-интегрирана еколошка дозвола и инсталациите со Б-интегрирана еколошка дозвола во заштитено подрачје, со решение:

1) ќе нареди во определен рок да се отстранат штетните последици што настанале со загадувањето или со деградацијата на животната средина и ќе определи мерки за доведување на животната средина во претходна состојба;

2) привремено ќе ја забрани работата на објектите, постројките и инсталациите, поради штетните дејствија со кои се врши загадување или деградација на животната средина и на животот и здравјето на луѓето, без оглед на тоа дали се обезбедени услови за нивното работење и дали се обезбедени дозволи, одобренија и согласност, пропишани со закон;

3) привремено ќе одземе опрема, уреди, производи и апарати кои претставуваат извори на загадување или деградација на животната средина, сè до отстранување на недостатоците, односно до правосилноста на одлуката на надлежниот суд;

4) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не поднеле барање за добивање Б-интегрирана еколошка дозвола во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба;

5) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои не поседуваат Б-интегрирана еколошка дозвола и дозвола за усогласување со оперативен план во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба и

6) ќе ја ограничи или забрани работата на правно и физичко лице кои немаат поднесено барање за добивање на дозвола за усогласување, во траење од 30 дена во кој рок треба да се отстранат причините за настанатата состојба.

(2) Ако при вршењето на инспекцискиот надзор овластениот инспектор за животна средина утврди дека правните и физичките лица не се придржуваат кон законите и другите прописи, стандарди, препораки и други општи акти, со записник ги констатира утврдените неправилности и во решението определува рок во кој треба да се отстранат.

(3) Доколку субјектите од ставот (1) на овој член не постапат согласно со решението на овластениот инспектор за животна средина и не ги отстранат причините за настанатата состојба утврдени со решението, овластениот инспектор за животна средина поднесува прекршочна, односно кривична пријава пред надлежен суд, како и отпочнува постапка за одземање на добиените дозволи и овластувања.

(4) Во случај кога ќе утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, овластениот инспектор за животна средина издава усна наредба за итно и неодложно отстранување на утврдените недостатоци кои записнички ги констатира во соработка со Државниот санитарен и здравствен инспекторат, како и го известува Државниот инспекторат за животна средина, како и другите надлежни инспектори или други државни органи за утврдените неправилности и ќе побара нивна интервенција.

(5) Ако констатираните неправилности од ставот (4) на овој член претставуваат опасност за животната средина и животот и здравјето на луѓето, овластениот инспектор за животна средина веднаш ја забранува работата на инсталацијата, објектот, постројката, уредот, како и употреба на средствата и опремата за вршење на дејноста.

(6) Во случаите од ставот (4) на овој член, овластениот инспектор за животна средина донесува писмено решение во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба.

Член 204

Делокруг на Државниот пазарен инспектор, Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Дирекцијата за храна, Фитосанитарната управа и Државниот инспекторат за земјоделство

(1) Во вршењето надзор од својот делокруг државниот пазарен инспектор, државниот санитарен инспектор, инспекторот за храна, фитосанитарниот инспектор и државниот инспектор за земјоделство имаат право:

1) да утврдат дали се врши производство, промет и употреба на одделни производи, супстанции и вршење на одделни активности и услуги согласно со прописот од членот 21 на овој закон;

2) да утврдат дали се пуштаат во промет опасни супстанции, штетни материи и производи, како и супстанции и производи чијшто увоз, извоз и транзит во/од/низ Република Македонија е забранет или строго контролиран (член 22);

3) да утврдат дали се пуштаат во промет производи, полупроизводи суровини и хемикалии, како и нивни пакувања на кои не е означена можноста за загадување или влијанието што може да го имаат врз животната средина и здравјето на луѓето согласно со членот 27 став (1) од овој закон и

4) да утврдат дали се пуштаат во промет производи и услуги со еколошка ознака која не е добиена на начин утврден со закон (член 29).

(3) Државниот пазарен инспекторат инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за пазарната инспекција и овој закон.

(4) Државниот санитарен и здравствен инспекторат инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за санитарната и здравствената инспекција и овој закон.

(5) Дирекцијата за храна инспекцискиот надзор од ставот (1) точки 1, 3 и 4 на овој член го врши согласно со Законот за безбедност на храната и на производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната и овој закон.

(6) Фитосанитарната управа инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за здравјето на растенијата, Законот за заштита на растенијата и овој закон.

(7) Државниот инспекторат за земјоделство инспекцискиот надзор од ставот (1) на овој член го врши согласно со Законот за земјоделска инспекција, другите посебни закони од областа на земјоделството и овој закон.

Член 205

Право на пристап

(1) При вршење инспекциски надзор, државните инспектори за животна средина, инспекторите за заштита на природата и овластените општински инспектори за животна средина имаат право на пристап - онаму каде што сметаат дека е неопходно, во секое време и

со пропишана легитимација - на простори и деловни простории во јавна и во приватна сопственост, локации и транспортни средства и имаат право непречено да ја разгледаат целокупната потребна документација на правното, односно на физичкото лице.

(2) За вршење на работите од ставот (1) на овој член во станбени простории, државните инспектори за животна средина, инспекторите за заштита на природата и овластените општински инспектори за животна средина, треба да обезбедат судски налог.

(3) За извршениот инспекциски надзор, државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни да состават записник за констатираните наоди и примерок од записникот да го достават до одговорното лице во правното лице, односно физичкото лице коешто било предмет на надзор и до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

Член 206

Мерење и земање примероци

(1) Секој оператор е должен, по барање на државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина, да ги достават сите информации, вклучувајќи ги и економските податоци, кои се важни за проценување на загадувањето и за одредување на мерките за превенција и за заштита.

(2) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина имаат право:

- да побараат да им се достават резултатите од испитувања, анализи и мерења извршени од операторот,
- да земат примероци, да ги анализираат и да ги измерат супстанциите што се испуштаат во животната средина, како и бучавата и енергијата,
- да земат примероци и да ги анализираат материјалите и производите, употребени или процесирани, како и отпадните производи, доколку има такви,
- да ги разјаснат причините кои предизвикуваат загадување и деградација на животната средина и
- да одредат како да ги отстранат или да ги спречат влијанијата од загадувањето.

(3) Доколку резултатите од испитувањата, анализите и мерењата од ставот (2) алинеи 2 и 3 на овој член не се совпаѓаат со податоците дадени од операторот, трошоците за испитувањата, анализите и мерењата се на товар на операторот.

Член 207

Трошоци

(1) Трошоците за работите извршени надвор од управната постапка, по барање на странката, паѓаат на товар на странката.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува надоместоците на трошоците од ставот (1) на овој член и начинот на нивното плаќање.

(3) Средствата од ставот (1) на овој член, за извршен надзор од страна на државниот инспекторат за животна средина се уплаќаат на посебна сметка на органот на државната

управа надлежен за работите од областа на животната средина, а ќе се користат за покривање на трошоците од извршениот надзор.

(4) Средствата од ставот (1) на овој член за извршен надзор од страна на овластениот инспектор за животна средина се уплаќаат на посебна сметка на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, а ќе се користат за покривање на трошоците од извршениот надзор.

Член 208

Постапка за вршење на инспекциски надзор

(1) Инспекцискиот надзор над правните и физичките лица кои вршат активност која има или е веројатно дека има влијание врз животната средина се врши редовно и по добиена пријава и/или сознание од страна на други државни органи, организации, институции, правни и физички лица, како и од средствата за јавно информирање.

(2) Директорот на државниот инспекторат за животна средина, односно градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје, се должни секоја година да донесуваат програма за вршење на редовна инспекција од ставот (1) на овој член.

(3) Во вршењето на инспекциски надзор, државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина во рамките на својата надлежност, утврдена со овој и други закони се самостојни и независни во вршењето на инспекцискиот надзор и во преземањето на управни и други мерки утврдени со закон.

(4) Државниот инспектор за животна средина е овластен да врши инспекциски надзор во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на активноста за која е потребно А-интегрирана еколошка дозвола и правните и физичките лица за кои е потребно Б-интегрирана еколошка дозвола согласно со членот 95 од овој закон.

(5) Овластениот инспектор за животна средина на општината, овластениот инспектор за животна средина на градот Скопје и овластениот инспектор за животна средина на општините во градот Скопје се овластени да вршат инспекциски надзор во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на дејноста и активноста за кои е потребно Б-интегрирана еколошка дозвола и за други активности за кои не е потребна интегрирана еколошка дозвола.

(6) Државниот инспектор за животна средина е овластен да врши инспекциски надзор во секое време и на лице место, без претходна најава во деловните простории, инсталациите, објектите, како и на средствата и опремата за вршење на дејноста и активноста за кои е потребна Б-интегрирана еколошка дозвола и за други активности за кои не е потребна интегрирана еколошка дозвола, доколку добие сознание или е известен дека овластениот инспектор за животна средина не постапил врз основа на добиена пријава и/или сознание од страна на други државни органи, организации, институции, правни и физички лица, како и од средствата за јавно информирање.

(7) Доколку овластениот инспектор за животна средина при вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека има неправилности во поголем обем или во инсталациите со А-интегрирана еколошка дозвола, или кај друго правно и физичко лице е должен, без одлагање, да го информира Државниот инспекторат за животна средина.

(8) Против решението на државниот инспектор за животна средина со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(9) Против решението на овластениот инспектор за животна средина со кое се определува управна мерка, може да се изјави жалба до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

(10) Жалбата од ставовите (8) и (9) на овој член не го одлага извршувањето на решението, ако со одлагањето би настанала опасност за загрозување на животната средина и животот и здравјето на луѓето.

Член 209

Обврски на државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и на овластените инспектори за животна средина

(1) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни да водат евиденција за извршените прегледи и контроли на правните и физичките лица.

(2) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни да ги чуваат како службена тајна податоците до кои ќе дојдат при вршење на надзорот или што ќе им ги достават правните и физичките лица во согласност со закон.

(3) Државниот инспектор за животна средина, инспекторот за заштита на природата и овластениот инспектор за животна средина се должни еднаш годишно, на крајот на месец јануари во тековната година, да изготват годишен извештај за извршениот инспекциски надзор и наодите од истиот, за управните мерки, како и за поднесените пријави и резултатите од истите, за претходната година и истиот да го достават до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, заради негово усвојување.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, ја пропишува содржината на извештајот од ставот (3) на овој член, како и начинот и рокот за негово доставување.

(5) Врз основа на извештаите од ставот (3) на овој член, министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина подготвува годишен извештај за извршен инспекциски надзор за спроведувањето на мерките за заштита на животната средина за претходната година и го доставува за информирање до Владата на Република Македонија, најкасно до месец март во тековната година.

XXI НАЧИН И ПОСТАПКА ЗА ВРШЕЊЕ НАДЗОР НАД РАБОТАТА НА ОРГАНИТЕ НА ОПШТИНАТА, ГРАДОТ СКОПЈЕ И ОПШТИНИТЕ ВО ГРАДОТ СКОПЈЕ

Член 210

Надзор на законитоста на работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје

(1) Во остварувањето на надзорот над спроведувањето на овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина врши и надзор над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

(2) Надзорот од ставот (1) на овој член го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина. Во остварувањето на надзорот над спроведувањето на овој закон, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина врши и надзор над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје.

Член 211

Надлежности во вршење на надзорот

(1) При вршењето на надзорот над работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги врши следниве работи:

1) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје изрекуваат мерка забрана за вршење на активностите и за враќање на животната средина во задоволителна состојба, врз основа на прописот од членот 20 став (2) на овој закон;

2) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје доставуваат податоци од мониторингот (член 37);

3) оценува дали општината и градот Скопје, доставуваат податоци за одржување на соодветните катастри (член 42);

4) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје доставуваат податоци за одржување на соодветните катастри (член 42);

5) оценува дали органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје обезбедуваат пристап до информациите за животната средина кои ги поседуваат и дали тоа го сториле во определен рок и форма (членови 53 и 54);

6) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје го донеле локалниот акционен план за животна средина согласно со методологијата (член 60);

7) оценува дали советот на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје формирале тело за следење на имплементација на локалниот акционен план за животна средина (член 60);

8) оценува дали органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје го припишале начинот на информирање на јавноста за спроведување на локалниот акционен план за животна средина и оценува дали доставуваат податоци на јавноста (член 62);

9) оценува дали стратегиите, плановите и програмите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје се донесени на начин и во постапка утврдена со одредбите во Главата X од овој закон;

10) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје доставиле податоци релевантни за изработка на студија за оцена на влијанието на проектот врз животната средина (член 83);

11) оценува дали општините и градот Скопје ги исполниле условите за издавање на Б-интегрирани еколошки дозволи и дозволи за усогласување со оперативните планови (член 123);

12) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје го објавиле барањето за дозвола за усогласување со оперативен план во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија (член 136);

13) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје објавиле во најмалку еден дневен весник достапен на целата територија на Република Македонија дека е издадена дозвола за усогласување со оперативен план (член 140);

14) оценува дали општината и градот Скопје ги издаваат Б-интегрираните еколошки дозволи и дозволите за усогласување со оперативен план, на начин, услови и во постапка во согласност со главите XII и XIV од овој закон;

15) оценува дали општината, градот Скопје и општините во градот Скопје изработиле надворешен план за вонредни состојби (член 154);

16) оценува дали донеле програма за спроведување инспекциски надзор и истата ја доставиле до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 208 став (2));

17) оценува дали поднеле годишен извештај за спроведен инспекциски надзор и дали тоа го сториле во определениот рок (член 209 ставови (3) и (4));

18) ја следи законитоста на работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје и презема мерки и активности и поднесува иницијативи за остварување на надлежностите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје во согласност со овој закон;

19) оценува дали органите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје обезбедуваат нивните надлежности да се извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со овој закон;

20) им укажува на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за пречекорување на нивните надлежности утврдени со овој закон и друг пропис и им предлага соодветни мерки за надминување на таквата состојба;

21) укажува на определени материјални и процедурални недостатоци во работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје кои би можеле да го оневозможат вршењето на работите од јавен интерес од локално значење;

22) дава препораки за доследно спроведување на надлежностите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на нивно барање определени со овој закон;

23) го следи навременото донесување на прописите кои општината, градот Скопје и општините во градот Скопје ги носат согласно со овој закон;

24) поднесува иницијативи и предлози до општината, градот Скопје и општините во градот Скопје, доколку констатира неспроведување на овој закон како последица на судир на надлежности меѓу органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје;

25) ја следи законитоста на решенијата што градоначалникот на општината, градоначалникот на градот Скопје и градоначалниците на општините во градот Скопје ги донесуваат при решавањето на поединечните права, обврски и интереси на физички и правни лица;

26) дава мислење и стручна помош по предлог на прописите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на нивно барање;

27) го следи остварувањето на јавноста во работата на органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје, особено од аспект на редовно, навремено, вистинито и потполно известување на граѓаните;

28) го следи остварувањето на претходниот надзор на прописите на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје и

29) навремено ги известува органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје за констатираните состојби во нивната работа и за преземените мерки при вршење на надзорот.

(2) За преземените мерки и активности од ставот (1) точки 18, 23, 25 и 28 на овој член, органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина го информира органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа.

Член 212

Одземање на извршување на надлежност

(1) Доколку и покрај укажувањата и преземените мерки и активности, органите на општината, на градот Скопје и на општините во градот Скопје не го обезбедат извршувањето на работите кои со овој закон се утврдени како нивна надлежност и за чие извршување се одговорни општината, градот Скопје и општините во градот Скопје им се одзема соодветната надлежност, а вршењето на тие работи го презема органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина, но најмногу до една година од денот на нивното преземање.

(2) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина, работите од надлежност на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје од ставот (1) на овој член, ги врши во име и за сметка на општината, градот Скопје и општините во градот Скопје.

(3) За преземањето на работите од ставот (1) на овој член се известува органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на локалната самоуправа и органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на финансиите.

XXII КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 213

(1) Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, доколку:

1) испушта загадувачки материи и супстанции во медиумите на животната средина, на начин и во количество или концентрација којашто ги надминува пропишаните норми (член 20);

2) произведува и увезува превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисиите кај мобилните извори на загадување и бучава (член 20);

3) гради или реконструира инсталации, без добивање дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди за заштитата на животната средина (член 20);

4) произведува, врши промет и употребува одделни производи, супстанции и врши одделни активности и услуги и покрај забраната на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 21);

5) користи домашна или увезена технологија, производ, полупроизвод и суровина коишто не ги исполнуваат пропишаните норми за заштита на животната средина (член 23 став (1));

6) увезе технологии, производи, полупроизводи и суровини кои се забранети во земјата - производител или во земјата - извозник (член 23 став (2));

7) започне спроведување на проект без претходно да добие решение за кое се дава согласност за спроведување на проектот (член 87 став (1));

8) спроведува проект спротивно со мерките утврдени во решението (член 87 став (2));

9) не поседува А-интегрирана еколошка дозвола (член 95 став (1));

10) не поседува дозвола за усогласување со оперативен план и не поднел барање за добивање дозвола за усогласување со оперативен план за инсталации за кои се прибавува А-интегрирана еколошка дозвола;

11) не ги спроведува одделните фази од оперативниот план во утврдените рокови за реализација (членовите 137, 138 и 139);

12) не ги преземе неопходните мерки за спречување на хаварии и за ограничување на последиците врз животот и здравјето на луѓето, во производствениот, транспортниот или во системот за складирање во кој се присутни опасни супстанции, во количества поголеми или еднакви на пропишаните (член 154);

13) предизвика штета врз животната средина (157);

14) не го пресмета или неточно го пресмета надоместокот, односно не го пресмета на начин предвиден со овој закон или надоместокот не го уплати во пропишаните рокови согласно со Главата XVIII од овој закон и

15) не поднесе извештај со ревизија за реализација на средствата определени со договорот, како и извештај за постигнатите еколошки ефекти со реализацијата (член 178 став (3)).

(2) Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) За дејствијата од ставот (1) точки 14 и 15 на овој член ќе се казни за прекршок физичко лице со парична казна од 30.000 до 50.000 денари.

(5) За дејствијата од ставот (1) точки 1, 2, 3, 6 и 12 на овој член, покрај паричната казна, на правното лице ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на определена дејност во траење од шест месеца до три години.

(6) За дејствијата од ставот (1) точки 1, 2, 3, 6 и 12 на овој член, покрај парична казна, на одговорното лице во правното лице, ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на дејност, во траење од три месеца до една година.

Член 214

(1) Со парична казна од 100.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, доколку:

1) не изготви елаборат за влијанието врз животната средина на проектите и истиот не го поднесе до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот (член 24 став (1));

2) пушти во промет производи, полупоризводи, суровини и хемикалии, како и нивните пакувања на кои нема ознака за можноста за загадување или можното штетно влијание врз животната средина (член 27 став (1));

3) пушти во промет производи, полупоризводи, суровини и хемикалии во пакување што не е означено во согласност со членот 27 став (3) од овој закон;

4) не ги чува податоците за суровините и за користењето на енергијата, за емисиите на загадувачки материи и супстанции, природата, карактеристиките и количеството отпад и другите податоци предвидени со овој или со друг закон (член 28 став (2));

5) рекламира, етикетира и пушта во промет производ означен со еколошка ознака, кој не е во согласност со начините и со критериумите определени со овој закон или со пропис донесен врз основа на овој закон (член 29);

6) не врши мониторинг на изворите на емисија со која се загадува еден или повеќе медиуми на животната средина (член 36 став (1));

7) при мониторингот не користи уреди и инструменти одобрени во постапката за верификација на мерилата и не ги одредува уредите и инструментите за мониторинг во исправна состојба (член 36 став (2));

8) не врши мониторинг, во согласност со условите содржани во интегрираната еколошка дозвола (член 36 став (4));

9) податоците добиени од мониторингот не ги доставува до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 37 став (2));

10) на изготвувачот не му ги достави потребните податоци за изготвување на Катастарот на животната средина (член 42 став (4));

11) не обезбеди пристап до информациите за животната средина кои ги поседува или кои се поседуваат, или доколку не обезбеди пристап до информациите за животната средина кои ги поседува или кои се поседуваат во утврдениот рок и форма (членови 53 став (2) и 54);

12) не го извести органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за намерата за изведување проект (член 80 став (1));

13) не изготви студија за оцена на влијанието врз животната средина и не ја достави до органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина (член 83 став (1));

14) не ги обезбеди документите користени при изработка на студија за оцена на влијанието врз животната средина (член 86 став (8));

15) не обезбеди Б-интегрирана еколошка дозвола (член 122 став (1));

16) за време на важноста на А-интегрираната еколошка дозвола и пет години по истекот на валидноста не ги чува сите документи и податоци во врска со барањето, издавањето и мониторингот предвиден со обврзувачките услови во интегрираната еколошка дозвола и не ги направи достапни, по барање на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина или Инспекторатот за животна средина (член 110);

17) не го известува органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина за секој дефект што имал или можел да има значително влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или имотот, како и за секоја промена во природата

та на работата на инсталацијата којашто може да има влијание врз здравјето на луѓето, животната средина или имотот и за секоја планирана промена (член 111);

18) не обезбеди целосна асистенција на инспекторот кој врши инспекција на инсталацијата и го попречува во извршувањето на инспекцискиот надзор (член 112);

19) ако не приложи извештај од извршена еколошка ревизија кон барањето за престанок на активностите на инсталацијата или при целосен или делумен пренос на А-интегрираната еколошка дозвола (член 130 став (1));

20) не обезбеди дозвола за усогласување со оперативен план за инсталации за кои се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола (член 134);

21) не го достави барањето за дозвола за усогласување со оперативен план за инсталации за кои се прибавува Б-интегрирана еколошка дозвола во пропишаниот рок (член 135 став (5));

22) не поднесе барање за добивање на Б-интегрирана еколошка дозвола (член 138 став (5));

23) не ја почитува одлуката на Комисијата за оперативни планови (член 144 став (9));

24) не достави известување до надлежниот орган во рок од три месеца пред започнувањето со градба или пред започнувањето со работа на новите системи и во рок од една година за постоечките системи (член 147);

25) не изготви извештај за мерките за безбедност и соодветно не го обновува (член 148);

26) не го извести надлежниот орган за значителна промена на количеството или на физичката форма на присутната опасна супстанција и за трајното затворање на системот (член 149);

27) не изврши анализа и ревизија на мерките и на активностите за спречување на хаварији, како и на извештајот за мерките за безбедност, известувајќи го надлежниот орган во согласност со членот 150 од овој закон;

28) не го извести надлежниот орган, веднаш, за настанатата хаварија и ако не му ги достави, веднаш штом му станале достапни податоците за околностите во кои се случила несреќата; опасните супстанции кои се присутни; податоците кои се потребни за проценување на последиците од несреќата по здравјето на луѓето и по животната средина, како и за преземените вонредни мерки (член 151);

29) не го извести надлежниот орган за мерките предвидени за ублажување на среднорочните и на долгорочните последици од хаваријата и за спречување на хаваријата и ако не ги дополни предвидените мерки и активности со дополнителни факти откриени во истрагата (член 151 став (2));

30) не постапи согласно со членот 154 од овој закон и

31) употребува и користи опрема, уреди и апарати кои произведуваат бучава што ги надминува со закон дозволените вредности.

(2) Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Со парична казна од 10.000 до 30.000 денари ќе се казни физичкото лице за дејствието од ставот (1) точки 2 и 11 на овој член.

(4) За дејствата од ставот (1) точки 2, 20 и 24 на овој член на правното лице, покрај парична казна, ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на дејноста од шест месеца до пет година.

(5) За дејствата од ставот (1) точки 2, 20 и 24 на овој член на физичкото лице, покрај парична казна, ќе му се изрече и мерка за безбедност забрана за вршење на дејноста од шест месеца до една година.

XXIII ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 215

Податоци и информации за Регистар на загадувачките материи и супстанции и на нивните карактеристики и за Катастарот за животна средина

(1) Правните и физичките лица се должни најдоцна во рок од шест месеца од денот на донесувањето на прописите од членовите 41 став (2) и 40 став (5) на овој закон да ги достават потребните податоци и информации за Регистарот на загадувачки материи и супстанции.

(2) Правните и физичките лица кои вршат активности со кои ја загрозуваат или можат да ја загрозат животната средина, се должни најдоцна во рок од шест месеца од денот на донесувањето на прописите од членовите 40 став (5) и 42 став (3) на овој закон да ги достават потребните податоци и информации за Катастарот за животна средина.

Член 216

Елаборат за влијанието проектот врз животната средина

Постојните правни и физички лица кои вршат активности за кои е потребен елаборат за влијанието на проектот врз животната средина, се должни истиот да го изготват и достават на одобрување до надлежниот орган, во рок од шест месеца од донесување на подзаконскиот акт од членот 24 на овој закон.

Член 217

Оцена на влијание врз животната средина

Управните постапки за одобрување на спроведување проект започнати според Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата (“Службен весник на Република Македонија” број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002) ќе се завршат според одредбите на тој закон.

Член 218

Информативен систем за управување со податоци

Информативниот систем за управување со податоците за состојбата на медиумите и областите на животната средина, воспоставен од страна на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина согласно со Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата (“Службен весник на Република Македонија” број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002) ќе се усогласи со одредбите на овој закон, најдоцна до 1 јуни 2006 година.

Член 219

Национален акционен план за животната средина и локален акционен план за животната средина

До донесувањето на Националниот акционен план на Република Македонија за животната средина и на локалните акциони планови за животната средина, од членот 61 на овој закон, соодветно ќе се применуваат постоечкиот Национален акционен план за заштита на животната средина и постоечките локални акциони планови за животната средина, до истекот на рокот за кој се донесени.

Член 220

Финансирање на активностите во областа на животната средина

(1) Со денот на влегувањето во сила на овој закон, Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата основан со Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата (“Службен весник на Република Македонија” број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002), престанува со работа.

(2) Со денот на отпочнувањето на примената на Законот, органот на државна управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина ги презема средствата, опремата, вработените и правата и обврските на Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата.

(3) Вработените од Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата ќе се распоредат согласно со Актот за систематизација на работните места на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на животната средина.

(4) Програмата од членот 172 на овој закон, за 2005 година, ќе се донесе најдоцна во рок од 45 дена од денот на објавувањето на првиот ребаланс на Буџетот на Република Македонија по денот на влегувањето во сила на овој закон.

(5) Одредбите од членовите 182, 184 и 185 на овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2006 година.

Член 221

Прописи за извршување на законот

(1) Поблиските прописи за извршување на овој закон, ќе се донесат во рок од три години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До денот на влегувањето во сила на прописите од ставот (1) на овој член, ќе се применуваат постоечките прописи.

Член 222

Прв извештај за животната средина

Иницијалниот извештај за состојбата на животната средина од членот 45 на овој закон, ќе се изготви во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон, а потоа извештајот за состојбата на животната средина ќе се изготвува последователно на секои три години, во согласност со членот 45 од овој закон.

Член 223

Управа за животна средина

(1) Со формирањето на Управата за животна средина, средствата, инвентарот, архивата и документацијата и другите работи на Службата за животна средина преминуваат во Управата за животна средина.

(2) Вработените од Службата за животна средина ќе се распределат согласно со Актот за систематизација на работните места на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина.

(3) Надлежностите од членот 161 на овој закон, Управата ќе ги врши постепено согласно со донесувањето на прописите за спроведување на овој закон.

Член 224

Престанок на важење на определени одредби од областа на животната средина

Со денот на отпочнувањето на примената на овој закон престанува да важи Законот за заштита и унапредување на животната средина и природата (“Службен весник на Република Македонија” број 69/96, 13/99, 41/2000, 96/2000 и 45/2002), како и одредбата на членот 4 став 1 точка 10 од Законот за вршење на хидрометеоролошки работи (“Службен весник на Република Македонија” број 19/92 и 5/2003).

Член 225

Примена на одредбите од главата за интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите коишто влијаат врз животната средина

Одредбите од Главата XII Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите коишто влијаат врз животната средина на овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2006 година.

Член 226

Примена на одредбите од главата за спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции

Одредбите од Главата XV Спречување и контрола на хавариите со присуство на опасни супстанции на овој закон ќе отпочнат да се применуваат од 1 јануари 2008 година.

Член 227

Примена на одредбите од главата за одговорност за штета предизвикана врз животната средина

Одредбите од Главата XVI Одговорност за штета предизвикана врз животната средина на овој закон ќе отпочнат да се применуваат со денот на влегувањето во сила на прописите од членот 157 ставови (3) и (10) на овој закон.

Член 228

Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”, а ќе се применува од 1 септември 2005 година.